

135.4220

ว 3620

7-3

การศึกษาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับ
การจัดประสบการณ์ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์

ปริญญานิพนธ์

ของ

ทัศนัย อุคมพันธ์

13 ก.ค. 2541

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย

พฤษภาคม 2541

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.ภรณ์ ศุภรัตน์)
.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์)

คณะกรรมการสอบ

.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.ภรณ์ ศุภรัตน์)
.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์)
.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(รองศาสตราจารย์ วราภรณ์ รักวิจัย)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

วันที่ 6 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2541

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี เพราะได้รับความเมตตากรุณาและการให้คำแนะนำอย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.ภรณ์ ศุภรัตน์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ และ รองศาสตราจารย์วราภรณ์ รักวิชัย ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาและกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เยาวพา เคชะคุปต์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์วัฒนา บุญญฤทธิ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์อัญชลี ไสยวรรณ อาจารย์มาณวิกา ผลพิรุฬห์ เป็นอย่างสูงที่กรุณาตรวจและให้คำแนะนำในการแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

ขอขอบพระคุณอาจารย์สุนัย มะลิวัลย์ อาจารย์ใหญ่โรงเรียนวัดหลวงแพ่ง (อินทพรประชาอนุกุล) ตลอดจนคณะอาจารย์-นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 เป็นอย่างสูงที่ได้ให้ความสะดวกและความร่วมมือในการศึกษาครั้งนี้เป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณเพื่อนนิสิตปริญญาโท สาขาการศึกษาปฐมวัย ที่ได้ให้ความช่วยเหลือห่วงใยและให้กำลังใจต่อผู้วิจัยด้วยดีตลอดมา

ขอขอบพระคุณผู้มีพระคุณอีกหลายท่าน ที่มีได้กล่าวนามไว้ในที่นี้ ซึ่งมีส่วนช่วยในการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยเฉพาะบุคคลใกล้ชิดในครอบครัวของผู้วิจัย ที่ได้ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน ห่วงใย ให้กำลังใจต่อผู้วิจัยด้วยดีมาตั้งแต่เริ่มต้นของการศึกษา

คุณค่าและประโยชน์ของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณ บิดา มารดา ครูอาจารย์ ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่านที่ช่วยให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในการศึกษา

ทัศนัย อุดมพันธ์

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	5
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	5
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	5
	นิยามศัพท์เฉพาะ	6
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางสังคม	9
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับละครสร้างสรรค์	19
	สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	29
3	วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า	30
	/ กลุ่มตัวอย่าง	30
	/ เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง	30
	/ การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง	31
	/ แบบแผนการทดลอง	35
	/ การดำเนินการทดลอง	37
	/ การวิเคราะห์ข้อมูล	43

4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	47
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	47
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	48
	การแสดงค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย	
	กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม	49
	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย	
	กลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลอง	50
	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย	
	กลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการทดลอง	51
	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย	
	ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง	52
5	สรุปผล อภิปรายและข้อเสนอแนะ	53
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	53
	สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	53
	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	53
	สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	55
	อภิปราย	55
	ข้อสังเกตที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า	61
	ข้อเสนอแนะ	60
	ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป	61
	บรรณานุกรม	62
	ภาคผนวก	67
	บัญชีรายชื่อผู้เชี่ยวชาญ	150
	ประวัติย่อของผู้วิจัย	151

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	แบบแผนการทดลอง	35
2	แสดงเวลาที่ใช้ในการทดลอง	37
3	สถานการณ์สังเกตก่อนและหลังการทดลอง	40
4	เวลาหมุนเวียนการเล่นในสถานการณ์สังเกต	41
5	เวลาที่ใช้สังเกต	42
6	ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม	49
7	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย กลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลอง	50
8	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย กลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการทดลอง	51
9	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง	52

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การพัฒนาสังคมไทยท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว อันเป็นผลกระทบ เชื่อมโยงจากสังคมโลก ซึ่งโลกปัจจุบันและอนาคตจะเป็นโลกแห่งความรู้และสารสนเทศ มีการแข่งขันสูง คุณภาพของคนจึงเป็นตัวแปรที่สำคัญที่สุดในเชิงความได้เปรียบในการแข่งขันเพื่อ การพัฒนาประเทศในทุกด้าน ทุกประเทศในโลกเริ่มตระหนักดีว่า คุณภาพของคน ตามด้วย เทคโนโลยีในการผลิตและการแข่งขัน อันจะนำมาซึ่งการพัฒนาประเทศโดยรวม และการ พัฒนาคนที่มีประสิทธิภาพสูงสุดคือ การศึกษา การศึกษาเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์อันยั่งยืนของ มนุษย์เอง และเอื้อต่อการพัฒนาประเทศ จำเป็นต้องพัฒนามนุษย์ให้เป็นไปในลักษณะที่ พึงปรารถนาของสังคม (แผนพัฒนาการศึกษา ฉบับที่ 8, 2540-2544 : 2) จึงจำเป็นต้องเน้นการ พัฒนาเด็กไทยให้เป็นทั้งคนเก่งและคนดี (คณะกรรมการการพัฒนาศึกษาอบรมเลี้ยงดูเด็ก, 2535) ส่งผลให้บุคคลต้องมีทักษะในการปฏิบัติตัวร่วมกันในสังคม ต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทั้งทางด้านส่วนตัวและการปฏิบัติงานส่วนรวม โดยพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์ เพื่อ ให้การดำเนินชีวิตราบรื่น (สมร ทองดี, 2538 : 7)

การพัฒนาบุคคลให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องเริ่มพัฒนาดังด้วยเด็ก ทั้งนี้เนื่องจาก การพัฒนาในทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม กำลังพัฒนาอย่าง รวดเร็ว (คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2537 : คำนำ) เพราะประสบการณ์ที่เด็กได้รับ ในช่วงแรกของชีวิตมีอิทธิพล ในการพัฒนาขั้นต่อไป (ดวงเดือน ศาสตราจารย์, 2522 : 1,19) จึง จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างพื้นฐานพัฒนาการที่เหมาะสม มั่นคงและถูกต้องให้กับเด็ก การ พัฒนาบุคคลให้เป็นพลเมืองที่ดีมีคุณภาพทางหนึ่งคือ การพัฒนาทางด้านสังคม (คณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ, 2534 : 1) โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กควรได้รับการถ่ายทอดทัศนคติ ความ เชื่อทางจิตใจและสังคมตั้งแต่เล็ก ๆ อันจะเป็นผลสืบเนื่องต่อพฤติกรรมทางสังคมของเด็กเมื่อโต ขึ้น บีเรตัน และสตินเนอร์ (Bereson and Stiner, 1966 : 125) การศึกษาจึงมีส่วนช่วยในการ เสริมสร้างให้บุคคลได้พัฒนาคุณภาพและพฤติกรรมทางสังคม มีการแข่งขันอย่างสร้างสรรค์ได้ (ลีป่นนัท เกตุทัต และคณะ, 2538 : 162)

การพัฒนาประเทศที่ผ่านมาขาดความสมดุล โดยให้ความสำคัญกับความเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจจนการพัฒนาทางด้านสังคมตามไม่ทันก่อให้เกิดปัญหาทางสังคม (แผนพัฒนาการศึกษา ฉบับที่ 8. 2540-2544 : 20) ฉะนั้น การจัดการศึกษาปฐมวัย ควรมีการจัดประสบการณ์ที่ปลูกฝังและส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการครบทุกด้าน โดยเฉพาะการส่งเสริมพัฒนาการทางด้านสังคมที่เหมาะสมเด็กๆ จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่รู้จักบทบาทหน้าที่ของตน มีความรับผิดชอบไม่ก่อให้เกิดปัญหาสังคม ซึ่งพรอยด์กล่าวว่า ในเด็กปฐมวัยจะมีการพัฒนาการทางสังคมเป็นแบบแผนตามลำดับขั้นและมีความสำคัญต่อเด็ก เพราะเด็กจำเป็นต้องรู้จักปรับตัวที่จะเข้ากับผู้อื่นในสังคม บลูม (Bloom. 1964 : 215) และ แอนดรูส์ (Andrews. 1988 : 1) กล่าวว่า เสริมว่า เด็กที่มีปัญหาสังคมตั้งแต่ปฐมวัย มักจะ ไม่เป็นที่ยอมรับจากเพื่อนและยังนำไปสู่การอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม

ปัญหาด้านพฤติกรรมทางสังคม เป็นปัญหาที่พบในสังคมปัจจุบันปัญหาหนึ่งเนื่องจากบุคคลในสังคมขาดคุณภาพที่สังคมนั้น ๆ ต้องการ คนส่วนใหญ่มุ่งจะแสวงหาผลประโยชน์ให้แก่ตนเองมากกว่าที่จะให้แก่ส่วนรวม จึงทำให้เกิดปัญหาพฤติกรรมทางสังคมขึ้นดังนั้นการเรียนรู้พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยจึงมีความสำคัญ เครือวัลย์ ขจรพันธ์ (2523 : 72-74) ได้กล่าวถึงการเรียนรู้พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยว่า การที่เด็กขาดประสบการณ์ทางด้านปฏิสัมพันธ์ อันเกิดจากการขาดการเล่นและมีประสบการณ์ ทำให้เกิดปัญหาทางด้านสังคมและต่อเนื่องไปถึงวัยผู้ใหญ่

การเรียนรู้พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย เกิดขึ้นได้หลายทาง การเล่นเป็นวิธีหนึ่งที่ช่วยให้เด็กเกิดพัฒนาการได้ทุกด้านโดยเฉพาะอย่างยิ่งพัฒนาการทางด้านสังคม นักการศึกษาจึงถือว่าการเล่นคือการเรียนรู้ ฉวีวรรณ กินวรงค์ (2526 : 139) กล่าวถึงประโยชน์ของการเล่นว่าจะช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้พฤติกรรมทางสังคม รู้จักการร่วมมือซึ่งกันและกันเป็นการสร้างมิตรภาพระหว่างเพื่อน ตรงกับรูบิน และ ไมเนอร์ (เลขา ปิยะอัจฉริยะ. 2524 : 23 ; อ้างอิงมาจาก Rubin and Maioni n.d.) และ อินาแอสส์ แฟรงค์ จอห์นสัน โลเวนฟีลด์ (ประภาพรรณ สุวรรณสุข 2526 : 119 ; อ้างอิงมาจาก Inaacs. 1972 ; Frank and Johnson. 1952 ; Lowenfeld. 1967) ได้ศึกษาผลงานวิจัยหลายเรื่อง สรุปว่า การเล่นทำให้เกิดการเรียนรู้ทางสังคม

การเล่นของเด็กมีมากมายหลายแบบด้วยกัน ละครสร้างสรรค์เป็นการเล่นแบบหนึ่งที่จะช่วยให้เด็กปรับตัวเป็นที่ยอมรับเพราะการแสดงใช้บทบาท (Role) และการแสดงออก (Action) ที่ต้องปะทะสัมพันธ์กับบุคคลอื่น (Interaction)

ดังนั้นการเล่นละครสร้างสรรค์ (Creative Drama) จึงเป็นกิจกรรมการเล่นซึ่งเป็นการแสดงออกอย่างอิสระถึงการรับรู้ทางสังคมของเด็ก โดยการแสดงบทบาทของผู้อื่น (กรณี ศุภรัตน์. 2535 : 23) เป็นการเล่นที่ต้องอาศัยจินตนาการ สัญลักษณ์ การเล่นนี้จะช่วยพัฒนาด้านสติปัญญา ร่างกาย อารมณ์และสังคมของเด็กไปพร้อม ๆ กัน

ละครสร้างสรรค์ เป็นสื่อการแสดงที่ช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้อย่างคืออย่างหนึ่ง เป็นสื่อที่เหมาะสมที่จะนำมาใช้กับเด็กในระดับปฐมวัย เนื่องจากลักษณะของการแสดงออกในการเล่นไม่มีรูปแบบตายตัว (กรณี ศุภรัตน์. 2535 : 3) และตรงกับ สุนันท์ จันททรัพย์ (2530 : 11) กล่าวถึงลักษณะสำคัญของละครสร้างสรรค์ไว้ว่า เด็ก ๆ จะได้ถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดออกมาตามจินตนาการ เปิดโอกาสให้เด็กระบายความรู้สึกและอารมณ์ในทางที่ถูกต้อง โดยครูมีคำถามที่ดึงความคิดและแสดงออกจริงจากตัวเด็ก นอกจากนี้แล้วละครสร้างสรรค์ยังช่วยส่งเสริมให้เด็กได้ทำกิจกรรมร่วมกัน เด็กจะมีความเข้าใจบทบาทและความรู้สึกของบุคคลในสังคมได้ดีขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2535 : 5)

การนำเทคนิคทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์มาใช้จัดประสบการณ์ในช่วงเวลากิจกรรมวงกลม ซึ่งเป็นช่วงเวลาของการจัดกิจกรรมให้เด็กได้ฝึกทักษะต่าง ๆ เช่น การพูด การฟัง การคิด การปฏิบัติการทดลอง และการสังเกต ทำให้เด็กเกิดความคิดรวบยอดและเพิ่มพูนทักษะต่าง ๆ (คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2537 : 20) ซึ่งในการฝึกทักษะต่าง ๆ ให้กับเด็กควรเริ่มจากทักษะพื้นฐานซึ่งเป็นทักษะที่ง่าย ๆ ก่อนแล้วทบทวนทักษะนั้นเสมอ ๆ ถ้าครูนำกิจกรรมทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์มาใช้จัดกิจกรรมให้กับเด็ก เด็กจะได้แสดงออกอย่างอิสระ ทั้งความคิด การใช้ท่าทาง การแก้ปัญหาาร่วมกันกับเพื่อน เมื่อครูให้การยอมรับความคิดของเด็กจากการทำกิจกรรมง่าย ๆ เด็กจะเกิดความรู้สึกว่าตนเองประสบผลสำเร็จ (วิลโล อิมสมบอร์น. 2531 : 1) ตามความเชื่อของ เพียเจต์ เชื่อว่าการจัดประสบการณ์ตรงโดยให้เด็กมีอิสระในการคิด การแสดงออก มีความสำคัญและสอดคล้องกับธรรมชาติของเด็กอย่างยิ่ง (กรณี ศุภรัตน์. 2535 : 23)

การจัดกิจกรรมในลักษณะใดก็ตาม ครูเป็นผู้ที่มีบทบาทที่สำคัญ ที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ ก่อนให้เกิดการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน การดำเนินกิจกรรมโดยเด็กได้รับการแนะแนวทางและการเสริมความคิดจากครูด้วยการใช้คำถามปลายเปิดเพื่อกระตุ้นความคิดให้เด็กได้เรียนรู้โดยผ่านการกระทำ และเชื่อมโยงประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรมกับสัญลักษณ์ต่าง ๆ (วรนาท รักสกุลไทย. 2530 : 47 - 50 ; อ้างอิงมาจาก High / Scope Resoure. 1968) ครูสามารถช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนมีเหตุผล รู้จักใช้ความคิดอย่างอิสระ ซึ่งวิธีการที่กระตุ้นให้เด็กใช้ความคิด อาจจะทำได้

ป้อนคำถามให้เด็กได้แสดงความคิด (อรวรรณ เกศสังข์. 2524 : 1) นอกจากบทบาทของครูที่มีความสำคัญในการกระตุ้นให้เด็กคิดแล้ว การดำเนินกิจกรรมด้วยทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์ เด็กจะได้ใช้ประสาทสัมผัสรับรู้สื่อกของเขา มากกว่าเพียงการสัมผัสจับต้องคุณะๆ เด็กจะได้เรียนรู้ว่าตนเองสามารถทำในสิ่งและสถานการณ์ต่าง ๆ เกิดการเปลี่ยนแปลงได้ ความไวของประสาทรับรู้สื่อกจะเกิดพัฒนาตามประสบการณ์ใหม่ของการทำกิจกรรม เกิดการถ่ายโยงการเรียนรู้ไปสู่สมองทำให้ประสาทรับรู้พัฒนาเป็นพฤติกรรมขั้นที่จะนำไปสู่การค้นพบ การแก้ปัญหา เด็กมีความเข้าใจบทบาทและความรู้สื่อกของบุคคลได้ดีขึ้น (ภรณ์ คุรุรัตน์. 2535 : 9)

ซึ่งกระบวนการจัดกิจกรรมโดยใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์จะนำไปสู่การพัฒนาทุกด้าน (คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2531 : 1) เห็นได้จากการศึกษาวิจัยของ ชมิทท์ เอลิซา และคาทรี (Schmidt , Elissa and Kathy. 1975) ที่ได้ศึกษาผลของการใช้ละครสร้างสรรค์ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ พบว่าวิธีการดังกล่าวสามารถส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ นอกจากนี้ มาณวิภา ผลวิรุฬห์ (2533) ได้ศึกษาความสามารถในการเล่นเหตุการณ์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมโดยใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์ หลังจากการทดลองเด็กปฐมวัยมีความสามารถในการเล่นเหตุการณ์สูงขึ้นจากผลการวิจัยดังกล่าว การใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์สามารถส่งเสริมพฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้ ดังนั้น การใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์ ซึ่งเน้นการกระตุ้นความคิดโดยใช้คำถามแนะนำให้เด็กแต่ละคนคิดในรายละเอียดมองเห็นการเปรียบเทียบและการใช้จินตนาการ เด็กได้ทำกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งจะทำให้มีความเข้าใจความรู้สึกและความแตกต่างของบุคคลในสังคม (ภรณ์ คุรุรัตน์. 2529 : 87) การใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์จึงน่าจะเป็นวิธีการที่จะช่วยส่งเสริม พัฒนาพฤติกรรมทางสังคมให้เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยได้

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมีความต้องการที่จะศึกษาว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมด้วยการสอนโดยใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์กับการสอนแบบปกติจะมีพฤติกรรมทางสังคมแตกต่างกันหรือไม่ ผลจากการศึกษาครั้งนี้จะเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมให้กับครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัยนำไปจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมในเด็กปฐมวัยอย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสม

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมทางสังคมก่อนและหลังการทดลองของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดประสบการณ์ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมทางสังคมก่อนและหลังการทดลองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบปกติ
3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์และการจัดประสบการณ์แบบปกติ

ความสำคัญของการศึกษา

การศึกษานี้จะทำให้ทราบถึงผลการจัดประสบการณ์โดยใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์ที่มีต่อพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ซึ่งจะเป็นแนวทางให้ครูและผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยศึกษาได้ใช้เป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์ เพื่อพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. กลุ่มประชากร

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชาย - หญิง อายุระหว่าง 5 - 6 ปี กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2540 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบางน้ำเปรี้ยว จำนวน 55 โรงเรียน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชาย - หญิง อายุระหว่าง 5 - 6 ปี กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2540 ของโรงเรียนวัดหลวงแพ่ง (อินทระพานุกูล) สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบางน้ำเปรี้ยว จำนวน 30 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

3.1 แผนการจัดประสบการณ์ มี 2 รูปแบบ คือ

3.1.1 แผนการจัดประสบการณ์ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

จำนวน 40 แผน

3.1.2 แผนการจัดประสบการณ์แบบปกติ ที่ผู้วิจัยนำมาจาก แผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 2 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2537

3.2 แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคม ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น

3.3 สถานการณ์ที่ใช้ในการสังเกตซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น

4. ตัวแปร

4.1 ตัวแปรอิสระ คือ การจัดประสบการณ์ 2 รูปแบบ

4.1.1 การจัดประสบการณ์โดยใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์

4.1.2 การจัดประสบการณ์แบบปกติ

4.2 ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมทางสังคม

5. ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

การศึกษานี้ทำการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2540 โดยทำการทดลองเป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 1 ครั้ง รวมทั้งสิ้น 40 ครั้ง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. เด็กปฐมวัย หมายถึง นักเรียนชาย - หญิง อายุระหว่าง 5 - 6 ปี กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 โรงเรียนวัดหลวงแพ่ง อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา

2. ละครสร้างสรรค์ หมายถึง การแสดงออกของเด็กทางความคิด ทำทาง วาจา โดยไม่มีการซ้อมหรือเตรียมตัวล่วงหน้าตามบท แต่ผู้แสดงใช้ความคิดตามประสบการณ์และจินตนาการ ซึ่งเป็นไปตามธรรมชาติและขั้นตอนพัฒนาการของเด็ก

3. ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์ หมายถึง การจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมที่ปูพื้นฐานเพื่อให้เด็กเกิดความคิดรวบยอด ความมั่นใจ กล้าคิด กล้าแสดงออกและการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน ประกอบด้วยทักษะพื้นฐาน 6 ทักษะ คือ การรู้จักตัวเอง การใช้พื้นที่และรูปร่าง การรู้จักลักษณะเฉพาะของคน การใช้ประสาทสัมผัส การสื่อความหมาย และการแสดงเป็นตัวละคร

4. พฤติกรรมทางสังคม หมายถึง กิริยาท่าทางหรือการกระทำที่แสดงออกในการทำกิจกรรมต่าง ๆ โดยมีการปฏิบัติเพื่อตนเอง การปฏิบัติเพื่อเพื่อน และการรักษาระเบียบวินัยของกลุ่มและสามารถวัดได้โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

5. การจัดประสบการณ์ หมายถึง การจัดให้เด็กได้ทำกิจกรรมในช่วงเวลาของกิจกรรมในวงกลม ซึ่งสัมพันธ์กับหน่วยการเรียนรู้ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ตามแผนการจัดประสบการณ์ ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ การจัดประสบการณ์ในการทดลองนี้มี 2 ลักษณะคือ

5.1 การจัดประสบการณ์โดยใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์ หมายถึง การจัดกิจกรรมในวงกลมให้เด็กได้ฝึกทักษะบางทักษะ ทักษะดังกล่าวได้แก่ การรู้จักตนเอง การใช้พื้นที่ และรูปร่าง การรู้จักลักษณะเฉพาะของตน การใช้ประสาทสัมผัส การสื่อความหมาย การแสดงเป็นตัวละคร โดยเน้นการสร้างความคิดรวบยอด เปิดโอกาสให้เด็กคิด เพื่อกระตุ้นให้เด็กรู้จักสำรวจและการสังเกต โดยที่เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กัน ร่วมมือกัน คิดด้วยกัน มีการวางแผนการและแบ่งบทบาทหน้าที่กัน การเชื่อมโยงประสบการณ์ตามลำดับเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้ ทั้งนี้ให้สอดคล้องกับเนื้อหา ตามแผนการจัดประสบการณ์ของชั้นอนุบาลปีที่ 2 ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2537

5.2 การจัดประสบการณ์แบบปกติ หมายถึง การดำเนินกิจกรรมในช่วงเวลากิจกรรมวงกลม โดยใช้การสนทนา การอธิบาย การอภิปรายร่วมกัน การปฏิบัติการทดลอง การสาธิต การเล่นเกม การเล่านิทาน การร้องเพลง และการเล่นบทบาทสมมติที่จัดขึ้น ตามแนวทางในแผนการจัดประสบการณ์ของชั้นอนุบาลปีที่ 2 เล่ม 1 ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2537

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยแยกตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางสังคม
 - 1.1 ความหมายของพัฒนาการทางสังคมและทฤษฎีพัฒนาการทางสังคม
 - 1.2 ความหมายของพฤติกรรมทางสังคมและความสำคัญของพฤติกรรมทางสังคม
 - 1.3 พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย
 - 1.4 ลักษณะความต้องการทางสังคมของเด็กปฐมวัย
 - 1.5 แนวทางส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคม
 - 1.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางสังคม
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับละครสร้างสรรค์
 - 2.1 ความหมายของละคร
 - 2.2 ความหมายของละครการศึกษา
 - 2.3 ละครการศึกษาสำหรับเด็ก
 - 2.4 ละครสร้างสรรค์
 - 2.4.1 ลักษณะของละครสร้างสรรค์
 - 2.4.2 ประเภทของละครสร้างสรรค์
 - 2.4.3 การใช้และประโยชน์ของละครสร้างสรรค์
 - 2.4.4 ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์
 - 2.4.5 การสอนโดยใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์
 - 2.5.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับละครสร้างสรรค์

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางสังคม

1.1 ความหมายของพัฒนาการทางสังคมและทฤษฎีพัฒนาการทางสังคม

พฤติกรรมทางสังคมเป็นการแสดงออกของบุคคลหรือกลุ่มคนที่เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์กัน ในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นนั้นจะต้องมีทั้งศาสตร์และศิลป์ (สมร ทองดี. 2538 : 78) และเฮิร์ลอค (Hurlock. 1972 : 237) กล่าวว่า ถ้าจำนวนครั้งในการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นเพิ่มขึ้น จะทำให้เด็กมีพัฒนาการทางสังคมมากขึ้น ดังนั้น พฤติกรรมหรือการกระทำที่มีต่อกันนี้จัดเป็นพฤติกรรมทางสังคมทั้งสิ้น (สมร ทองดี. 2538 : 40) ฉะนั้นทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมจึงเป็นทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย

พัฒนาการ (Development) มีผู้ให้ความหมายไว้มากมายดังต่อไปนี้

เบรคเคนริดจ์และวินเซนต์ (Breckenridge and Vincent. 1968 : 101) ให้ความหมายไว้ว่า พัฒนาการหมายถึง การได้มาและเพิ่มสมรรถภาพของบุคคลที่ทำหน้าที่ต่าง ๆ รุดหน้าไปจากเดิม

วัตสัน (Watson. 1973 : 248) ให้ความหมายของพัฒนาการว่า หมายถึง การเปลี่ยนแปลงลักษณะหรือการทำหน้าที่รวมไปถึงการเจริญงอกงาม (Growth) และเสื่อมถอย (Decline) พัฒนาการทุกชนิดจะต้องมีการเจริญงอกงามเป็นพื้นฐาน

เครช (Krech. 1979 : 135) ให้ความหมายของพัฒนาการว่า หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงที่ดำเนินต่อเนื่องกันไปเป็นลำดับขั้น เป็นการเปลี่ยนแปลงทั้งปริมาณและคุณภาพในโครงสร้างหรือการทำหน้าที่ของร่างกาย และพฤติกรรมหรือหน้าที่ทางจิตวิทยา

ตามคำจำกัดความของนักจิตวิทยาดังกล่าวจึงสรุปได้ว่า พัฒนาการ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงในด้านคุณภาพของการทำหน้าที่ต่าง ๆ ของบุคคล ซึ่งจะคลุมไปถึงการเจริญงอกงามและเสื่อมถอย พัฒนาการทางสังคม จึงเป็นการเปลี่ยนแปลงด้านคุณภาพของการทำหน้าที่ ต่าง ๆ ของบุคคลในด้านสังคม เป็นการพัฒนาความสามารถในการคงพฤติกรรมตามแบบแผนที่สังคมยอมรับ ปฏิบัติตนได้เหมาะสมตามบทบาทที่สังคมกำหนดและมีความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคม มีส่วนร่วมและพอใจในสังคมนั้น ๆ (Hurlock. 1978 : 228) และสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ (2538 : 200) ได้ให้ความหมายของพัฒนาการทางสังคม หมายถึง การพัฒนาพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ พฤติกรรมเหล่านี้รวมทั้งส่วนที่เนื่องมาจากค่านิยมและเจตคติส่วนที่เป็นลักษณะเฉพาะตนและส่วนที่สัมพันธ์หรือรวมกับบุคคลอื่น

สรุปได้ว่า พัฒนาการทางสังคม หมายถึง การพัฒนาพฤติกรรมของบุคคลจากการที่มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ ซึ่งสืบเนื่องมาจากค่านิยม เจตคติ และลักษณะเฉพาะคน ที่สามารถแสดงพฤติกรรมตามแบบแผนที่สังคมยอมรับ ซึ่งพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกสามารถสังเกตและวัดได้ เช่น การร่วมกิจกรรมกับเพื่อน การแก้ปัญหา การช่วยเหลือ การมีสัมพันธ์กับเพื่อน

พัฒนาการทางสังคมของเด็กมีความสำคัญต่อสังคมเป็นอย่างมาก ช่วยให้บุคคลเรียนรู้ระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของสังคม เพื่อปฏิบัติหน้าที่โดยสอดคล้องกับสังคม และสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยเฉพาะในระยะปฐมวัยนั้นเป็นวัยที่นักจิตวิทยาให้ความสำคัญว่าเป็นวัยแห่งการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัวได้อย่างรวดเร็ว

พัฒนาการทางสังคมของเด็กนั้น จะมีลักษณะที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมีแบบแผนตามลำดับขั้นอยู่กับอายุและประสบการณ์ที่เด็กได้รับจากการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมในแต่ละช่วงอายุ ซึ่ง ฟรอยด์ (Freud) ได้เน้นว่าเป็นประสบการณ์ที่เด็กได้รับใน ระยะแรกมีความสำคัญต่อเด็กมาก เพราะจะมีผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพเมื่อโตเป็นผู้ใหญ่ (สุณีย์ ธีรดากร. 2523 : 83) ซึ่งพัฒนาการทางสังคมของเด็กเป็นไปตามขั้นตอน และเกี่ยวข้องกันอย่างเด่นชัด ตามทฤษฎีต่อไปนี้

ทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมของอิริคสัน (Erikson's Theory of development)

อิริคสัน (Erikson) กล่าวว่าบุคลิกภาพมนุษย์จะพัฒนาได้หรือไม่ ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ในแต่ละช่วงอายุ ถ้าเด็กได้รับการตอบสนองอย่างเต็มที่ จะมีบุคลิกภาพดีและพร้อมที่จะพัฒนาขั้นต่อไป อย่างมีประสิทธิภาพ อิริคสันได้แบ่งระยะพัฒนาการทางสังคมไว้ 8 ระยะ ในช่วงประดมวัยมี 3 ระยะดังนี้

✖ 1. ระยะความรู้สึกเชื่อมั่น (The Sense of Trust) อายุของเด็กระยะนี้อยู่ระหว่างหลังคลอดจนถึงอายุ 1 ปี ระยะนี้ถ้าเด็กมีความสุขทางกายและได้รับความรักความอบอุ่นจากแม่ในยามที่เขาต้องการ เด็กจะมีการปรับตัวที่ดี สามารถพัฒนาความรู้สึกไว้วางใจขึ้นได้ และในทางตรงข้าม ถ้าเด็กขาดความสุขทางกาย ขาดความรักความอบอุ่น ก็จะเป็นผู้ที่ไม่สามารถควบคุมอารมณ์ตนเอง มีความกลัวและขาดความไว้วางใจผู้อื่น

2. ระยะต้องการทำหรือค้นหาดด้วยตัวเอง (The Sense of Autonomy) อายุของเด็กระยะนี้อยู่ระหว่าง 1 - 3 ปี เป็นระยะที่เด็กเริ่มฝึกการขับถ่าย ถ้าเด็กปฏิบัติได้ดีก็จะสามารถผ่านขั้นนี้ไปได้ด้วยดี เด็กจะเรียนรู้ในการรักษาความตั้งใจของตนเองและทำความตั้งใจให้เป็นจริงได้

3. ระยะการคิดริเริ่ม (The Sense of Initiative) อายุของเด็กระยะนี้อยู่ระหว่าง 3 - 6 ปีเด็กจะพยายามสร้างเอกลักษณ์ของตนเอง และสามารถแสดงความรู้สึก และพฤติกรรมที่เหมาะสมในสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ได้ เด็กสามารถพัฒนาความร่วมมือและการเป็นผู้นำผู้ตามที่ดีได้ ระยะนี้หากเด็กเกิดความกลัว เด็กจะขี้ดผู้ใหญ่มากขึ้นที่พึ่งตลอดเวลา ทำให้ความคิดจินตนาการ และการพัฒนาทักษะทางสังคมถูกจำกัดไปด้วย (Maier. 1969 : 32 - 35)

ทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมของฮาวิกเซอร์ส (Havighut's Theory of Development)

ฮาวิกเซอร์ส (Havighut) ได้รับอิทธิพลแนวความคิดจากอีริกสัน (Erikson) เกี่ยวกับลักษณะของการพัฒนาแต่ละช่วงวัยของบุคคล โดยอธิบายว่า ในแต่ละช่วงวัยของชีวิตนั้น สิ่งที่เด็กทำในชีวิตประจำวัน ได้ในสิ่งที่เด็กต้องทำในช่วงนั้น ๆ เด็กจะรู้สึกว่าคุณค่าของตนเองประสบความสำเร็จ แต่ถ้าบุคคลใดไม่ประสบความสำเร็จในงานนั้น จะมีผลต่อการปรับตัว ฮาวิกเซอร์ส ได้เสนองานตามขั้นพัฒนาการทางสังคมในเด็กปฐมวัย คือ

1. เด็กสามารถมีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับความจริงสังคมและกายภาพ ซึ่ง หมายถึง การที่เด็กมีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งที่อยู่รอบตัว เช่น พ่อแม่ โรงเรียน ครู และสิ่งต่าง ๆ ที่เด็กต้องเกี่ยวข้องกับ
2. เด็กสามารถที่จะเรียนรู้ สร้างความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับพี่น้องและเพื่อน รวมทั้งชอบเลียนแบบบุคคลอื่น
3. เด็กสามารถที่จะเรียนรู้เกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างสิ่งที่ถูกกับสิ่งที่ผิดและเริ่มมีพัฒนาการทางจริยธรรม (พรพนี ชูทัช เจนจิต. 2537 : 77 - 78)

จากการศึกษาทฤษฎีข้างต้น 2 ทฤษฎี สรุปได้ว่า เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการทางสังคมที่ดี และมีบุคลิกภาพด้านความประพฤติ ความรู้สึกที่แสดงออกในสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ อย่างเหมาะสม รู้จักสร้างความร่วมมือและเป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดีได้ เด็กจะพยายามสร้างเอกลักษณ์ของตนเอง และรู้ว่าตนเองต่างจากบุคคลอื่น จากการที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมการเลียนแบบ และเรียนรู้สร้างความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับพ่อแม่ พี่น้องและบุคคลอื่น ๆ ดังนั้นการส่งเสริมพัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัยต้องสอดคล้องกับขั้นพัฒนาการตามวัยของเด็ก สำหรับเด็กวัย 5 - 6 ขวบแล้วสามารถส่งเสริมให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและครูด้วยกิจกรรมที่ทำให้เด็กเกิดการร่วมมือกันในรูปแบบที่เหมาะสม เช่น กิจกรรมที่ฝึกให้เด็กคิดร่วมกัน ลงมือทำร่วมกันช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จะทำให้เกิดพัฒนาการทางสังคมที่ดี และสามารถส่งเสริมในขั้นต่อไป ทำให้เด็กสามารถพัฒนาและแสดงออกต่อผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม นำมาสู่การปรับตัวเข้าสู่สังคม

อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขเป็นที่ยอมรับของสังคม

1.2 ความหมายของพฤติกรรมทางสังคมและความสำคัญของพฤติกรรมทางสังคม

เพียเจต์ (Piaget) ได้กล่าวถึงพัฒนาการเด็กในระยะปฐมวัยไว้ว่า ปฐมวัยเป็นวัยที่เด็กจะเรียนรู้พฤติกรรมทางสังคม แต่ยังไม่เข้าใจว่า ความดี ความไม่ดีเป็นอย่างไร จึงยึดถือความพึงพอใจของตนเองเป็นใหญ่ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2528 : 8)

พฤติกรรมทางสังคมของบุคคลถูกหล่อหลอมจากอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัว สถาบันต่าง ๆ ในสังคมทำหน้าที่ถ่ายทอดคุณสมบัติต่าง ๆ ให้กับบุคคลในสังคมตั้งแต่เยาว์วัย ซึ่งมีนักการศึกษาได้ให้ความหมายและความสำคัญของพฤติกรรมทางสังคมไว้หลายท่านดังต่อไปนี้

กู๊ด (Good. 1965 : 314) ได้ให้ความหมายพฤติกรรมทางสังคมไว้ว่า เป็นการแสดงออกที่แตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล ซึ่งเป็นสมาชิกของสังคมหรือเป็นการแสดงออกของกลุ่มบุคคล

อิงลิช (English. 1985 : 508) ให้ความหมายว่า เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกเนื่องจากได้รับอิทธิพลจากพฤติกรรมของกลุ่มบุคคลอื่น หรือพฤติกรรมที่แสดงออกโดยได้รับการควบคุมจากองค์กรทางสังคมที่มีการจัดรูปแบบแล้ว เช่น ครอบครัว เป็นต้น

เพจ (Page. 1977 : 314) ได้ให้ความหมายว่า พฤติกรรมทางสังคมเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกเนื่องจากพฤติกรรมของกลุ่มบุคคลอื่น โดยได้รับการควบคุมจากองค์กรทางสังคม หรือเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกเพื่อพยายามที่จะมีอิทธิพลเหนือผู้อื่น

อาจสรุปได้ว่า พฤติกรรมทางสังคม หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลในสังคม ซึ่งได้รับอิทธิพลจากกลุ่มบุคคลหรือองค์กรทางสังคม เด็กปฐมวัย 5 - 6 ปี สามารถแสดงออกในด้านต่าง ๆ โดยครูจัดกิจกรรมให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กัน เด็กได้ร่วมกิจกรรมได้ปรับตัวเพื่อให้เป็นที่ยอมรับของเพื่อน

1.3 พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย

เฮอร์ล็อก (Hurlock. 1978 : 239) กล่าวถึงเด็กอายุ 2 - 6 ปี ว่า ทักษะและพฤติกรรมทางสังคมที่ปรากฏในช่วงวัยนี้คือ การต่อต้าน การก้าวร้าว การทะเลาะวิวาท การแข่งขันชิงดี การร่วมมือ การเป็นผู้นำ ผู้ตาม การมีใจกว้างขวาง การเป็นที่ยอมรับของสังคม การเห็นอกเห็นใจ และพฤติกรรมเหล่านี้ มีส่วนสำคัญต่อบุคลิกภาพ และได้แบ่งประเภทพฤติกรรมของเด็กตามความหมายของสังคม 2 ประเภท คือ

1. พฤติกรรมที่พึงประสงค์ (Social Behavior Patterns) หมายถึง พฤติกรรมที่
ทำไปแล้วสร้างความพอใจ เป็นที่นิยมชมชอบแก่ตนเองและผู้อื่น

2. พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ (Nonsocial Behavior Patterns) หมายถึง
พฤติกรรมที่ทำไปแล้วสร้างความเคียดแค้นและความไม่พอใจให้กับตนเองและผู้อื่น

ซีเฟลด์ท์ (Seefeldt, 1980 : 7 - 11) ได้กล่าวถึงลักษณะของพฤติกรรมทางสังคม
ของเด็กปฐมวัย อายุ 5 - 6 ปี ไว้ดังนี้

1. ลักษณะทางสังคมของเด็กอายุ 5 ปี เด็กวัยนี้มีความเป็นมิตรมากขึ้น มีความ
กระตือรือร้นที่จะให้ความช่วยเหลือผู้อื่น เริ่มเข้ากลุ่มใหญ่ขึ้น จาก 2 คนเป็น 5 คน เริ่มมีเพื่อนที่
ถูกใจเป็นพิเศษ ชอบเล่นละครสมมติ เล่นเลียนแบบ เล่นละครใบ้ การทะเลาะกับเพื่อนลดน้อยลง
เพราะเริ่มเข้าใจและยอมรับความสำคัญของผู้อื่น เป็นระยะที่เริ่มจะมีความเห็นคล้อยตามคนอื่น
และเริ่มมีความรู้สึก ไม่พอใจเมื่อเพื่อนในกลุ่ม ไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของกลุ่ม

2. ลักษณะทางสังคมของเด็กวัย 6 ปี เด็กเริ่มมีการประสานสัมพันธ์กับผู้อื่น ดังจะ
เห็นได้จากลักษณะการเล่นที่เปลี่ยนไป คือ เล่นเป็นกลุ่มและมักจะเป็นเพื่อนเพศเดียวกัน ในการ
เล่นยังชอบแสดงเป็นตัวเด่น เล่นรุนแรงพยายามจะเป็นที่หนึ่ง ในการเล่นต้องการชนะ และถ้าหาก
การเล่นนั้นมีกฎเกณฑ์ที่ยากเกินความสามารถของตน ก็พยายามปรับกฎนั้นให้มาเป็นประโยชน์
กับตน

เกสเซล และอีลค์ (Gesell and Ilg, 1946 : 354 - 355) ได้กล่าวถึงลักษณะพฤติกรรม
ทางสังคมของเด็กปฐมวัย อายุ 5 และ 6 ขวบ ดังนี้

1. เด็กอายุ 5 ปี เล่นกับเด็กอื่นได้ดีโดยเฉพาะเด็กกลุ่มที่มีขนาดเล็ก ไม่ขึ้นกรานที่
จะเล่นวิธีที่ตัวชอบ และไม่วิตกกังวลเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้อื่น ชอบเล่นกับเพื่อนวัยเดียวกัน
หากไม่มีผู้ใหญ่ดูแลเด็กบางคนจะมีพฤติกรรมที่เกรงมากทำตัวเป็นนายและร้องไห้รุนแรง แต่ก็พร้อม
ที่จะหยุดได้โดยง่าย เล่นกับเพื่อนนอกบ้านมากขึ้น และมีความสัมพันธ์กับเพื่อนนอกบ้านดีกว่า
ภายในบ้าน

2. เด็กอายุ 6 ปี เด็กสนใจที่จะคบเพื่อนและอยู่กับเพื่อน มักใช้คำว่า “เพื่อนที่
โรงเรียน” หรือ “เพื่อนเล่น” อยู่กับเพื่อนได้นานแต่หากไม่มีคนดูแลจะเล่นได้ไม่นาน อาจทะเลาะ
วิวาทหรือตีกัน เพราะต่างฝ่ายต่างจะไม่ยอมกัน มีพฤติกรรมการเล่นเรื่องที่ไม่น่าเป็นสาระมากขึ้น
มีการทำตัวเป็นคนเด่น โดยมีจะถามว่า “เธอจะเล่นกับคนนั้นหรือคนนี้ ฉันจะเล่นกับเธอ” เด็กจะ
ไม่ยอมแพ้ในการเล่นและจะพยายามโกงเพื่อที่จะให้ตัวเองชนะ เด็กมักคิดว่าเพื่อนเล่นโกงหรือ
ทำไม่ถูก

กรณี คุรุฉนะ (2523 : 7 - 13) ได้จำแนกพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ในช่วงอายุ 3 - 6 ปี ซึ่งจะกล่าวถึงเด็กอายุ 5 ปีและ 6 ปี ดังนี้

1. เด็กอายุ 5 ปี มีความพอใจที่จะเล่นคนเดียวเป็นเวลานาน ๆ ชอบเล่นกับเพื่อน ชอบแข่งขัน และมีการร่วมทีมกันในการแข่งขันต้องให้ผู้ใหญ่ตัดสิน บางครั้งไม่พอใจเมื่อเห็นเด็กโตกว่าเล่นรุนแรง

2. เด็กอายุ 6 ปี เริ่มห่างจากผู้ใหญ่ แต่ต้องการความช่วยเหลือและเรียกร้องคำชมเชย มักทะเลาะกับเพื่อน แต่ก็ต้องการเพื่อนเล่น อาจจะรักเพื่อนบางคนเป็นพิเศษ ห่วงของเล่น

สรุปได้ว่า ลักษณะพฤติกรรมทางสังคมของเด็กวัย 5 - 6 ปีนั้น จะมีลักษณะเด่น คือ เล่นกับเพื่อนเป็นกลุ่มได้ ทำตามกฎเกณฑ์ของกลุ่ม จะมีเพื่อนรักบางคนเป็นพิเศษ แต่ขณะเดียวกันก็ต้องการชนะ ไม่ยอมแพ้ ทำให้เด็กทะเลาะกันและอาจรุนแรงได้ แต่สามารถหยุดได้ง่าย ถ้ามีผู้ใหญ่คอยดูแลเข้ามาช่วยเหลือ ดังนั้นครูจึงสามารถส่งเสริมให้เด็กมีลักษณะพฤติกรรมทางสังคมที่เหมาะสมได้ด้วยการจัดกิจกรรมให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์ ร่วมมือกัน โดยการกระตุ้นให้เด็กได้สังเกต ได้เชื่อมโยงประสบการณ์ ซึ่งได้เห็นแบบอย่างที่ดี เพื่อจะนำไปสู่พฤติกรรมที่สังคมยอมรับ จะช่วยให้เด็กได้รับการยอมรับและนำไปสู่การมีพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์

1.4 ลักษณะความต้องการทางสังคมของเด็กปฐมวัย

พรรณี ชูทัย เจนจิต (2537 : 157 - 158) ได้กล่าวว่า เด็กในช่วงอายุนี้นี้ เรียนรู้ที่จะติดต่อสมาคมกับคนอื่น ๆ นอกบ้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อนวัยเดียวกัน และเด็กเริ่มเรียนรู้ที่จะปรับตัวเข้ากับเพื่อน ๆ ลักษณะของความต้องการทางสังคมของเด็กปฐมวัยมีดังนี้

1. เด็กเริ่มมีความต้องการจะสร้างสัมพันธภาพกับเพื่อนในวัยเดียวกัน และมีเพื่อนเพียง 1 - 2 คน และเป็นเพศเดียวกัน แต่ถึงอย่างไรเด็กก็มีสังคมไม่แน่นอนสามารถเล่นกับเพื่อนส่วนใหญ่ในชั้นได้ด้วยความสะดวก

2. มีความต้องการที่จะเล่นกับเพื่อนกลุ่มเล็ก ๆ และเปลี่ยนกลุ่มบ่อย ๆ การเล่นเป็นไปในลักษณะต่างคนต่างเล่น แม้ว่าจะอยู่ในกลุ่มเดียวกันก็ตาม

3. มีการทะเลาะเบาะแว้งกันบ่อย ๆ แต่เป็นช่วงระยะสั้น ๆ เด็กมักจะลืมง่าย

4. เด็กมีความต้องการที่จะแสดงออกและจะสนุกสนานกับการเล่นละคร ซึ่งเขาอาจแต่งขึ้นเอง หรือเลียนแบบรายการโทรทัศน์

5. เด็กชายและเด็กหญิง มีความสนใจคล้ายกัน และยังไม่มีความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาททางเพศ

6. เด็กต้องการเป็นที่ยอมรับของผู้ใหญ่และกลุ่มเพื่อน ต่างจากวัยทารกซึ่งกลัวคนแปลกหน้า

สรุปว่า เด็กมีความต้องการเล่นกับเพื่อน ต้องการแสดงออก โดยการเล่นละครที่แต่งขึ้นเองหรือเลียนแบบ และต้องการเป็นที่ยอมรับของผู้ใหญ่ ซึ่งการเปิดโอกาสให้เด็กได้เล่นละคร โดยมีครูเป็นผู้กระตุ้นชักนำ โดยการจัดประสบการณ์และจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม จะเป็นการเอื้อต่อการพัฒนาทุกด้านอย่างเป็นระบบ รวมทั้งพฤติกรรมด้านสังคม อันจะนำมาสู่การแสดงพฤติกรรมอย่างเหมาะสม

1.5 แนวทางส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคม

การส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมให้กับเด็กเป็นการพัฒนาพฤติกรรมใหม่ให้เกิดกับเด็กอาจทำได้ดังนี้

1. การประพฤติกรรมของเด็ก ต้องให้เด็กค่อย ๆ ปรับพฤติกรรมทีละน้อยด้วยการเสริมแรง เช่น ให้การเสริมแรงเวลาที่เด็กแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม หรือเมื่อเด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ

2. การพัฒนาพฤติกรรมโดยให้ตัวแบบที่ดี การให้เด็กเห็นตัวอย่างที่ดี จะช่วยให้เด็กเลียนแบบตาม เด็กมักจะชอบเลียนแบบคนที่เด็กชื่นชม เช่น พ่อแม่ ครู ญาติ พี่น้อง เพื่อน นักกีฬา ตัวละครในนิทานและผู้ที่มีชื่อเสียง

3. การให้สัญญาณเตือนพฤติกรรม โดยการแสดงออกด้วยวาจาหรือท่าทางว่าเด็กควรทำหรือไม่ด้วยคำพูดหรือการพยักหน้า เป็นการให้สัญญาณเตือนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ก่อนที่เด็กจะทำอะไรลงไป จะคิดว่าการเตือนเมื่อเด็กทำอะไรผิดลงไปแล้ว (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2524 : 31 - 35)

ประมวล ดิกคินสัน (2527 : 107) กล่าวถึงแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัยไว้ดังนี้

1. การกำหนดตารางกิจกรรมประจำวันอย่างเหมาะสมและต่อเนื่องกัน จัดกิจกรรม ที่ต้องใช้พลังงาน และกิจกรรมที่ผ่อนคลายสลับกัน ทำให้เด็กไม่เบื่อหน่ายมีบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี การที่เด็กรู้ตารางกิจกรรมประจำวันและสิ่งที่ครูคาดหวังให้เด็กทำจะทำให้เกิดความเป็นระเบียบและมีความรู้สึกมั่นใจ การเสริมแรงทันทีที่เด็กแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมจะช่วยให้เด็กมีพฤติกรรมที่สังคมยอมรับ

2. การเสริมแรงพฤติกรรมทางสังคมแก่เด็กปฐมวัย ควรพูดให้ชัดเจนว่า เด็กได้แสดงพฤติกรรมที่ดีคืออย่างไร เช่น “เธอใจดีจังที่ช่วยมานะเช็ดสีที่หกบนพื้น” การชมเชยของครูมี

คุณค่าสำหรับเด็กส่วนใหญ่ เพราะเป็นตัวอย่างที่ดี เด็กมักจะเอาอย่าง ในบางครั้งอาจใช้ทำทางแทน การเสริมแรงด้วยคำชมจากตามความเหมาะสม

3. การให้รางวัล การส่งเสริมความร่วมมือและการช่วยเหลือกันนับว่าเป็น พฤติกรรมทางสังคมที่ควรส่งเสริม ตัวอย่าง เช่น “ถ้าแต่ละกลุ่มช่วยกันดูแลห้องให้เรียบร้อยภายใน 5 นาที ครูจะเล่นิทานสนุก ๆ ให้ฟัง 1 เรื่อง” “การเสริมแรงที่กล่าวมาเป็นการเสริมแรงจากภายนอก หรือจากผู้อื่น เป็นการกระตุ้นให้เด็กช่วยกันทำงานจนสำเร็จตามเป้าหมายสูงสุดของการพัฒนา ด้านสังคม เพื่อมุ่งให้เด็กทำสิ่งต่าง ๆ ให้สำเร็จโดยตัวเด็กเอง เกิดความพอใจและภูมิใจในผลงานที่ เด็กทำได้ ซึ่งเป็นการเสริมแรงจากภายในตัวเด็กเอง

4. การเสริมความเป็นอิสระ พัฒนาการทางสังคมที่เห็นเด่นชัดในโรงเรียนคือ การ ที่เด็กสามารถทำสิ่งต่าง ๆ ได้ด้วยตนเองและรับผิดชอบสิ่งที่ตนทำ ครูควรให้การเสริมแรงใน พฤติกรรมที่เด็กแสดงออกอย่างเหมาะสม เมื่อพบพฤติกรรมไม่เหมาะสม ครูไม่ควรใช้คำพูดที่ คุกคามหรือข่มขู่ แต่ควรบอกกล่าวให้ทุกคนทราบเงื่อนไข เช่น “ใครที่โต๊ะเรียบร้อยแล้ว แสดงว่า พร้อมที่จะรับประทานอาหารกลางวัน” หรือ “ใครที่ทำผนังและคนนั้นก็ต้องทำความสะอาด”

5. ส่งเสริมให้เด็กรู้และสนใจความรู้สึกของผู้อื่น การส่งเสริมให้เด็กมีพฤติกรรม การช่วยเหลือ นับว่ามีความเหมาะสม เพราะช่วยให้เด็กเอาใจใส่ในความต้องการของผู้อื่น รับรู้ ความรู้สึกของผู้อื่น โดยครูชมเชย ชวนให้เด็กสนใจการกระทำที่แสดงถึงความมีน้ำใจหรือแนะนำ ให้เด็กแบ่งปัน ร่วมมือและให้ความช่วยเหลือผู้อื่น

จากแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมดังกล่าว การส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมที่เหมาะสม มีหลายวิธีการ วิธีการปฏิสัมพันธ์ของครูกับเด็ก เช่น การเสริมแรง การชมเชย วิธีจัดกิจกรรมให้ เด็กมีความรับผิดชอบ ร่วมมือ แบ่งปัน ช่วยเหลือ โดยส่งเสริมอย่างต่อเนื่องและเหมาะสม วิธีการ เหล่านี้จะส่งเสริมให้เด็กมีพฤติกรรมการแสดงออกในด้านการรับรู้ความต้องการของผู้อื่น การ แก้ปัญหา การร่วมกิจกรรมกับผู้อื่น ซึ่งจะเป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของสังคมที่ควรส่งเสริม ให้ เกิดกับเด็กปฐมวัย

1.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางสังคม

ธีราพร กุลนันทน์ (2530 : 65 - 81) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการเล่นต่างกลุ่มอายุที่มีผลต่อ พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างได้แก่ เด็กอายุ 4 - 5 ขวบ จำนวน 18 คน ซึ่งได้มา โดยการสุ่มอย่างง่าย แบ่งเป็นกลุ่มทดลองที่หนึ่ง เล่นกับเด็กอายุ 3 - 4 ปี กลุ่มทดลองที่สอง เล่นกับ เด็กต่างกลุ่ม อายุ 4 - 5 ปี กลุ่มทดลองที่สาม เล่นกับเด็กต่างกลุ่มที่มีอายุ 5 - 6 ปี ในสถานการณ์ การเล่น 3 แห่ง คือ การเล่นบล็อก การเล่นพลาสติกสร้างสรรค์ และการเล่นทรายเป็นเวลา 6 สัปดาห์

ผู้วิจัยได้ส่งข้อมูลของเด็กให้ผู้เชี่ยวชาญวิเคราะห์พฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ ผลการศึกษาพบว่า การเล่นต่างกลุ่มอายุทำให้พฤติกรรมทางสังคมของกลุ่มทดลอง 3 กลุ่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยกลุ่มทดลองที่ 3 มีพฤติกรรมทางสังคมสูงที่สุด และกลุ่มทดลองที่ 2 มีพฤติกรรมทางสังคมต่ำที่สุด และทำให้พฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์ของกลุ่มทดลอง 3 กลุ่มแตกต่างกัน โดยที่กลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 3 มีพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์สูงขึ้นอยู่กับระดับใกล้เคียงกัน และทำให้พฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์ของกลุ่มทดลอง 3 กลุ่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยกลุ่มทดลองที่ 3 มีพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์สูงที่สุด

อรวรรณ สุ่มประดิษฐ์ (2533 : 77) ได้ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมความเอื้อเฟื้อความมีระเบียบวินัย และระดับขั้นการเล่นทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการประสบการณ์การเล่นแบบไทยและการเล่นที่จัดอยู่ทั่วไป โดยศึกษากับเด็กอายุ 5 - 6 ปี จำนวน 30 คน โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมด้านความเอื้อเฟื้อ และแบบบันทึกระดับการเล่นทางสังคม ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับคือ

1. ระดับเล่นคนเดียว
2. ระดับมองคนอื่นเล่น
3. ระดับเล่นคู่ขนาน
4. ระดับเล่นรวมกับเพื่อน
5. ระดับเล่นรวมกับเพื่อนอย่างมีจุดหมาย

ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการเล่นแบบไทย มีพฤติกรรมทางสังคมด้านความเอื้อเฟื้อ และด้านความมีระเบียบวินัยสูงกว่าเด็กที่ได้รับการเล่นแบบทั่วไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เด็กปฐมวัยที่ได้รับการเล่นแบบไทยมีระดับขั้นในการเล่นทางสังคมแตกต่างจากเด็กปฐมวัยที่ได้รับการเล่นแบบทั่วไปแบบไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ฮาโลว์ (Hallow. 1932 : 174) ทำการทดลองพบว่า การมีปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ระหว่างเด็กกับเพื่อนในวัยเด็กตอนต้น จะมีผลต่อพฤติกรรมทางสังคมเมื่อเด็กโตขึ้น

กอสลิน (Goslin. 1962 : 283 - 296) พบว่าเด็กที่เป็นที่ยอมรับในกลุ่มเพื่อนจะมีลักษณะคล่องแคล่วว่องไวสนใจต่อสิ่งรอบตัวว่าเร้าเข้ากับคนง่าย เชื่อมมั่นในตนเอง ไวต่อความรู้สึก และสนใจผู้อื่น

ซาโลเม (Salome. 1979 : 1349) ได้วิจัยถึงความแตกต่างของปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเด็กปฐมวัยระหว่างเด็กหญิงกับเด็กชายในแง่ของ 1.วิธีการที่ใช้ในการเข้ากลุ่ม 2.วิธีการที่ใช้ในการรวมกับเด็กอื่นเป็นกลุ่ม 3. การมีส่วนร่วมเล่นในกลุ่ม กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็ก

อายุ 4 - 5 ปี จำนวน 30 คน เป็นชายและหญิงเท่ากัน จากการสังเกตพฤติกรรม ในขณะที่เด็กเล่นกับกลุ่มเพื่อนครั้งละ 10 นาที โดยสังเกตเด็กทีละคน รวมเวลาที่สังเกตคนละ 70 นาที ตลอดเวลา 5 สัปดาห์ ขณะสังเกตจะบันทึกเสียงและนำไปวิเคราะห์พฤติกรรม ผลการวิจัยพบว่าไม่มีความแตกต่างระหว่างเด็กหญิงกับเด็กชายในด้านต่อไปนี้

1. วิธีการที่ใช้ในการเข้ากลุ่ม 2. วิธีการรวมกับเด็กอื่นเป็นกลุ่ม 3. การมีส่วนร่วมเล่นในกลุ่ม

มารี (Mary. 1981 : 4603) ได้ศึกษาปฏิสัมพันธ์ของเด็กที่มีความสามารถในการเข้ากลุ่มเพื่อนในแง่ของวุฒิภาวะของพฤติกรรมและระยะเวลาของการปฏิสัมพันธ์และวิธีการเข้ากลุ่มเพื่อนรวมทั้งความรู้สึกและการเข้ากลุ่มไม่ได้ กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กอายุ 4 ปี จำนวน 40 คน เป็นชาย 20 คน และ หญิง 20 คน วิธีการศึกษา ใช้เทคนิคสังคมมิติบันทึกพฤติกรรมขณะเด็กเล่นด้วยวิดีโอเทปคนละ 1 นาที แล้วนำมาตีความ จากนั้นนำมาจัดเป็นประเภทพฤติกรรม ผลการวิจัยปรากฏว่าเด็กที่มีความสามารถในการเข้ากลุ่มเพื่อนมาก มีปฏิสัมพันธ์มากกว่าและใช้เวลาในการปฏิสัมพันธ์ยาวนานกว่าเด็กที่มีความสามารถในการเข้ากลุ่มเพื่อนน้อย เด็กที่มีความสามารถในการเข้ากลุ่มเพื่อนจะใช้พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์หลายวิธี และวิธีการที่เข้ากลุ่มแล้วไม่ได้ผล น้อยกว่าเด็กที่มีความสามารถน้อยกว่าและใช้พฤติกรรมทางบวกมากกว่า ส่วนเด็กที่มีความสามารถน้อยกว่า จะใช้วิธีการทางลบมากกว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญของวิธีการที่ใช้ในการเข้ากลุ่มเพื่อนในแง่ของวิธีการทางลบกับวิธีการที่ไม่ได้ผล

บลาล็อค (Blalock. 1984 : 172) ได้ศึกษาการสังเกตเด็กอนุบาล 2 ห้องเรียน จำนวน 36 คน ในขณะที่เด็กเล่นอย่างอิสระ และได้ใช้รหัสพฤติกรรมการมีปฏิสัมพันธ์ โดยใช้รหัสพฤติกรรมเด็ก (Child Behavior Code) ครูผู้สอนเป็นผู้ตอบแบบสอบถามและทำนายสถานภาพในเด็กแต่ละคน ผลการศึกษาแสดงให้เห็นถึงสหสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญระหว่างคะแนนการยอมรับทางสังคมมิติ (Socio Metric) ของเด็กกับการทำนายการยอมรับเพื่อนที่ถูกทำนาย และที่มีผลกระทบทางสังคมมิติ (Socio Metric) สูง ตอบคำถามปลายเปิดน้อยและแสดงความรักและความรู้สึกทางคำพูดกับเพื่อนน้อย

จากงานวิจัยในประเทศและต่างประเทศพบว่า การศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมทางสังคมในด้านการเข้ากลุ่มเพื่อน การเล่นต่างกลุ่ม อายุ ความเอื้อเฟื้อ ความมีระเบียบวินัย และระดับชั้นการเล่นทางสังคม อันเป็นการศึกษาแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมของเด็ก ให้มีพฤติกรรมทางสังคมอย่างเหมาะสม ซึ่งควรจะมีการขยายแนวทางการศึกษาในระดับปฐมวัยในด้านพฤติกรรมทางสังคมด้วยการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์ เพื่อส่งเสริมให้เด็กสามารถเข้ากับกลุ่มเพื่อนได้อย่างเหมาะสม พัฒนาไปสู่ความสามารถปรับตัวให้เข้าสู่สังคมในวัยผู้ใหญ่ต่อไป

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องละครสร้างสรรค์

เดล (Dale, 1969 : 46) นักเทคโนโลยีทางการศึกษา ได้จัดประสบการณ์ละครเป็นสื่อการสอนประเภทบูรณาการอันดับ 3 ต่อจากประสบการณ์จริง และประสบการณ์จำลอง ซึ่งเหนือกว่าสื่อประเภทอื่น ๆ อีกหลายชนิด ดังนั้นผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษาในระดับปฐมวัยน่าจะมีความรู้ความเข้าใจในแนวทางการจัดประสบการณ์ละคร เพื่อนำไปใช้ส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัย

1. ความหมายของละคร

ละครคือการแสดงเลียนแบบชีวิตจริง ตามความหมายในแนวกว้าง หมายถึง การละเล่นที่แสดงกิริยาท่าทาง ในแง่ของความหมายเฉพาะหลักวิชา หมายถึง การแสดงที่มี เนื้อเรื่องเป็นสำคัญ (วิมลศรี อุปรนัย. 2524 : 121) การแสดงของเด็กจะเป็นการแสดงที่เกิดขึ้นโดยอัตโนมัติตามธรรมชาติ จากการที่เด็กนำเสนอประสบการณ์ที่รู้ที่เห็นมาใช้เพื่อความสนุกสนานและความเข้าใจ โดยใช้ทั้งทักษะทางภาษาและทักษะทางความคิด (Miccianti and Phelps. 1980 : 269 - 272)

ภรณ์ คุรุรัตน์ ได้ให้ความหมายของละครไว้ว่า เป็นการแสดงออกด้วยการใช้ภาษาและกิริยาท่าทางตามเนื้อเรื่องและความรู้สึกนึกคิด ศิลปการละครมีบทบาทในการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนมาก (ภรณ์ คุรุรัตน์. 2524 : 2)

จะเห็นได้ว่า ละครคือการแสดงที่ผู้แสดงใช้กิริยาท่าทางและการพูดตามเนื้อเรื่องหรือเหตุการณ์เรื่องราวต่าง ๆ เพื่อสื่อความเข้าใจ มีบทบาทในการส่งเสริมการเรียนรู้โดยนำไปใช้เพื่อสื่อสารความเข้าใจในด้านการศึกษาหรือนำการแสดงไปใช้ในการเรียนการสอนการแสดงนั้นจัดเป็นละครการศึกษา

2. ละครการศึกษาสำหรับเด็ก

เพื่อให้เข้าใจในเรื่องละครการศึกษาสำหรับเด็ก ภรณ์ คุรุรัตน์ ได้แบ่งละครสำหรับเด็กเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. ละครเวทีสำหรับเด็ก (Creative Theatre) จุดประสงค์ที่สำคัญของการจัดละครประเภทนี้ก็เพื่อให้เด็กได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน โดยคำนึงถึงวัยและความสนใจของเด็ก เด็กจะได้รับการเรียนรู้บางอย่างตามเจตนาของผู้เขียนบทละคร และจากการสังเกตบทบาทการแสดงของตัวละคร

2. ละครสร้างสรรค์ (Creative Dramatics) จุดประสงค์ของละครประเภทนี้เพื่อส่งเสริมกระตุ้นให้เด็กคิดและแสดงออกตามแบบละครที่ไม่มีรูปแบบตายตัว โดยอาศัยความสามารถในการแนะแนวทางจากครู

ความแตกต่างที่สำคัญของละครทั้งสองประเภท

ละครเวทีสำหรับเด็ก เรื่องที่แสดงเขียนโดยนักเขียน มีผู้กำกับให้เป็นไปตามบท โดยเน้นการท่องจำบท ใช้นักแสดงประกอบฉาก มุ่งเน้นผลงานให้ผู้คนประทับใจ

ละครสร้างสรรค์ เรื่องที่แสดงเกิดขึ้นโดยความคิดของเด็กเป็นส่วนใหญ่ การแสดงเป็นไปตามความสามารถของเด็ก เน้นการคิด การพูดด้วยการเข้าใจและความรู้สึกของเด็ก มุ่งเน้นกระบวนการพัฒนาในด้านต่าง ๆ (ภรณี คุรุรัตน์, 2524 : 17 - 18)

การจัดละครในการศึกษามีความสอดคล้องกับเด็กปฐมวัย ทั้งนี้เพราะ

1. เด็กทุกคนมีธรรมชาติที่ต้องการแสดงออกอยู่แล้วทุกคนถ้ามีคนสนับสนุนหรือกระตุ้นเขา
2. เด็กมีธรรมชาติที่ไม่ชอบการอยู่นิ่ง ชอบเคลื่อนไหว
3. เด็กจะเรียนรู้ได้ดีจากสิ่งที่เกี่ยวข้องกับตัวเขา ถ้าเด็กได้ร่วมแสดงละครเกี่ยวกับเนื้อหาอย่างไร เขาจะจำได้แม่นยำ เพราะเด็กได้เรียนรู้จากการกระทำของเขาเอง (Learning by Doing) (สุนันทินี จันทรทิพย์, 2530 : 32)

3. คุณค่าของละครการศึกษา

ละครการศึกษาเป็นประสบการณ์รูปธรรมที่มีคุณค่าหลายประการ ดังนี้

1. สร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนให้สนุกสนาน
2. ได้ประสบการณ์การเรียนรู้จากการแสดง
3. ช่วยให้เด็กเข้าใจเนื้อหาวิชาได้ดี
4. ช่วยส่งเสริมการแสดงออก ความคิดสร้างสรรค์
5. ส่งเสริมความฉันทนาการแสดง (ประหยัด จิระวรวงศ์, 2527 : 105)

ละครการศึกษา นอกจากจะมีคุณค่าดังกล่าวแล้ว การแสดงละครสามารถพัฒนาเด็กในด้านต่อไปนี้

1. พัฒนาการแสดงออกในทางกายหรือบุคลิกภาพ (Physical Expression) ใช้เป็นสื่อความเข้าใจค่านามธรรมมาเป็นบุคลิกภาพ เช่น คนดี คนชั่ว ผู้ร้าย ผู้ดี มีพฤติกรรมอย่างไร ถึงเหล่านี้จะปลูกฝังค่านิยมหรือบุคลิกภาพของเด็กให้สะสมไว้ทีละน้อยจนเป็นรูปแบบที่ดี

2. พัฒนาการแสดงออกในด้านการพูด (Speech and Vocal Expression) ชีวิตประจำวันของเราขึ้นอยู่กับคำพูดมากที่สุด การพูดมีความสำคัญต่อบุคคลมากที่สุด

3. พัฒนาการแสดงออกด้านอารมณ์ (Emotional Expression) อารมณ์ของตัวละครในลักษณะต่าง ๆ จะช่วยส่งเสริมคุณลักษณะทางอารมณ์ในทางที่ดี โดยอาศัยการแสดงละครเป็นเครื่องมือ

4. พัฒนาการแสดงออกในทางสังคม (Social and Participate Expression) การปรับตัวให้เป็นที่ยอมรับในสังคมนั้นถือเป็นความจำเป็นยิ่งในชีวิต ทั้งนี้เพราะการแสดงละครใช้บทบาท (Role) และการแสดง (Action) ที่จะต้องปะทะสัมพันธ์กับบุคคลอื่น (Interaction) ซึ่งอาจอาศัยเนื้อเรื่องเป็นแกนสำหรับปฏิบัติแทนชีวิตจริง

5. พัฒนาการแสดงออกในทางสติปัญญา (Intellectual Expression) การละครช่วยเสริมสร้างเชาว์ปัญญาในด้านกรณีต่าง ๆ ว่าจะทำให้ได้อย่างไร ทั้งในด้านการพูดและการทำท่าทาง (วิมลศรี อุปรมย์. 2524 : 7 - 8)

สรุปว่า คุณค่าของการแสดงละครในการศึกษาเหมาะกับเด็กปฐมวัย เพราะให้ความสนุกสนาน ส่งเสริมการเรียนรู้ ความคิดสร้างสรรค์ สติปัญญา รวมทั้งการแสดงออกในด้านพฤติกรรมทางสังคม

4. ละครสร้างสรรค์

ละครสร้างสรรค์จัดเป็นละครการศึกษา ซึ่งนักการศึกษากล่าวไว้ว่า ละครสร้างสรรค์ คือ ละครที่คิดขึ้นในทันทีทันใดแล้วแสดงออกด้วยภาษาและท่าทางตามธรรมชาติ จึงมีความหมายกว้างและครอบคลุมกิจกรรมการแสดงออกหลายอย่าง เช่น การร้องเพลง ประกอบท่าทาง การทำท่าทางประกอบเรื่องราว การแสดงแบบไม่มีการชักซ้อมหรือการแสดงสด การใช้หุ่นประกอบการแสดง เป็นต้น (Burns and Wantling. 1971 : 126 ; ภรณ์ คุรุรัตน์. 2524 : 18)

4.1 ลักษณะละครสร้างสรรค์

ละครสร้างสรรค์มีลักษณะที่สังเกตได้ดังนี้

1. มีอิสระในการคิด (Free Thinking) เด็กมีอิสระในการคิดเอง โดยครูอาจมีคำถามที่ดึงความคิดออกมาจากตัวเด็กได้

2. มีอิสระในการแสดงความรู้สึกที่แท้จริงของเขา (Self Expression) เด็กจะถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดออกมาโดยไม่ต้องกลัวผิด ตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

3. มีลักษณะเฉพาะคนแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล เด็กจะแสดงอะไรออกมา นั้น แต่ละคนจะมีลักษณะเฉพาะคน ซึ่งไม่เหมือนกัน (สุนันทนี จันทรทิพย์. 2530 : 11)

จะเห็นได้ว่าละครสร้างสรรค์มุ่งเน้นการใช้ชีวิตความสามารถทางภาษาและการแสดงออกตามจินตนาการตามธรรมชาติของเด็ก ซึ่งมีลักษณะที่แตกต่างเฉพาะบุคคล ทำให้เข้าถึงลักษณะความแตกต่างของบุคคลรอบข้างเพื่อปรับให้เข้ากับสังคมได้

4.2 ประเภทของละครสร้างสรรค์

ละครสร้างสรรค์รวมการแสดงไว้หลายประเภทดังนี้

1. การแสดงตามเรื่อง (Dramatic Play หรือ Dramatic Story) คือ การแสดงที่ใช้ประสบการณ์ที่พบในชีวิตจริงมาแสดงบทบาทการแสดงตามเรื่องราวที่เป็นการแสดงโดยเด็ก คิดทำทางและคำพูดขึ้นเอง เด็กอาจสมมุติตัวเองเป็นบุคคลต่าง ๆ เช่น ดำรง แม่ค้า คนขับรถ หรือสมมุติตัวเองเป็นสัตว์ประเภทต่าง ๆ เช่น แมว สุนัข เป็นต้น

2. การแสดงหุ่นหรือละครหุ่น (Puppetry) เป็นการแสดงที่เด็กมีส่วนร่วมในการเชิด อันจะช่วยพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และความคิดตามจินตนาการของเด็ก นอกจากนี้เด็กยังมีโอกาสแสดงความรู้สึกทางอารมณ์โดยมีหุ่นเป็นสื่อกลาง

3. การแสดงละครใบ้ คือ การแสดงโดยใช้ท่าทางและส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย เพื่อสื่อความหมายแทนคำพูดหรือความรู้สึกของเด็กที่มีบทบาทต่าง ๆ ละครใบ้เป็นสิ่งที่เด็กเริ่มแสดงได้โดยอาศัยประสบการณ์จากชีวิตจริง และเนื่องจากการที่ไม่ต้องใช้คำพูดนี้เอง จึงเป็นกิจกรรมที่ง่ายต่อเด็กในการแสดง เพราะธรรมชาติของมนุษย์ใช้ท่าทางเป็นสื่อความคิดและความเข้าใจได้ก่อนการใช้ภาษาพูด

4. การแสดงโดยไม่มีการเตรียมตัวล่วงหน้า คือ การแสดงที่ไม่เน้นการซ้อม จะคิด พูดและทำท่าทางโดยอาศัยความฉับไว การแสดงประเภทนี้อาจจะแสดงคนเดียวหรือแสดงเป็นกลุ่มก็ได้ โดยอาศัยการคิดและจินตนาการจากเรื่องราวตามเพลง นิทาน หรือเหตุการณ์สมมุติ การแสดงอาจจะไม่จบเสมอไป (ภรณ์ สุรัตน์. 2524 : 27 - 29)

จากการแสดงดังกล่าวทั้ง 4 ประเภท เป็นการแสดงบทบาทสมมุติโดยให้เสรีภาพกับเด็ก ยอมรับในสิ่งที่เด็กคิดและพูด เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ๆ ย่อมก่อให้เกิดการพัฒนาทางด้านสังคมขึ้นในตัวเอง

4.3 การใช้และประโยชน์ของละครสร้างสรรค์

การนำละครสร้างสรรค์มาใช้ในการศึกษามี 2 ลักษณะ คือ

1. ใช้ในลักษณะที่เป็นเนื้อหาวิชา เช่น การสอนเรื่องการเคลื่อนไหวแบบต่างๆ การเข้าใจเรื่องจังหวะ การพูดที่เป็นแบบของตัวเอง
2. ใช้ในลักษณะที่เป็นวิธีสอน เพื่อประโยชน์ในการเรียนวิชาอื่นเช่น การแสดงบทบาท เพื่อให้เกิดความเข้าใจเนื้อหาวิชาประวัติศาสตร์ การสมมุติสถานการณ์ และแสดงบทบาทเพื่อวิเคราะห์เรื่องราวประกอบ (ภรณ์ คุรุรัตน์. 2529 : 87)

ประโยชน์ที่ได้จากการนำละครสร้างสรรค์มาใช้เกี่ยวกับการเรียนการสอน มีดังนี้

1. ทำให้บทเรียนน่าสนใจ
2. ช่วยให้เรื่องที่เรียนเป็นจริงเป็นจังขึ้น
3. เปิดโอกาสให้เด็กรู้จักใช้ภาษาให้เป็นประโยชน์และเป็นการปรับปรุงทักษะทางภาษาด้วย
4. เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออกตามบุคลิกภาพของตัวละคร
5. ช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์
6. เป็นการส่งเสริมให้เด็กสนใจเรียนมากขึ้น
7. ช่วยเปลี่ยนเจตคติของเด็ก
8. ช่วยผ่อนคลายความเครียดทางอารมณ์ของเด็ก
9. ช่วยสร้างสถานการณ์ให้เด็กช่วยกันคิดแก้ปัญหา
10. ส่งเสริมทักษะบางประการ เช่น ทักษะในการฟัง ทักษะในการพูด ทักษะในการแสดงและอื่นๆ (ฉวีวรรณ กิณวงศ์. 2524 : 44)

สำหรับเด็กปฐมวัย ได้มีการนำกิจกรรมละครสร้างสรรค์มาใช้ในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็กเช่นเดียวกัน แต่เด็กบางคนยังขาดความมั่นใจ จนในที่สุดก็กลายเป็นคนไม่กล้าคิด ไม่กล้าแสดงออก ดังนั้นการปูพื้นฐานเพื่อให้เกิดความมั่นใจ กล้าคิด กล้าแสดงออก จึงเป็นสิ่งจำเป็นและควรเริ่มต้นจากกิจกรรมที่ง่ายก่อน เมื่อเด็กทำได้ก็จะเกิดความมั่นใจที่จะแสดงออกต่อไป (วิไล อัมสมบุญ. 2531 : 1)

กิจกรรมละครสร้างสรรค์ มีทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์ 6 ทักษะ ซึ่งสามารถนำทักษะ ไปจัดกิจกรรมให้กับเด็ก ได้อย่างกลมกลืนและเหมาะสม

4.4 ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์

กิจกรรมพื้นฐานที่ควรฝึกให้เด็กได้คิด จินตนาการและสามารถแสดงออกในลักษณะละครสร้างสรรค์ มีหลักการปฏิบัติในการฝึกทักษะ ซึ่งเป็นองค์ประกอบพื้นฐานในการแสดง ดังนี้

ทักษะที่ 1 การรู้จักตนเอง ได้แก่ การรู้จักส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย การทำงานของร่างกายในลักษณะต่าง ๆ

ทักษะที่ 2 การใช้พื้นที่และรูปร่าง ได้แก่ การเคลื่อนไหว การเปลี่ยนท่าทาง ระดับความเร็วและขนาดของร่างกาย

ทักษะที่ 3 การรู้จักลักษณะเฉพาะของตน ได้แก่ การสังเกตความเหมือนและความแตกต่างระหว่างตนเองและผู้อื่นในลักษณะและการแสดงออกทางความคิดและการแสดงท่าทาง

ทักษะที่ 4 การใช้ประสาทสัมผัส ได้แก่ การหาประสบการณ์ โดยใช้ประสาทสัมผัสทุกส่วนในการรับรู้สิ่งต่าง ๆ ความแตกต่างในการรับรู้สัมผัสของบุคคล

ทักษะที่ 5 การสื่อความหมาย ได้แก่ การใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายทำท่าทาง การใช้สัญญาณและคำพูดในการแสดงความรู้สึกนึกคิดของตนให้ผู้อื่นเข้าใจ

ทักษะที่ 6 ได้แก่ การนำทักษะด้านต่าง ๆ มาผสมผสานเพื่อแสดงบทบาทตามเรื่องราวและจินตนาการ (Tassel and Greimann. 1973 : 13 - 105)

4.5 การสอนโดยใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์

เพื่อให้เข้าใจเป้าหมายของการนำทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์ไปใช้ ภรณ์ี คุรุรัตน์ ได้วิเคราะห์ทักษะพื้นฐานทั้ง 6 โดยกำหนดเป็นหัวข้อย่อยของการสร้างความคิดรวบยอดไว้ดังนี้

1. สถานการณ์หรือเนื้อหา
2. คำถาม
3. ความคิด
4. การแสดงออกทางภาษาและท่าทาง

ตัวอย่างความคิดรวบยอดบางทักษะ

ความคิดรวบยอดทักษะการรู้จักตนเอง สถานการณ์ที่ยกเป็นตัวอย่าง ได้แก่ รู้จัก อวัยวะต่าง ๆ ของร่างกาย ซึ่งครูจะต้องถามคำถามต่าง ๆ เช่น นักเรียนสังเกตเห็นร่างกายของเพื่อนจิวามีอวัยวะใดบ้างที่ซับซ้อนได้เหมือนของเราไหม ลองขยับร่างกายบางส่วนของเราให้เหมือนกับเพื่อนกำลังทำ เด็กจะได้ใช้ความคิดของตนเองในการตอบคำถาม ซึ่งแต่ละคนอาจจะตอบต่าง ๆ กันไป คำตอบอาจมีดังนี้ ใช้มือกระดิกได้ คิ้วก็ขยับได้ สายสะโพกได้ เด็กอาจจะมีโอกาสตอบและเคลื่อนไหวร่างกายของตนเอง เช่น กระดิกนิ้ว ขยับคิ้วและสายสะโพก จากความคิดหลากหลาย จะนำไปสู่การแสดงออกด้วยท่าทาง และการเขียนแบบจากสิ่งต่าง ๆ

ความคิดรวบยอดทักษะการใช้พื้นที่และรูปร่าง สถานการณ์ที่ยกเป็นตัวอย่าง ได้แก่ สัตว์อะไรที่เคลื่อนที่โดยไม่ใช้การเดิน ซึ่งครูจะต้องถามคำถามต่าง ๆ เช่น นักเรียนรู้จักสัตว์อะไรบ้างที่เคลื่อนตัวไปโดยไม่เดิน สัตว์พวกนี้เคลื่อนที่ได้อย่างไร นักเรียนลองทำท่าสัตว์พวกนี้ โดยเลือกเป็นสัตว์อะไรก็ได้ เด็กจะใช้ความคิดของตนเองในการตอบคำถาม ซึ่งแต่ละคนจะตอบต่าง ๆ กันไป คำตอบอาจมีดังนี้ งู นก กบ เด็กจะมีโอกาสตอบและเคลื่อนไหวร่างกายตนเอง เช่น นอนลงแล้วเลื้อยตัว ไปมา ทางแขนทั้ง 2 ข้างแล้วขยับขึ้นลงทำท่าบินและนั่งของ ๆ แล้วกระโดดไปมา จากความคิดหลากหลาย จะนำไปสู่การแสดงออกด้วยท่าทางและการเขียนแบบสิ่งต่าง ๆ ตามความคิดและจินตนาการเช่นเดียวกัน (กรณี ครูรัตนะ. 2532 : 1 - 7)

จากตัวอย่างแนวคิดนี้ จะเห็นได้ว่าผู้เขียนมีการสร้างสถานการณ์ แล้วกระตุ้นด้วยคำถามและจากความคิดที่หลากหลาย จะนำไปสู่การแสดงท่าทางเขียนแบบลักษณะท่าทางของสิ่งต่าง ๆ และจินตนาการออกมาในรูปแบบของกิจกรรมละครสร้างสรรค์เมื่อใช้กระบวนการสอนเพื่อฝึกทักษะทั้ง 6 ตามแนวพื้นฐานของละครสร้างสรรค์ ก็จะนำไปสู่การแสดงที่เรียกว่าบทบาทสมมติได้โดยบรรลุเป้าหมายของการใช้ละครเพื่อการศึกษา เด็กจะได้พื้นฐานที่จะนำไปสู่การคิดที่กำหนดเป้าหมายไว้ และสามารถนำทักษะต่าง ๆ ไปใช้ได้ดีขึ้น ซึ่งชี้ให้เห็นว่าครูจำเป็นต้องสร้างพื้นฐานให้ดีกว่า

4.6 งานวิจัยที่เกี่ยวกับละครสร้างสรรค์

เนื่องจากการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการสอนทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์ไม่ปรากฏว่ามีผู้ใดศึกษาไว้ จะมีศึกษาเฉพาะการนำละครสร้างสรรค์มาใช้ในการเรียนการสอน โดยทั่วไปงานวิจัยที่เกี่ยวกับละครสร้างสรรค์ จะมีการทำวิจัยในระดับที่สูงกว่าปริญญาเป็น ส่วนใหญ่ ไม่ว่าจะเป็นภายในประเทศหรือต่างประเทศ ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้จึงขอนำผลงานวิจัยละครสร้างสรรค์มาเสนอเพื่อเป็นแนวทางให้ทราบว่า ทักษะพื้นฐานของละครสร้างสรรค์สามารถนำมาใช้เพื่อส่งเสริมเด็ก และมีผลดีต่อเด็กในหลายๆ ด้าน

สำหรับงานวิจัยในประเทศนั้น การจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์ในการเรียนการสอน มีผู้ศึกษาไว้น้อยมาก แต่มีผู้ศึกษาการใช้ละครในด้านอื่น และมาฉวีภา ผลวิรุฬห์ ได้ศึกษาเกี่ยวกับเด็กปฐมวัยไว้ด้วย

อมรา ปฐกัญญาบุรณ์ (2522 : 145) ได้ทำการวิจัยเรื่องการใช้สื่อการสอนแบบละครในโรงเรียนมัธยมในเขตกรุงเทพมหานคร โดยตั้งวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ว่า เพื่อศึกษาสภาพการใช้สื่อการสอนแบบละครในระดับมัธยมศึกษาปัจจุบัน ประโยชน์และผลจากการใช้สื่อการสอนแบบละครที่เหมาะสมในระดับมัธยมศึกษา ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเพื่อรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 145 คน ผลการวิจัยพบว่า สภาพการใช้สื่อการสอนแบบละคร ซึ่งผู้วิจัยแบ่งออกเป็นเรื่องราว การแสดงท่าทางหรือบทบาทสั้น ๆ การเชิดหรือชักหุ่นในระดับมัธยมศึกษาจัดทำเป็น 2 ลักษณะ คือ เป็นกิจกรรมประกอบการเรียนการสอน และเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร จากการสำรวจพบว่า สื่อการสอนแบบละครมีคุณค่าในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่ตรงและใกล้เคียงความเป็นจริงมากที่สุด และวิชาที่ได้รับประโยชน์ตรงมากที่สุดคือ ภาษาไทย โดยเฉพาะวิชาวรรณคดีไทย เพราะเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นทั้งผู้มีส่วนลงมือปฏิบัติและผู้สังเกตการณ์ ผู้สอนร้อยละ 59 มีความเห็นว่า สื่อการสอนแบบละครมีประโยชน์ค่อนข้างมาก ช่วยให้การเรียนมีประสิทธิภาพ แต่ข้อเสียคือ สิ้นเปลืองเวลาทั้งในการเตรียมการและการจัดแสดง ทำให้สอนไม่ทันหลักสูตร นอกจากนั้น ผู้สอนยังขาดความรู้เกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนประเภทนี้จึงไม่นิยมใช้กันมากนัก

ขวลิศ ผู้ภักดี (2526 : 89) ได้ทำการวิจัยเรื่องโครงการเสนอเพื่อจัดละครประกอบการสอนภาษาไทยสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี วิชาเอก - โท ภาษาไทย ในวิทยาลัยครูกลุ่มนครหลวง โดยมีวัตถุประสงค์ว่าเพื่อศึกษาสภาพการณ์และความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาเกี่ยวกับการใช้ละครประกอบการสอนภาษาไทยในระดับปริญญาตรี และเพื่อเสนอโครงการจัดละครประกอบการสอนภาษาไทย สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี เอก - โท ภาษาไทย ในวิทยาลัยครูกลุ่มนครหลวง ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเพื่อรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างประชากร ซึ่งเป็นผู้บริหาร 20 คน อาจารย์ 54 คน และนักศึกษาวិชาเอก - โท ภาษาไทย 197 คน ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างประชากรทั้งสามกลุ่ม เห็นสอดคล้องกันว่าใช้ละครประกอบการสอนภาษาไทยให้ผลดีในระดับมาก

สาธิตี หมาขเจริญ (2527 : 51 - 101) ได้ทำการวิจัยเรื่องโครงการเสนอการจัดละครประกอบการสอนภาษาไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจการใช้ละครประกอบการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามชนิดเลือก ชนิดมาตราส่วน

ประเมินค่าและปลายเปิด เพื่อรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างประชากรที่เป็นผู้บริหารจำนวน 27 คน อาจารย์ผู้สอนวิชาภาษาไทยจำนวน 135 คน และนักเรียนจำนวน 324 คน จากโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น เขตกรุงเทพมหานคร สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ผลการวิจัยพบว่า ละครที่ใช้ประกอบการสอนภาษาไทยในระดับมาก ได้แก่ การแสดงละครพูด การแสดงละครใบ้ ประกอบวรรณคดี การแสดงบทบาทประกอบวรรณคดี ลักษณะที่ใช้ละครเป็นการฝึกทักษะในการ จัดกิจกรรมการแสดง การนำเข้าสู่บทเรียน การสอนเนื้อหาวิชาและสรุปบทเรียนอยู่ในระดับมาก และทุกฝ่ายมีความเห็นตรงกันว่า การใช้ละครในการเรียนทุกครั้งให้ผลคืออยู่ในระดับมาก

นิตยา ประพุดกิจ (2527 : 102 - 104) ได้ทำการวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบ สัมฤทธิ์ผลทางการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาฝึกหัดครู วิชาเอกภาษาอังกฤษที่เรียนโดยใช้ กิจกรรมการละครกับการฝึกรูปประโยค โดยตั้งวัตถุประสงค์ไว้ว่า เพื่อเปรียบเทียบสัมฤทธิ์ผลทางการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาฝึกหัดครู วิชาเอก ภาษาอังกฤษที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการละครกับการฝึกรูปประโยค ผู้วิจัยได้ใช้แบบทดสอบความรู้พื้นฐานและแบบทดสอบวัดสัมฤทธิ์ผลทางการพูด ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักศึกษาวิชาเอกภาษาอังกฤษชั้นปีที่ 2 ของวิทยาลัยครู บ้านจอมมิ่ง จำนวน 45 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 22 คน กลุ่มควบคุม 23 คน ผลการวิจัยปรากฏว่า สัมฤทธิ์ผลทางการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการละครสูงกว่านักศึกษาที่เรียนโดยการฝึกรูปประโยคอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ในด้านต่าง ๆ ดังนี้คือ ด้านความ คล่องแคล่ว ด้านความสามารถพูดให้ผู้อื่นเข้าใจ ด้านปริมาณของข้อมูลในการสื่อสารและความ พยายามในการสื่อสาร และอย่างมีนัยสำคัญ .05 ในด้านความสามารถบรรยายภาพให้กรรมการ เข้าใจ สัมฤทธิ์ผลทางการพูดภาษาอังกฤษโดยส่วนรวมของนักศึกษาที่เรียนโดยใช้กิจกรรมละคร สูงกว่านักศึกษาที่เรียนโดยใช้การฝึกรูปประโยคอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 แต่สัมฤทธิ์ผลทาง การพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาที่เรียนโดยใช้กิจกรรมละคร ไม่แตกต่างจากนักศึกษาที่เรียนโดย ใช้การฝึกรูปประโยคในด้านคุณภาพของข้อมูลในการสื่อสารและด้านสำเนียง

มาณวิภา ผลวิรุฬห์ (2533 : 71) ได้ทำการวิจัยเรื่องความสามารถในการเล่า เหตุการณ์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสอนโดยใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์กับการสอนตาม แผนการจัดประสบการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยผู้วิจัยมีความ มุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการเล่าเหตุการณ์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสอนโดยใช้ ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์กับการสอนตามแผนการจัดประสบการณ์ของคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการสอนโดยใช้ทักษะพื้นฐาน

ละครสร้างสรรค์มีความสามารถเล่าเหตุการณ์และเรียงลำดับเหตุการณ์สูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสอนตามแผนการจัดประสบการณ์ของสำนักคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

ผลการวิจัยของต่างประเทศ

คาริโอธ (Karioth. 1967 : 1783-A) ได้ทำการศึกษาการจัดละครสร้างสรรค์ในการช่วยที่จะพัฒนาความสามารถทางการคิดสร้างสรรค์ โดยมุ่งศึกษาผลของกิจกรรม กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนที่เรียนอ่อนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากการศึกษาพบว่า กิจกรรมละครสร้างสรรค์ สามารถช่วยพัฒนาความสามารถในการคิดสร้างสรรค์

ไรท์ (Wright. 1972 : 1876-A) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องผลของละครสร้างสรรค์ที่มีผลต่อการรับรู้ของบุคคล โดยมุ่งศึกษาถึงประสิทธิภาพของการใช้กิจกรรมละครสร้างสรรค์ในการสร้างความเห็นอกเห็นใจและความสามารถในการสวมบทบาท ได้ทำการทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลปรากฏว่า เด็กที่เรียนโดยใช้กิจกรรมละครสร้างสรรค์มีทักษะการสวมบทบาทดีขึ้น

ชมิคท์ เอลลิซ่า และคาทรี (Schmidt , Elissa and Kathy. 1975 : 111 - 114) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องละครสร้างสรรค์และความคิดสร้างสรรค์ โดยทำการทดลองกับเด็กอนุบาล 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง จำนวน 31 คน เรียนโดยใช้กิจกรรมการละคร และกลุ่มควบคุม ซึ่งมีนักเรียนจำนวนเท่ากัน เรียนด้วยวิธีเดิมเช่นปกติ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองได้คะแนนสูงกว่า ในการทำแบบทดสอบด้านความคิดสร้างสรรค์ 2 ฉบับ คือ ด้านคำพูด (Verbal) และด้านการสังเกต (Visual)

ไรเดล (Ridel. 1975 : 3551-A) ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการสังเกตผลของละครสร้างสรรค์ โดยมุ่งศึกษาการใช้กิจกรรมละครสร้างสรรค์ในการสอนภาษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ว่ามีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การสื่อสารด้วยคำพูดและไม่ใช้คำพูด ความคิดสร้างสรรค์ และพฤติกรรม ความรู้สึกในการรวมกลุ่มความเชื่อมั่นในตัวเอง และทัศนคติที่มีต่อวิชานี้ โดยที่ครูผู้จัดกิจกรรมเป็นผู้ที่ไม่มีประสบการณ์ด้านกิจกรรมละครสร้างสรรค์มาก่อน ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนมีความกระตือรือร้นมากขึ้นในการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์ แต่ทัศนคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษไม่เปลี่ยนแปลง ผลจากกิจกรรมละครสร้างสรรค์สามารถพัฒนาด้านจินตนาการและการสื่อสารได้อย่างดี ซึ่งถือว่าเป็นผลจากกิจกรรมละครสร้างสรรค์เท่านั้น ทั้งนี้เนื่องจากผู้สอนเป็นผู้ที่ไม่เคยมีประสบการณ์การละครมาก่อน

มาแรนนอน (Maranon, 1981 : 124-A) ได้ทำการวิจัยแบบวิเคราะห์เชิงพรรณนาของการจัดโปรแกรมละครสร้างสรรค์สำหรับเด็กที่แตกต่างกันทางด้านวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับการพัฒนาการพูดภาษาอังกฤษของเด็กอเมริกันเชื้อสายเม็กซิกัน กลุ่มตัวอย่างอายุระหว่าง 7-8 ปี 11-12 ปี และ 13-15 ปี การศึกษาครั้งนี้มุ่งเปรียบเทียบตัวแปรต่างๆ คือ การเปรียบเทียบการใช้ภาษาอังกฤษของชั้นที่จัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์กับชั้นที่เรียนตามปกติ และกับชั้นเรียนที่มีความสนใจ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้ฝึกปฏิบัติสัมพันธ์ในกิจกรรมละครสร้างสรรค์มีทักษะทางภาษาดีกว่านักเรียนอีก 2 กลุ่ม การใช้กิจกรรมละครสร้างสรรค์ในสภาพที่เหมาะสม คือ ใช้เนื้อหาแบบ 2 ภาษา และ 2 วัฒนธรรม จะสามารถพัฒนาความคล่องแคล่วในการใช้ภาษาอังกฤษของเด็กอเมริกันเชื้อสายอเมริกันเชื้อสายเม็กซิกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า งานวิจัยที่มีผู้ทำการศึกษาพบว่าตัวแปรต่าง ๆ ที่ศึกษาพัฒนาขึ้นจากการใช้ละครสร้างสรรค์ จึงทำให้ผู้วิจัยนำเอากระบวนการของละครสร้างสรรค์โดยเน้นทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์ มาเป็นวิธีการเพื่อศึกษาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย เพราะเป็นพฤติกรรมที่ทำให้เด็กปรับตัวได้ในวัยผู้ใหญ่ และประสบความสำเร็จในชีวิต ซึ่งพฤติกรรมทางสังคมจะเกิดขึ้นได้คืออาศัยการร่วมมือกันทำงาน ต้องรู้จักการสังเกต การเชื่อมโยงประสบการณ์ต่าง ๆ จึงเป็นเหตุผลให้ผู้วิจัยทำการศึกษาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยด้วยการจัดกิจกรรมทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์ เพื่อหาวิธีส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมที่เหมาะสมและเป็นการขยายวงความรู้ทางการศึกษาปฐมวัยให้กว้างขึ้น

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์ ก่อนและหลังการทดลองมีพฤติกรรมทางสังคมแตกต่างกัน
2. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบปกติ ก่อนและหลังการทดลองมีพฤติกรรมทางสังคมแตกต่างกัน
3. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์และแบบปกติมีพฤติกรรมทางสังคมแตกต่างกัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ประชากร
2. กลุ่มตัวอย่าง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
4. การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง
5. แบบแผนการทดลองและคํานินการทดลอง
6. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือนักเรียนชาย - หญิงที่มีอายุ 5 - 6 ปี ซึ่งกำลังเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2540 ของโรงเรียนวัดหลวงแพ่ง (อินทระธานุกูล) สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา

กลุ่มตัวอย่างและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือนักเรียนชาย - หญิง อายุ 5-6 ปี กำลังเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2540 โรงเรียนหลวงแพ่ง (อินทระธานุกูล) สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบางน้ำเปรี้ยว จำนวน 30 คน โดยวิธีสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sample)

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

1. แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์และแผนการจัด

ประสบการณ์แบบปกติ

2. แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคม
3. สถานที่ที่ใช้ในการสังเกต

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

1. การสร้างแผนการจัดประสบการณ์

1.1 การสร้างแผนการจัดประสบการณ์โดยใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์ ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1.1.1 ศึกษาแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 2 เล่ม 1 ปีการศึกษา 2540 ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ

1.1.2 ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมโดยใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์

1.1.3 ผู้วิจัยสร้างแผนการจัดประสบการณ์ตามหน่วยการสอนที่ใช้สอนในภาคเรียนที่ 1 จำนวน 8 หน่วย โดยกำหนดจุดประสงค์และการประเมินผลตามความต้องการของผู้วิจัยที่จะทำให้เกิดพฤติกรรมทางสังคมทั้ง 3 พฤติกรรม คือ รู้จักการปฏิบัติเพื่อตนเอง รู้จักการปฏิบัติเพื่อเพื่อน รู้จักการรักษาระเบียบวินัยของกลุ่ม เนื้อหาใช้ตามหน่วยในแผนการจัดประสบการณ์ของสำนักคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ยกเว้นการดำเนินกิจกรรมที่แตกต่างกัน

1.1.4 เขียนแผนการดำเนินกิจกรรมในแต่ละหน่วย โดยเลือกใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์บางทักษะมาใช้จัดกิจกรรมบางกิจกรรมให้เหมาะสมกับเนื้อหา ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์มี 6 ทักษะดังนี้

ทักษะที่ 1 การรู้จักตนเอง เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับการรู้จักส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย การทำงานของร่างกายในลักษณะต่าง ๆ

ทักษะที่ 2 การใช้พื้นที่และรูปร่าง เป็นการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับการเคลื่อนไหว การเปลี่ยนทิศทาง ระดับ ความเร็ว และขนาดของร่างกาย

ทักษะที่ 3 การรู้จักลักษณะเฉพาะของตน เป็นการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับการสังเกตความเหมือนและความแตกต่างระหว่างตนเองและผู้อื่นในเรื่องลักษณะการแสดงออกทางความคิดและการแสดงท่าทาง

ทักษะที่ 4 การใช้ประสาทสัมผัส เป็นการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับการหาประสบการณ์โดยใช้ประสาทสัมผัสทุกส่วนในการรับรู้สิ่งต่าง ๆ ความแตกต่างในการรับรู้สัมผัสของเด็ก

ทักษะที่ 5 การสื่อความหมาย เป็นการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับการใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย การท่าทาง การใช้สัญญาณและคำพูดในการแสดงความรู้สึกนึกคิดของคนให้ผู้อื่นเข้าใจ

ทักษะที่ 6 การแสดงเป็นตัวละคร เป็นการนำทักษะทั้ง 5 ทักษะมาผสมผสานเพื่อแสดงบทบาทตามเรื่องราวตามจินตนาการ

1.1.5 เลือกใช้และผลิตสื่อการสอนให้สอดคล้องกับกิจกรรม การเรียน และเนื้อหา

1.1.6 การกำหนดวิธีการประเมิน ชี้จุดมุ่งหมายในแผนการจัดประสบการณ์ในการประเมิน

1.2 แผนการจัดประสบการณ์แบบปกติ มีลำดับการสร้างดังนี้

1.2.1 ศึกษาแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 2 เล่ม 1 ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ

1.2.2 เลือกหน่วยการสอนที่ใช้ในภาคเรียนที่ 1 ของแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 8 หน่วย และได้ดำเนินการตามเนื้อหา สื่อ ตลอดจนการดำเนินกิจกรรม เช่นเดิม ซึ่งได้แก่ การเล่านิทาน การร้องเพลง การพูดคำคล้องจอง การสนทนา การอภิปราย การปฏิบัติ การทดลอง เป็นต้น

1.3 นำแผนการจัดประสบการณ์ทั้ง 2 แบบ ให้ผู้เชี่ยวชาญในระดับมหาวิทยาลัย และระดับอนุบาล จำนวน 5 ท่านตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างจัดประสงค์ เนื้อหา การดำเนินกิจกรรม สื่อ การประเมินผล ตามแผนการจัดประสบการณ์

ผู้เชี่ยวชาญคือ

ร.ศ.วราภรณ์ รักวิจัย

อาจารย์ประจำโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
แผนกประถม

ผศ.ดร.เขวหา เคชะคุปต์

อาจารย์ประจำโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
แผนกประถม

ผศ.วัฒนา บุญญฤทธิ์

อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ สถาบัน
ราชภัฏพระนคร

ผศ.อัญชลี ไสยวรรณ

อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ สถาบัน
ราชภัฏพระนคร

อาจารย์มานวิกา ผลพิรุฬห์

อาจารย์ประจำโรงเรียนอนุบาลสามแสนฯ
สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

1.4 แก้ไขแผนการจัดประสบการณ์ตามที่คุณผู้เชี่ยวชาญแนะนำเกี่ยวกับการเลือกใช้ทักษะให้เหมาะสมกับเนื้อหา การใช้สื่อและการดำเนินกิจกรรม

1.5 นำแผนการจัดประสบการณ์ที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับเด็กอนุบาลปีที่ 2 ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 คน เพื่อหาข้อมูลในเรื่องเวลาเพื่อให้เท่ากันทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม การเลือกใช้สื่อให้เหมาะกับเด็กและการใช้คำพูดกับเด็ก

2. แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคม ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

2.1 ศึกษาทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยและสังเกตพฤติกรรมการบันทึกกิจกรรม

2.2 สังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กอนุบาลชั้นปีที่ 2 โรงเรียนวัดไผ่ดำ ในขณะที่เล่นกิจกรรมตามมุม โดยใช้แนวการสังเกต แบบบันทึกพฤติกรรมทางสังคมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นเวลา 1 สัปดาห์

2.3 นำผลจากการสังเกตพฤติกรรมทางสังคมมาสร้างแบบสังเกต ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

2.3.1 การปฏิบัติเพื่อตนเอง

2.3.1.1 ลงมือทำงานทันทีที่ได้รับมอบหมาย

2.3.1.2 ทำงานได้เสร็จทันเวลา

2.3.1.3 พุศุขและทำกิจกรรมต่าง ๆ โดยไม่แสดงท่าทางดิ่งเล

2.3.1.4 ทำตามคำแนะนำของเพื่อนหรือยอมรับความช่วยเหลือจากเพื่อน

2.3.1.5 ใช้คำพูดขอโทษ หรือยกมือไหว้เมื่อทำให้เพื่อนไม่พอใจ

2.3.2 การปฏิบัติเพื่อเพื่อน

2.3.2.1 พุดบอกเพื่อน หรือเข้าไปช่วยเมื่อเพื่อนทำไม่ได้หรือไม่รู้

2.3.2.2 แบ่งสิ่งของที่ตนมีให้เพื่อน

2.3.2.3 อิม ปรบมือ หรือกล่าวคำชมเชย เมื่อเพื่อนทำความดี

2.3.2.4 ไม่แย่งของที่เพื่อนกำลังเล่นหรือใช้งานอยู่

2.3.2.5 ไม่กล่าวว่าเพื่อนด้วยถ้อยคำที่รุนแรง

2.3.3 การรักษาระเบียบวินัยของกลุ่ม

2.3.3.1 พุดบอกเพื่อนหรือผู้ร่วมงานได้ว่าต้องทำอะไร

2.3.3.2 ไม่แย่งกันทำงาน หรือแบ่งหน้าที่กันทำงานอย่างทั่วถึง

2.3.3.3 ทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้ถูกต้อง

2.3.3.4 แลกเปลี่ยนหน้าที่กันในการทำงาน

2.3.3.5 ช่วยกันเก็บอุปกรณ์เมื่อหมดเวลาหรือทำงานเสร็จทุกครั้ง

3. การหาคุณภาพแบบสังเกต

นำแบบสังเกต 15 ข้อ ดังกล่าวไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจ เพื่อหาความเที่ยงตรงในเนื้อหา และความเหมาะสมของแบบสังเกต จำนวน 5 ท่าน คือ

รศ.วราภรณ์ รักวิจิธ	อาจารย์ประจำโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร แผนกประถม
ศศ.ดร.เขาวพา เคชะคุปต์	อาจารย์ประจำโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร แผนกประถม
ศศ.วัฒนา บุญญฤทธิ์	อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ สถาบัน ราชภัฏพระนคร
ศศ.อัญชลี ไสยวรรณ	อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ สถาบัน ราชภัฏพระนคร
อาจารย์มาณวิกา ผลพิรุฬห์	อาจารย์ประจำโรงเรียนอนุบาลสามเสนฯ สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

จากนั้นนำแบบสังเกตที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ มาปรับปรุงแก้ไขตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่านที่เสนอแนะ โดยปรับปรุงแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมให้มีภาษาชัดเจนขึ้น

4. การหาความเชื่อมั่นของการสังเกต

นำแบบสังเกตไปสังเกตจริงกับเด็กอนุบาลปีที่ 2 ที่เป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม รวมจำนวน 30 คน โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย 2 คน รวมเป็นผู้สังเกต 3 คน ร่วมกันสังเกต พฤติกรรมทางสังคมในสถานการณ์ที่กำหนดให้ 3 สถานการณ์ โดยหาความเชื่อมั่นก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง ใช้สูตรความเชื่อมั่นแบบคะแนนจริงสัมพันธ์ (Congeneric Reliability) ของคริสตอฟ (Kristof.) (บุญเจิด ภิญโญอนันตพงษ์. 2533 : 28-31) ได้ค่าความเชื่อมั่นก่อนการทดลอง .63 และหลังการทดลอง .93

5. การสร้างสถานการณ์ที่ใช้ในการสังเกต

5.1 ศึกษากิจกรรมที่ใช้จัดสถานการณ์จากแผนการจัดประสบการณ์ ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1-2 ปีการศึกษา 2537 ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ

5.2 ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวกับพฤติกรรมทางสังคมของเด็ก การสังเกต พฤติกรรมของเด็ก การศึกษาพฤติกรรมเด็ก

5.3 ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวกับการจัดสถานการณ์ทดลองและการจัดกิจกรรมเพื่อเอื้อต่อการสังเกตพฤติกรรม

5.4 ผู้วิจัยสร้างสถานการณ์สังเกตขึ้น 3 สถานการณ์ เพื่อใช้สังเกตพฤติกรรมก่อน การทดลอง และหลังการทดลองกับเด็กกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

5.5 นำคู่มือการจัดประสบการณ์เสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจพิจารณาเพื่อหาความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ ระยะเวลา สื่ออุปกรณ์ การดำเนินการ และการประเมินผล จำนวน 2 ท่าน คือ

รศ.วราภรณ์ รักวิจัย

ผศ.ดร.เยาวพา เจริญกุล

5.6 นำคู่มือการจัดสถานการณ์ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุง

แบบแผนการทดลอง และการดำเนินการทดลอง

แบบแผนการทดลอง

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองแบบ

Randomized Control - Group Pretest - Posttest Design (ถ้วน สายยศและอังคณา สายยศ. 2536 : 216)

ตาราง 1 แผนการทดลอง

กลุ่ม	สังเกตก่อนการทดลอง	กลุ่ม	สังเกตหลังการทดลอง
ER	T ₁	X	T ₂
CR	T ₁	--	T ₂

เมื่อ E แทน	กลุ่มทดลอง
C แทน	กลุ่มควบคุม
R แทน	การกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่ม
T ₁ แทน	การสังเกตก่อนการทดลอง
T ₂ แทน	การสังเกตหลังการทดลอง
X แทน	การจัดประสบการณ์โดยใช้ทักษะกระบวนการสร้างสรรค์
-- แทน	การจัดประสบการณ์แบบปกติ

ขั้นตอนในการดำเนินการทดลอง

ดำเนินการทดลองมีขั้นตอนดังนี้

ตาราง 2 ขั้นตอนในการดำเนินการทดลอง

กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง
1. สังเกตก่อนการทดลอง	1. สังเกตก่อนการทดลอง
2. ดำเนินการทดลอง	2. ดำเนินการทดลอง
3. สังเกตหลังการทดลอง	3. สังเกตหลังการทดลอง
4. นำข้อมูลทั้ง 2 มาวิเคราะห์	4. นำข้อมูลทั้ง 2 มาวิเคราะห์

ดำเนินการทดลอง

การทดลองครั้งนี้ดำเนินการในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2540 เป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 20 นาที รวม 40 ครั้งดังนี้

1. ก่อนดำเนินการทดลอง ผู้วิจัย และผู้ช่วย จำนวน 3 คน สังเกตพฤติกรรมทางสังคม ในสถานการณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นเวลา 3 วัน วันละ 1 สถานการณ์ สถานการณ์ละ 1 ชั่วโมง 36 นาที

2. ดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการทดลองในช่วงกิจกรรมวงกลม โดย

2.1 กลุ่มทดลองใช้แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์

2.2 กลุ่มควบคุม ใช้แผนการจัดประสบการณ์แบบปกติ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการทั้งหมดทั้ง 2 แบบ ในขณะที่ผู้วิจัยทำการทดลองกลุ่มหนึ่ง อีกกลุ่มหนึ่งได้รับการจัดกิจกรรมเล่นกลางแจ้ง แต่ละกลุ่มได้รับการจัดกิจกรรมสลับกัน ตามวันและเวลาดังนี้

ตาราง 3 กำหนดการสอนในการทดลอง

สัปดาห์ที่	วัน	เวลา 9.00 - 9.20 น.	เวลา 9.30 - 9.50 น.
1. หน่วยตัวเรา	จันทร์	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง
	อังคาร	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
	พุธ	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง
	พฤหัสบดี	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
	ศุกร์	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง
2. หน่วยหนูทำได้	จันทร์	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
	อังคาร	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง
	พุธ	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
	พฤหัสบดี	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง
	ศุกร์	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม

ตาราง 3 (ต่อ)

สัปดาห์ที่	วัน	เวลา 9.00 - 9.20 น.	เวลา 9.30 - 9.50 น.
3. หน่วยประสาทสัมผัส	จันทร์	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง
	อังคาร	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
	พุธ	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง
	พฤหัสบดี	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
	ศุกร์	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง
4. หน่วยอาหารที่มี ประโยชน์	จันทร์	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
	อังคาร	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง
	พุธ	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
	พฤหัสบดี	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง
	ศุกร์	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
5. หน่วยผลไม้	จันทร์	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง
	อังคาร	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
	พุธ	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง
	พฤหัสบดี	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
	ศุกร์	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง
6. หน่วยบ้าน	จันทร์	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
	อังคาร	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง
	พุธ	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
	พฤหัสบดี	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง
	ศุกร์	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
7. หน่วยไข่	จันทร์	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง
	อังคาร	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
	พุธ	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง
	พฤหัสบดี	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
	ศุกร์	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง

ตาราง 3 (ต่อ)

สัปดาห์ที่	วัน	เวลา 9.00 - 9.20 น.	เวลา 9.30 - 9.50 น.
8. หน่วยของเล่นของใช้	จันทร์	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
	อังคาร	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง
	พุธ	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
	พฤหัสบดี	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง
	ศุกร์	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม

3. เมื่อสิ้นสุดการทดลอง ผู้วิจัยและผู้ช่วยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมทางด้านสังคม เช่นเดียวกับการเก็บข้อมูลก่อนการทดลอง

4. นำคะแนนที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมทั้งก่อนและหลังการทดลอง ไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกตและบันทึกพฤติกรรม มีหลักดำเนินการดังนี้

1. การสังเกตครั้งนี้ใช้ผู้สังเกต 3 คน มีหลักในการเลือกผู้ช่วยผู้วิจัยคือ เป็นครูที่มีประสบการณ์ในการสอนเด็กมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี

2. สถานการณ์ที่ใช้ในการสังเกต ผู้วิจัยกำหนดสถานการณ์ขึ้น 3 สถานการณ์ เพื่อสังเกตพฤติกรรม

2.1 รู้จักการปฏิบัติตนเพื่อตนเอง

2.2 รู้จักการปฏิบัติตนเพื่อเพื่อน

2.3 การรักษาระเบียบวินัยของกลุ่ม

แต่ละสถานการณ์สังเกตโดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมทั้งก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง

ตาราง 4 สถานการณ์สังเกตก่อนและหลังการทดลอง

พฤติกรรม	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง
การปฏิบัติเพื่อตนเอง การปฏิบัติเพื่อเพื่อน การรักษาระเบียบวินัยของกลุ่ม	เล่นบล็อก	เล่นบล็อก
การปฏิบัติเพื่อตนเอง การปฏิบัติเพื่อเพื่อน การรักษาระเบียบวินัยของกลุ่ม	เล่นทราย	เล่นทราย
การปฏิบัติเพื่อตนเอง การปฏิบัติเพื่อเพื่อน การรักษาระเบียบวินัยของกลุ่ม	ศิลปะสร้างสรรค์	ศิลปะสร้างสรรค์

3. การสังเกตแบ่งเด็กเป็น 6 กลุ่ม ๆ ละ 5 คน สังเกตพฤติกรรมที่ละกลุ่ม กลุ่มละ 15 นาที ระหว่างพัก 1 นาที การสังเกตผู้สังเกต 3 คน จะสังเกตเด็กคนเดียวกันในเวลาเดียวกัน คือ สังเกตเด็กทั้ง 5 คนในกลุ่มพร้อมกัน เมื่อหมดเวลาสังเกตกลุ่มที่ 1 จะพัก 1 นาที แล้วเริ่มสังเกตกลุ่มต่อไปทันทีจนถึงกลุ่มที่ 6 ของแต่ละสถานการณ์

4. การเข้าไปเล่นในสถานการณ์หมุนเวียน เล่นทีละกลุ่ม กลุ่มละ 15 นาที โดย หมุนเวียนตามตารางดังนี้

ตาราง 5 การหมุนเวียนการเล่นในสถานการณ์สังเกต

สถานการณ์ ที่ สังเกต	กลุ่มที่ เวลา	1	2	3	4	5	6
		9.30	9.46	10.02	10.18	10.34	10.50
	ผู้ สังเกต	-	-	-	-	-	-
1	1,2,3	9.45	10.01	10.17	10.33	10.49	11.05
		1	6	11	16	21	26
		2	7	12	17	22	27
		3	8	13	18	23	28
		4	9	14	19	24	29
2	1,2,3	5	10	15	20	25	30
		11	16	21	26	1	6
		12	17	22	27	2	7
		13	18	23	28	3	8
		14	19	24	29	4	9
3	1,2,3	15	20	25	30	5	10
		21	26	1	6	11	16
		22	27	2	7	12	17
		23	28	3	8	13	18
		24	29	4	9	14	19
		25	30	5	10	15	20

5. เวลาที่ใช้ในการสังเกต

การวิจัยครั้งนี้ใช้การสังเกตทั้งก่อนการทดลองและหลังการทดลอง การสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กโดยการสร้างสถานการณ์ทั้งก่อนการทดลองและหลังการทดลอง 3 สถานการณ์ สังเกตวันละ 1 สถานการณ์ ดังนั้นจึงต้องใช้เวลาในการสังเกตก่อนการทดลอง 3 วัน และหลังการทดลอง 3 วัน

ตาราง 6 เวลาที่ใช้ในการสังเกต

วันที่	พฤติกรรม	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง
1	การปฏิบัติเพื่อตนเอง การปฏิบัติเพื่อเพื่อน การรักษาระเบียบวินัยของกลุ่ม	เล่นบล็อก	เล่นบล็อก
2	การปฏิบัติเพื่อตนเอง การปฏิบัติเพื่อเพื่อน การรักษาระเบียบวินัยของกลุ่ม	เล่นทราย	เล่นทราย
3	การปฏิบัติเพื่อตนเอง การปฏิบัติเพื่อเพื่อน การรักษาระเบียบวินัยของกลุ่ม	ศิลปะสร้างสรรค์	ศิลปะสร้างสรรค์

แต่ละสถานการณ์ใช้เวลาสังเกต 1 ชั่วโมง 36 นาที โดยสังเกตกลุ่มละ 15 นาที พักระหว่างกลุ่ม - 1 นาที ตลอดการทดลองเด็กจะถูกสังเกตพฤติกรรมทางสังคมคนละ 50 นาที ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง จะเริ่มสังเกตแต่ละสถานการณ์เวลา 9.30 - 11.05 น.

6. การนับจำนวนครั้งพฤติกรรมทางสังคมจากการสังเกตเด็ก ด้านเด็กแสดงพฤติกรรมทางสังคมที่ปรากฏในแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคม ให้คะแนนเป็น 1 คะแนน ถ้าไม่เกิดพฤติกรรมนั้น ๆ ให้คะแนนเป็น 0

๔.7. การฝึกผู้ช่วยผู้วิจัย

ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยฝึกการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมดังนี้

7.1 ให้ศึกษาและทำความเข้าใจจุดมุ่งหมายของการวิจัย

7.2 ให้ศึกษานิยามศัพท์และพฤติกรรมทางสังคมและแบบบันทึก

7.3 ฝึกการสังเกตจริงจากเครื่องมือ แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคม และ

สถานการณ์ที่กำหนดขึ้น 3 สถานการณ์ ดังนั้นหลังจากที่ผู้ช่วยผู้วิจัยศึกษาจุดมุ่งหมายของการวิจัยและพฤติกรรมที่สังเกตแล้ว ผู้วิจัยอธิบายวิธีสังเกตและการบันทึกการสังเกตให้ฟังอย่างละเอียดอีกครั้งเพื่อให้เริ่มสังเกตเด็กเมื่อเริ่มเข้าเล่นในสถานการณ์ที่กำหนดจนหมดเวลา 15 นาที โดยสังเกต 3 หัวข้อพฤติกรรมใน 1 สถานการณ์

การฝึกการสังเกต

เริ่มจากผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย 2 คน รวมเป็น 3 คน สังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กพร้อมกัน ในสถานการณ์เล่นบล็อก เล่นทราย ศิลปสร้างสรรค์ เป็นเวลา 3 วัน วันละ 1 สถานการณ์ สถานการณ์ละ 1 ชั่วโมง 36 นาที และนำผลที่ได้จากการสังเกตก่อนและหลังการทดลองมาคำนวณค่าความเชื่อมั่นของแบบสังเกตจากผู้สังเกตทั้ง 3 คน โดยใช้สูตรความเชื่อมั่นแบบคะแนนจริงสัมพันธ์ (Congeneric Reliability) ของคริสตอฟ (Kristof) (บุญเชิด ภิญโญนันตพงษ์, 2533 : 30)

8. การบันทึกคะแนน

การให้คะแนนของแบบบันทึกพฤติกรรม ถ้าพฤติกรรมที่ต้องการบันทึกเกิดขึ้นในช่วงเวลาที่สังเกตนับเป็น 1 คะแนน ใ้หมายเลข 1 ลงในช่องคะแนน ถ้าพฤติกรรมที่ต้องการ ไม่เกิดขึ้น ให้เขียนเลข 0 ลงในช่องคะแนน

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลมีขั้นตอนดังนี้

1. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคม โดยหาค่าความเชื่อมั่นแบบคะแนนจริงสัมพันธ์ โดยใช้สูตรคริสตอฟ (Kristof) (บุญเชิด ภิญโญนันตพงษ์, 2533 : 30)
2. หาค่าสถิติพื้นฐานพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลองและหลังการทดลอง โดยนำข้อมูลไปหาค่าเฉลี่ยและความแปรปรวน (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2536 : 59 , 63)
3. ศึกษาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยก่อนทดลองและหลังการทดลองภายในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้ t-test แบบ Dependent (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2536 : 87 - 88)
4. เปรียบเทียบพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง โดยใช้ t-test แบบ Independent Samples (ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ, 2536 : 87)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์เครื่องมือ

1.1 หาความเชื่อมั่นของแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคม โดยวิธีนับแบบสังเกต และคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสังเกตจากผู้สังเกต โดยใช้สูตรความเชื่อมั่นแบบคะแนนจริง สัมพันธ์ (Congeneric Reliability) ของคริสตอฟ (Kristof) (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. 2533 :

28 - 31)

$$K'_r = \frac{[S_{x1x2} S_{x1x3} + S_{x1x2} S_{x2x3} + S_{x1x3} S_{x2x3}]^2}{S_x^2 (S_{x1x2}) (S_{x1x3}) (S_{x2x3})}$$

เมื่อ	K'_r	แทน	ค่าความเชื่อมั่น
	S_{x1x2}	แทน	ความแปรปรวนร่วมของผู้สังเกตคนที่ 1 กับคนที่ 2
	S_{x1x3}	แทน	ความแปรปรวนร่วมของผู้สังเกตคนที่ 1 กับคนที่ 3
	S_{x2x3}	แทน	ความแปรปรวนร่วมของผู้สังเกตคนที่ 2 กับคนที่ 3
	S_x^2	แทน	ความแปรปรวนร่วมของผู้สังเกตทั้ง 3 คน

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 หาค่าเฉลี่ย (Mean) โดยใช้สูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 59)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

2.2 หาความแปรปรวน (Variance) โดยใช้สูตร (ถ้วน สายยศ และอังคณา สายยศ.

2536 :63)

$$S^2 = \frac{N\sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}$$

เมื่อ	S^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนน
	N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	$(\sum X)^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

2.3 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนพฤติกรรมทางสังคมของเด็กก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง ภายในกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง โดยใช้สูตร t - test แบบ Dependent (ถ้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 87)

$$t = \frac{\frac{\sum D}{\sqrt{\frac{N\sum D^2 - (\sum D)^2}{N-1}}}}{\sqrt{N-1}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าความแตกต่าง
	D	แทน	ความแตกต่างของคะแนนแต่ละคู่
	N	แทน	จำนวนคู่

2.4 เปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมทางสังคม ของค่าระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม โดยใช้สูตร t - test แบบ Independent (ล้วน สาขศส และอังคณา สาขศส. 2536 : 84)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{(n_1 - 1)S_1^2 + (n_2 - 1)S_2^2}{n_1 + n_2 - 2} \left[\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right]}}$$

โดยมี $df = n_1 + n_2 - 2$

เมื่อ แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

✓ S_1^2, S_2^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

n_1, n_2 แทน จำนวนนักเรียนของคะแนนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิจัยข้อมูลที่ได้จากการทดลองและการแปลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้เข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

X	แทน	คะแนนดิบที่ได้จากการทดลอง
X_1	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลอง
X_2	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มควบคุม
S_1^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของคะแนนในกลุ่มทดลอง
S_2^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของคะแนนในกลุ่มควบคุม
N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
n_1	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มทดลอง
n_2	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มควบคุม
D	แทน	ผลต่างของคะแนนดิบก่อนและหลังการทดลอง
D^2	แทน	ผลต่างของคะแนนดิบก่อนและหลังการทดลองยกกำลังสอง
t	แทน	อัตราส่วนวิกฤตที่พิจารณาจากค่าตาราง t
df	แทน	ชั้นแห่งความเป็นอิสระ
**	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1
กลุ่มทดลอง	แทน	เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์
กลุ่มควบคุม	แทน	เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบปกติ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอตามลำดับต่อไปนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
2. การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยกลุ่มทดลองก่อนการทดลองและหลังการทดลอง
3. การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยกลุ่มควบคุมก่อนการทดลองและหลังการทดลอง
4. การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง

ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำคะแนนพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการทดลองมาคำนวณหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปรากฏผลดังตาราง 7

ตาราง 7 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	ก่อนการทดลอง			หลังการทดลอง		
	N	X	S ²	N	X	S ²
กลุ่มทดลอง	15	5.96	2.36	15	40.76	0.73
กลุ่มควบคุม	15	5.76	0.63	15	30.05	2.84

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตาราง 7 ปรากฏว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลอง ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมเป็น 5.96 และ 5.76 ตามลำดับ โดยมีค่าความแปรปรวนเป็น 2.36 และ 0.63 ตามลำดับ แสดงว่ากลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่นำมาศึกษาครั้งนี้ พื้นฐานพฤติกรรมทางสังคมเฉลี่ยใกล้เคียงกัน และความแตกต่างระหว่างนักเรียนในแต่ละกลุ่ม คล้ายคลึงกัน

หลังการทดลอง ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมเป็น 40.76 และ 30.05 ตามลำดับ โดยมีค่าความแปรปรวนเป็น 0.73 และ 2.84 ตามลำดับ แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างที่นำมาศึกษาหลักจากได้รับการจัดประสบการณ์ 2 แบบแล้วมีแนวโน้มของคะแนนเฉลี่ยแตกต่างกัน กลุ่มทดลองมีแนวโน้มของความแตกต่างของคะแนน มากกว่าในกลุ่มควบคุม

การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลอง

ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำคะแนนพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ก่อนกับ หลังการทดลองของกลุ่มทดลองมาเปรียบเทียบด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวน ปรากฏผลดัง ตารางต่อไปนี้

ตาราง 8 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยของกลุ่มทดลอง ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง

ตัวแปรตาม	N	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง ✓		t
		X	S ²	X	S ²	
พฤติกรรมทางสังคม	15	5.96	2.36	40.76	0.73	13.55**

** t.01, 14 = 2.977

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 8 พบว่า พฤติกรรมทางสังคมของกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดประสบการณ์ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ย 5.96 และหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 40.76

จากการนำคะแนนพฤติกรรมทางสังคมที่ได้จากคะแนนความแตกต่างก่อนการทดลอง และหลังการทดลองของกลุ่มทดลองมาเปรียบเทียบกันโดยใช้ t - test dependent ได้ค่า $t = 13.55$ ผลจากการวิเคราะห์ทำให้ทราบว่าก่อนการทดลองและหลังการทดลอง เด็กปฐมวัยกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์มีพฤติกรรมทางสังคมแตกต่างกัน ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1

การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการทดลอง

ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำคะแนนพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการทดลองมาเปรียบเทียบด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวน ปรากฏผลดังตาราง 9

ตาราง 9 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยของกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง

ตัวแปรตาม	N	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		t
		$\bar{X}$	S^2	$\bar{X}$	S^2	
พฤติกรรมทางสังคม	15	5.76	0.63	30.05	2.84	7.13**

$$** t_{.01, 14} = 2.977$$

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 9 พบว่า พฤติกรรมทางสังคมของกลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบปกติมีค่าเฉลี่ย 5.76 และหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 30.05

จากการนำคะแนนพฤติกรรมทางสังคมที่ได้จากคะแนนความแตกต่างก่อนการทดลอง และหลังการทดลองมาเปรียบเทียบกันโดยใช้ t - test dependent ได้ค่า $t = 7.13$ ผลจากการวิเคราะห์ทำให้ทราบว่าก่อนการทดลองและหลังการทดลอง เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบปกติ มีพฤติกรรมทางสังคมแตกต่างกัน ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2

การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง

ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำคะแนนพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลองมาเปรียบเทียบด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนปรากฏผลดังตาราง 10

ตาราง 10 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	S^2	t
กลุ่มทดลอง	15	40.76	0.73	21.86**
กลุ่มควบคุม	15	30.05	2.84	

**t.01 , 28 = 2.763

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 10 พบว่า พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์ หลังการทดลองมีค่าคะแนนเฉลี่ย 40.76 และกลุ่มที่จัดประสบการณ์แบบปกติหลังการทดลอง มีค่าคะแนนเฉลี่ย 30.05

จากการนำคะแนนพฤติกรรมทางสังคมที่ได้จากคะแนนความแตกต่างหลังจากการทดลองมาเปรียบเทียบกันโดยใช้ t - test Independent ได้ค่า $t = 21.86$ ผลจากการวิเคราะห์ทำให้ทราบว่าก่อนการทดลองและหลังการทดลอง เด็กปฐมวัยกลุ่มที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์ และกลุ่มที่จัดประสบการณ์แบบปกติ มีพฤติกรรมทางสังคมแตกต่างกัน ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 3

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการเปรียบเทียบพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์และแบบปกติ ซึ่งสรุปเป็นขั้นตอนได้ดังนี้

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมทางสังคมก่อนและหลังการทดลองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมทางสังคมก่อนและหลังการทดลองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบปกติ
3. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์ ก่อนและหลังการทดลองมีพฤติกรรมทางสังคมแตกต่างกัน
2. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบปกติ ก่อนและหลังการทดลองมีพฤติกรรมทางสังคมแตกต่างกัน
3. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์และแบบปกติ มีพฤติกรรมทางสังคมแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้เป็นนักเรียนชาย - หญิง ที่มีอายุ 5 - 6 ปี กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2540 ของโรงเรียนวัดหลวงแพ่ง (อินทพรประชานุถ) จำนวน 30 คน ซึ่งได้จากการสุ่มแบบเจาะจง แล้วกำหนดเป็นกลุ่มทดลอง 15 คน กลุ่มควบคุม 15 คน โดยจับฉลากแบ่ง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

2.1 แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์และแบบปกติ

2.2 แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคม

2.3 สถานการณ์ที่ใช้ในการสังเกต

3. วิธีดำเนินการทดลอง

3.1 ก่อนดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัย 3 คน สังเกตพฤติกรรมทางสังคม ในสถานการณ์ที่ผู้วิจัยจัดขึ้น 3 สถานการณ์ และใช้แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3.2 ดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการทดลองในช่วงเวลาและกิจกรรมวงกลม โดย

3.2.1 กลุ่มทดลอง ใช้การจัดประสบการณ์โดยใช้ทักษะพื้นฐาน ละครสร้างสรรค์

3.2.2 กลุ่มควบคุม ใช้การจัดประสบการณ์แบบปกติ

การทดลองครั้งนี้ดำเนินการในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2540 เป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 20 นาที รวม 40 ครั้ง และผู้วิจัยดำเนินกิจกรรมทั้ง 2 แบบ โดย ขณะที่ผู้วิจัยทำการทดลองกลุ่มหนึ่ง อีกกลุ่มหนึ่งได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นกลางแจ้ง แต่ละกลุ่ม จะได้รับการจัดกิจกรรมสลับกันตามช่วงเวลา ดังตารางที่ 3 จนครบ 8 สัปดาห์

3.2.3 เมื่อสิ้นสุดการทดลอง ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้ แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคม เช่นเดียวกับการสังเกตพฤติกรรมก่อนการทดลอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 หาค่าสถิติพื้นฐานพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลองและหลัง การทดลอง โดยนำข้อมูลไปหาค่าเฉลี่ยและค่าความแปรปรวน

4.2 ศึกษาพฤติกรรมทางสังคมก่อนการทดลองและหลังการทดลองของเด็กปฐมวัยที่ ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์และได้รับการจัดประสบการณ์ แบบปกติ โดยใช้ t - test Dependent Samples

4.3 เปรียบเทียบพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ โดยใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์และแบบปกติ โดยใช้ t - test Independent Samples

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์ มีพฤติกรรมทางสังคมแตกต่างกัน โดยหลังการทดลอง เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมทางสังคมสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบปกติก่อนและหลังการทดลองมีพฤติกรรมทางสังคมแตกต่างกัน โดยหลังการทดลองเด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมทางสังคมสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์และแบบปกติมีพฤติกรรมทางสังคมแตกต่างกัน โดยหลังการทดลองเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์มีพฤติกรรมทางสังคมสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

อภิปรายผล

จากการศึกษาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยโดยใช้การจัดประสบการณ์ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์และแบบปกติ ผลจากการวิจัยอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. การเปรียบเทียบพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง พบว่ามีพฤติกรรมทางสังคมแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 โดยหลังการทดลองเด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมทางสังคมสูงกว่าก่อนการทดลอง ทั้งนี้เนื่องจากลักษณะการจัดประสบการณ์โดยใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์ เป็นการจัดประสบการณ์ที่เด็กได้ปฏิบัติจริง โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้จากการดำเนินกิจกรรมที่ครูนำทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์ 6 ทักษะมาสัมพันธ์กับเนื้อหา ซึ่งทักษะของละครสร้างสรรค์เป็นกิจกรรมพื้นฐานที่ฝึกโดยมีครูเป็นผู้แนะแนวทาง ส่งเสริมกระตุ้นให้เด็กคิด รู้จักการสำรวจ การสังเกตเกี่ยวกับร่างกายของตนเอง การใช้พื้นที่และรูปร่าง การรู้จักลักษณะเฉพาะตน การใช้ประสาทสัมผัส การสื่อความหมายและการแสดงเป็นตัวละคร การนำทักษะดังกล่าวมาใช้ เด็กได้คิดอย่างอิสระ กล้าแสดงออก กล้าพูดด้วยการเข้าใจและความรู้สึกของเด็ก และเรียนรู้ได้สิ่งจากสิ่งเกี่ยวกับตัวเขา เด็กได้ร่วมแสดงเกี่ยวกับเนื้อหาอย่างไร เขาจะจำได้แม่นยำ เพราะเด็กได้เรียนรู้จากการกระทำของตนเอง (สุนันทน์ จันทรทิพย์, 2530 : 32) การกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ของเด็กที่เกิดจากการกระตุ้นให้เด็กคิด กล้าแสดงออก เป็นการสะท้อนความคิดเกี่ยวกับประสบการณ์ชีวิตที่เกิดจากการปฏิสัมพันธ์และสังคม ทำให้เกิดพัฒนาการทางด้านสังคม

ซึ่งตรงกับหลักทฤษฎีของแบนดูรา (Bandura) (ทิสนา แคมมณี และคณะ. 2535 : 81) กล่าวว่า การเรียนรู้เกิดจากการ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อกันและกัน พฤติกรรมของคนเราส่วนมากเป็นการเรียนรู้โดยการสังเกต การเลียนแบบจากตัวแบบ สอดคล้องกับซีเฟลด์ท์ (Seefeldt. 1980 : 7) กล่าวถึงลักษณะพฤติกรรมทางสังคมของเด็ก 5 - 6 ปี ว่า ชอบเล่นละครสมมติ เล่นเลียนแบบ เล่นละครใบ้ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2535 : 10) ได้กล่าวว่า ละครเป็นสื่ออย่างหนึ่งที่จะทำให้เด็กรับรู้และแสดงความคิดเห็น ได้ชัดเจนขึ้น เนื่องจากกิจกรรมหรือการเรียนรู้ที่เด็กมีส่วนร่วมในการกระทำของ กิจกรรมเหล่านี้จะทำให้เด็กได้เรียนรู้บทบาทและเรื่องราวที่เขาสนใจ บทบาทเหล่านี้มีส่วนช่วยให้เด็กปรับตัว และมีความรอบรู้ในสังคมรอบตัวและปรับพฤติกรรมทางสังคมของตัวเองได้ กรอนลันด์ (Gronlund. 1959 : 232) กล่าวว่ากิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ปฏิสัมพันธ์ร่วมกับเพื่อน เช่น การร่วมทำกิจกรรมกับเพื่อน การแก้ปัญหา การช่วยเหลือ และการที่มีสัมพันธ์กับเพื่อน เด็กจะได้สร้างความสัมพันธ์ เรียนรู้บทบาทของคนว่าควรปฏิบัติตัว อย่างไรเมื่อเด็กต้องการอยู่ร่วมกับเพื่อนอย่างมีความสุข มีทัศนคติที่ดีต่อคนทั่วไป ทำให้มีประสบการณ์ทางด้านสังคมกับเพื่อนมากขึ้น สามารถอยู่และทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ เฮิร์ลอค (Hurlock. 1972 : 237) กล่าวว่า ถ้าจำนวนครั้งในการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นเพิ่มมากขึ้นจะทำให้เด็กมีพัฒนาการทางสังคมมากขึ้น เป็นกระบวนการที่ส่งผลให้เกิดพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมด้วย

นอกจากนี้ในกลุ่มทดลอง ครูเป็นผู้มีบทบาทในการช่วยเด็กให้เริ่มต้นคิด รู้จักการสังเกต ด้วยการใช้คำถามกระตุ้น เปิดโอกาสให้เด็กคิดตอบ ได้อย่างอิสระและหลากหลายตามความคิดของเด็กเอง เด็กจะเกิดทักษะทางกระบวนการคิด ซึ่ง วันทนีย์ เหมาะะพุด (2535 : 14) กล่าวว่า การที่ครูใช้คำถามระหว่างการทำกิจกรรมเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนสงสัยและอยากรู้ ซึ่งก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียนอย่างมีระบบและต่อเนื่อง ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและเด็ก เช่น การสนทนาโต้ตอบ การยอมรับความคิดของเด็ก การให้คำชมเชย จะช่วยเสริมให้กล้าแสดงความคิดเห็น กล้าพูดและกล้าแสดงออก มีบรรยากาศในการทำงานที่อบอุ่นและเป็นมิตร การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก ทำให้เด็กได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ได้เล่นอย่างอิสระ รับรู้ทางสังคมของเด็ก โดยการแสดงบทบาทของผู้อื่น (ภรณ์ คุรุรัตน์. 2535 : 23) จึงเป็นผลให้เด็กได้พัฒนาพฤติกรรมทางสังคมได้ดีขึ้น

2. การเปรียบเทียบพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบปกติ ก่อนการทดลองและหลังการทดลองพบว่า พฤติกรรมทางสังคมแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2 โดยหลังการทดลอง เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมทางสังคมสูงกว่าก่อนการทดลอง ทั้งนี้เนื่องจากเด็กในกลุ่มควบคุมได้รับการจัดประสบการณ์จากกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การสนทนา การอธิบาย การอภิปรายร่วมกัน การปฏิบัติการทดลอง การสาธิต การเล่นเกม การเล่านิทาน การร้องเพลง การเล่นบทบาทสมมติ ครูเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมตามเนื้อหาของแผนการจัดประสบการณ์ ไม่มีโอกาสสนทนาทักษะอื่น ๆ นอกเหนือจากที่กำหนดไว้ มาขยายความคิดของเด็ก เด็กจึงได้ประสบการณ์เชิงความคติน้อยกว่ากลุ่มทดลอง ซึ่งตลอดระยะเวลาของการทดลอง การทำกิจกรรมของเด็กกลุ่มนี้จะสลับสับเปลี่ยนไปหลาย ๆ วิธี ได้ทำกิจกรรมร่วมกันตามเนื้อหา มีการพูดคุยปฏิสัมพันธ์กัน แบ่งปันสิ่งของที่ใช้ร่วมกัน ช่วยเหลือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ซึ่งการเรียนรู้จากกิจกรรมหลากหลายรูปแบบดังกล่าวแล้ว เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและครูบ้าง ฉันทนา ภาคบังข (2538 : 2) ได้กล่าวว่าการเปิดโอกาสให้เด็กได้ทำกิจกรรมที่หลากหลาย เด็กมีโอกาสเลือกทำกิจกรรม ช่วยให้เด็กคิดตัดสินใจ รู้สึกถึงความอิสระในการเล่นหรือทำงาน ซึ่งความอิสระในการทำงานของเด็ก ทำให้เด็กมีความสนใจที่จะทำกิจกรรมร่วมกัน ทำให้เด็กเกิดปฏิสัมพันธ์กัน เป็นแนวทางอีกประการที่จะส่งผลให้เกิดพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมได้

กลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบปกติ ในบางโอกาสเด็กได้ทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกัน เช่น การทดลองที่เป็นกลุ่ม หรือการเล่นบทบาทสมมติแบบเป็นกลุ่ม ซึ่ง ราตี ทองสวัสดิ์ (2529 : 103-104) มีความเห็นว่า การให้เด็กทำงานร่วมมือกันเป็นกลุ่ม ทำให้เด็กรู้จักการเข้าสังคม ซึ่งสอดคล้องกับ ซอว์ (Show.) (ชไมมน ศรีสุรักษ์. 2540 : 83 ; อ้างอิงมาจาก Show. 1971 : 31) ที่กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่มที่หลากหลายมีความสำคัญต่อการส่งเสริมทักษะที่จำเป็นหลายด้าน โดยเฉพาะด้านสังคม ช่วยให้อยู่ร่วมกันและทำงานร่วมกันกับผู้อื่นอย่างราบรื่น มีทักษะการเป็นผู้ให้และผู้รับ การควบคุมตนเอง ยอมรับความสามารถของตนเองและผู้อื่น จะเห็นว่า กิจกรรมกลุ่มมีความสำคัญที่ช่วยให้เด็กพัฒนาทางสังคม สอดคล้องกับผลการวิจัยของทองคำ บุญประเสริฐดี (2535 : 135-136) ว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสอบด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ จะมีความสามารถทางสังคม เช่น เป็นผู้นำผู้ตามที่ดี มีมนุษยสัมพันธ์ มีมโนภาพแห่งตน มีทัศนคติที่ดีต่อเพื่อน จะเห็นได้ว่าจากที่กล่าวมาแล้ว การจัดประสบการณ์แบบปกติ ก็สามารถส่งเสริมให้เด็กพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมดีขึ้น

3. การเปรียบเทียบพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์และแบบปกติ พบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์และการจัดประสบการณ์แบบปกติ มีพฤติกรรมทางสังคมแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 3 โดยเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์ เด็กมีอิสระในการคิดเอง โดยมีครูใช้คำถามที่ดึงความคิดออกมาจากตัวเด็ก เด็กมีอิสระที่ได้แสดงความรู้สึกที่แท้จริงของเขา เด็กมีความรู้สึกสนุกสนาน ผ่อนคลายความเครียดทางอารมณ์ ซึ่ง ทิศนา ขวมนมณี และคณะ (2535 : 83) กล่าวว่า การเรียนรู้จะเป็นไปได้ด้วยดี หากผู้เรียนได้อยู่ในสภาพการณ์และบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ซึ่งได้แก่บรรยากาศที่ผ่อนคลาย เป็นอิสระอบอุ่น ปลอดภัย ไม่น่ากลัว เด็กมีโอกาสดที่จะเริ่มเรียนรู้ด้วยตนเอง

การจัดประสบการณ์ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์ การทำกิจกรรมต่าง ๆ เริ่ม 3 สัปดาห์แรก เด็กยังไม่คุ้นเคยกับการใช้ทักษะ เด็กจะมีการอึดอัด เบิน ไม่ค่อยให้ความร่วมมือ เช่น ไม่กล้าตอบคำถามเพราะกลัวตอบผิด ไม่ค่อยกล้าแสดงท่าทางต่าง ๆ หรือแสดงท่าทางซ้ำ ๆ เหมือน ๆ เพื่อน เข้าสัปดาห์ที่ 4, 5 และ 6 เด็กเริ่มคุ้นเคยกับการทำกิจกรรมมากขึ้น สังเกตได้จาก เด็กมีความกระตือรือร้น มีความสนุกสนานกับการทำกิจกรรม เด็กให้ความร่วมมือดีขึ้น กล้าพูด กล้าตอบ กล้าแสดงความคิดเห็นและกล้าแสดงออก เช่น การแสดงท่าทางต่าง ๆ โดยการคิดที่ไม่ค่อยซ้ำกับเพื่อนๆ สำหรับเด็กที่ชอบการแสดงออก จะคิดจินตนาการเป็นตัวละครต่าง ๆ ได้มากขึ้น ส่วนเด็กที่ไม่กล้าแสดงออก การแสดงท่าทางหรือทำกิจกรรมที่ซ้ำ ๆ เพื่อน แต่จะมีการพัฒนาทางความคิดเพิ่มมากขึ้น เช่น คิดตัดสินใจทำกิจกรรมต่าง ๆ โดยไม่ลังเล ซึ่งเกิดจากการที่เด็กได้ฝึกทำกิจกรรมผ่านมาหลายสัปดาห์ สอดคล้องกับ กมลรัตน์ หัฒสุวงศ์ (2528 : 182) กล่าวว่า เมื่อต้องการให้เด็กมีทักษะจะต้องสร้างให้เกิดความเข้าใจและหมั่นฝึกบ่อย ๆ โดยครูกระตุ้นและแนะแนวทางให้กับเด็ก เช่น ให้คำแนะนำเด็กในการคิด การเล่น การแสดงทางวาจา ท่าทาง อย่างอิสระ ซึ่ง ภรณ์ คุรุรัตน์ (2532 : 3-4) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมในลักษณะนี้ เป็นการจัดกิจกรรมแบบยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง เด็กจะมีพัฒนาการทางด้านสติปัญญาและส่งผลไปกับการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมด้วย สัปดาห์ที่ 7 และ 8 เป็นช่วงสุดท้ายของการทดลอง จากการที่เด็กทำกิจกรรมต่าง ๆ ครูและเพื่อน ๆ แสดงอาการยอมรับ ชกชองชมเชย ช่วยให้เด็กเกิดความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง มีความพึงพอใจในการร่วมกิจกรรม เด็กคิดแสดงออกต่าง ๆ เช่น การแสดงท่าทางวาจา มั่นใจ มีเหตุผล คิดจินตนาการที่หลากหลาย ระบุบทบาทหน้าที่ของตนเอง การนำประสบการณ์เดิมมาขยายความรู้ใหม่ จากการได้ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและครู ได้สังเกต ใช้ความคิดจินตนาการ เช่น การรู้จักคิดแสดงเลียนแบบสิ่งต่าง ๆ เช่น คน สัตว์ หรือสิ่งต่าง ๆ ซึ่งต้องอาศัยการสังเกต และการ

คิดที่จะถ่ายทอดออกมาให้เพื่อน ๆ หรือครูเข้าใจ เป็นลักษณะการเรียนรู้ที่เด็กค้นพบด้วยตนเอง การปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ เป็นไปอย่างสนุกสนาน ผ่อนคลายพร้อมกับได้เรียนรู้การปฏิสัมพันธ์กัน เป็นการแนะทางที่ทำให้เด็กได้พัฒนาพฤติกรรมทางสังคม

การจัดประสบการณ์ตามแผนปกติ เป็นการทำกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การสนทนา การอธิบาย การทดลอง การสาธิต การเล่านิทาน การร้องเพลง การเล่นบทบาทสมมติ เป็นต้น 3 สัปดาห์แรก เด็กจะร่วมกิจกรรมตามปกติคู่มือไม่ยึดติด เพราะครูจัดเตรียมสิ่งต่าง ๆ ให้เด็กในการทำกิจกรรมเป็นส่วนใหญ่ การคิด พูด ตอบ ตามเนื้อหา แต่การเข้าทำกิจกรรมเป็นกลุ่มสับสน วุ่นวาย เพราะเด็กยังไม่รู้จักแบ่งหน้าที่กัน สัปดาห์ 4,5,6 เด็กให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยดี การคิด พูด ตอบ คงเป็นไปตามเนื้อหา แต่การทำกิจกรรมกลุ่มจะไม่วุ่นวายเหมือน 3 สัปดาห์แรก เด็กจะรู้จักแบ่งหน้าที่ ช่วยเหลือ แนะนำซึ่งกันและกัน ไม่แย่งกันทำงาน สัปดาห์ที่ 7 และ 8 เด็กจะร่วมมือในการทำกิจกรรมเหมือนสัปดาห์ที่ 4,5,6 เด็กทำกิจกรรมต่าง ๆ จากคำบอกชี้แนะจากครู ครูเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้มากกว่า ดังนั้นโอกาสที่เด็กจะได้พัฒนาพฤติกรรมทางสังคม จึงน้อยกว่ากลุ่มทดลอง กลุ่มควบคุมได้ฝึกประสบการณ์และทำกิจกรรมที่หลากหลาย มิได้มุ่งเน้นให้เกิดพฤติกรรมทางสังคมเพียงด้านเดียว เด็กจะมีทักษะอื่น ๆ เช่น มีพัฒนาการทางด้าน ร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม ซึ่งเกิดจากการได้ทำกิจกรรมที่หลากหลาย ส่วนกลุ่มทดลอง มุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาทางด้านสังคมโดยเฉพาะ จึงทำให้การพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมสูงกว่า

ส่วนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก กลุ่มทดลองจะมีปฏิสัมพันธ์แบบสองทาง กล่าวคือ ครูและเด็กมีการสื่อสารโต้ตอบกันด้วยคำพูด คำถาม เด็กสามารถเสนอความคิดของตน ครูยอมรับความคิดของเด็ก ให้โอกาสเด็กเพื่อแสดงความคิดอย่างอิสระ ซึ่งเด็กได้ทำทุกวันตลอดระยะเวลา 8 สัปดาห์ กลุ่มควบคุม เด็กจะมีการสื่อสารโต้ตอบกันครูตามเนื้อหา การแสดงความคิดเห็นเป็นไปตามเนื้อหา ร่วมมือกันทำงานกลุ่ม

เมื่อพิจารณาตามรูปแบบข้างต้น พบว่าเด็กปฐมวัยในกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมได้รับการจัดประสบการณ์ที่ครูมีบทบาทแตกต่างกัน คือ กลุ่มทดลอง เด็กได้ทำกิจกรรมด้วยตนเอง เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก และเด็กกับเด็กที่เป็นไปอย่างอิสระ และมีบรรยากาศของการร่วมมือ การช่วยเหลือต่อกัน ส่วนกลุ่มควบคุม เด็กจะปฏิบัติตามคำบอกของครู เด็กมีโอกาสดแสดงความสามารถตามบทบาทที่ถูกกำหนดให้ ได้รับการยอมรับจากเพื่อนและครูในบางครั้งแสดงให้เห็นว่า การจัดประสบการณ์โดยใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์ มีผลต่อพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ดังนั้นครูผู้สอนจึงควรสนใจ เอาใจใส่ดูแลอย่างใกล้ชิด

ให้คำแนะนำ ให้เด็กเกิดทางเลือกในการปฏิบัติ ส่งเสริมปฏิบัติสัมพันธ์ด้วยการจัดกิจกรรมที่เด็ก และครูได้คิดร่วมกัน เพื่อให้เกิดพัฒนาพฤติกรรมทางสังคม

ข้อสังเกตที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ว่า

1. ช่วง 3 สัปดาห์แรก เด็กยังไม่คุ้นเคยกับการทำกิจกรรม เด็กไม่กล้าแสดงออก การสื่อความหมาย และท่าทางที่ซ้ำ ๆ หรือเลียนแบบเหมือน ๆ กัน เริ่มสัปดาห์ที่ 4 เด็กสนใจแสดงออก ในทางความคิด พูด และแสดงท่าทางที่แตกต่างตามความคิดของตนเอง มีความสนุกสนานในการทำกิจกรรม

2. การจัดประสบการณ์โดยใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์ แรก ๆ เด็กไม่ค่อยกล้าพูด กล้าแสดงออก ครูจึงต้องเป็นผู้ที่ต้องมีความสามารถที่จะแนะแนวทางให้เด็กกล้าคิด กล้าแสดงออกด้วยตัวของเด็กเอง

3. การจัดประสบการณ์โดยใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์ เป็นการจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กแต่ละคนคิดและแสดงออกตามความคิดของตนเอง บางครั้งใช้เวลาในการทำกิจกรรมเพิ่มขึ้น จึงต้องยืดหยุ่นเวลาให้เหมาะสมกับความต้องการของเด็ก

4. การจัดประสบการณ์โดยใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์ เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับครูและเพื่อน ได้แสดงออกทางความคิดอย่างอิสระ จึงมีผลทำให้เด็กได้พัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ คือ

4.1 พัฒนาทักษะทางการคิด เด็กคิดได้หลากหลายและคิดได้รวดเร็ว เป็นการพัฒนาศักยภาพในการคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น

4.2 พัฒนาทักษะทางภาษาศี้น ซึ่งพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นคือ พูดและสื่อความหมายกับครูและเพื่อนได้ความหมายและคล่องแคล่วมากขึ้น

4.3 พัฒนาทักษะด้านความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น ซึ่งแสดงพฤติกรรมให้เห็น เช่น กล้าคิด กล้าตัดสินใจ ไม่ลังเล ภูมิใจในการทำงานของตน

4.4 พัฒนาทางอารมณ์ พฤติกรรมที่แสดงให้เห็น เช่น มีความสนุกสนาน กระตือรือร้นพร้อมที่จะทำกิจกรรมอย่างไม่เบื่อหน่าย

4.5 พัฒนาทักษะการแก้ปัญหาได้ดีขึ้น จากพฤติกรรมที่สังเกตเห็น เด็กพยายามแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเองหรือบางครั้งร่วมกันคิดเสนอแนะวิธีการแก้ปัญหา

ข้อเสนอแนะ

1. การจัดประสบการณ์โดยใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์ ครูเป็นผู้ที่มีบทบาทในการแนะแนวทางไม่ใช่ผู้บอกเด็กให้ทำตาม
2. การจัดประสบการณ์ต่าง ๆ สามารถจัดให้เด็กได้ในหลาย ๆ รูปแบบ แต่ควรเป็นการจัดประสบการณ์ที่มุ่งเน้นให้เด็กได้คิดกระทำด้วยตนเอง ให้มีลักษณะเด็กเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้
3. การศึกษาครั้งเพื่อศึกษาพฤติกรรมทางสังคมของเด็ก ซึ่งควรฝึกให้เด็กได้มีพฤติกรรมทางสังคมแทรกในกิจกรรมอื่น ๆ เพื่อสร้างให้เด็กมีพฤติกรรมทางสังคมและเป็นคนที่มีคุณภาพต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษารูปแบบในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย โดยใช้การจัดประสบการณ์ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์
2. ควรมีการศึกษาผลการจัดประสบการณ์โดยใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์ของเด็กต่างกลุ่มอายุที่มีพัฒนาทางด้านสังคม ความคิดสร้างสรรค์

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์. จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2528.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. ละครสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2535.
- _____. คู่มือการวัดและประเมินผลความร่วมมือในการเรียนระดับก่อนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2534.
- _____. คู่มือการพัฒนาความร่วมมือด้านสังคมนิยระดับก่อนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2536.
- _____. เอกสารและผลงานวิจัยการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2536.
- _____. แผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล 2 เล่ม 1. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, 2537.
- _____. การพัฒนาความร่วมมือด้านสังคมนิยระดับก่อนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, 2534.
- _____. แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 8 (2540-2544). กรุงเทพฯ : ม.ป.ท., 2540. ฉบับร่าง.
- คณะกรรมการการพัฒนาการศึกษาอบรมเลี้ยงดูเด็ก. ภาวะวิกฤตของชีวิตเด็กปัญหาที่ยังไม่สาบสูญแก้ไข. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท., 2535.
- เครือวัลย์ ขจรพันธ์. พัฒนาการเด็ก. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์วิบูลกิจการพิมพ์, 2524.
- ฉวีวรรณ ถินวงศ์. การละครสำหรับครูประถม. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2524.
- _____. การศึกษาเด็ก. โครงการตำรามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตพิษณุโลก : โรงพิมพ์พิมพ์เนส, 2526.
- ชไมมน ศรีสุรกันย์. การศึกษาความสัมพันธ์ทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มแบบวางแผน ปฏิบัติ ทบทวน และแบบปกติ. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2540. อัดสำเนา.
- ชูศรี วงศ์รัตนะ. เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534.

- ดวงเดือน ศาสตรภักดิ์. อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่มีต่อพัฒนาการทางสติปัญญาและความสามารถในการเข้าใจบุคคลอื่น. กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถานฉบับที่ 2 ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2522.
- ทิตมา เขมมณี และคนอื่น ๆ. หลักการและรูปแบบการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามวิถีชีวิตไทย. โครงการแผนพัฒนาวิทย์ ฝ่ายวิทย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.
- ทองคำ บุญประเสริฐศิริ. การทดลองใช้วิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์พัฒนาความสามารถทางสติปัญญาและความสามารถทางสังคมของเด็กระดับก่อนประถมศึกษา. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535. อัดสำเนา.
- ธีรพร กุลนันทน์. การศึกษาผลของการเล่นกลางแจ้งที่มีต่อพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.
- บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. การทดสอบแบบอิงเกณฑ์: แนวคิดและวิธีการ. กรุงเทพฯ : ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526.
- ประกาศรัตน์ ภัทรจิตติ. "พัฒนาการเด็กปฐมวัย," เอกสารการสอนชุดวิชาศึกษาวรรณกรรมและผู้เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย หน่วยที่ 1. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2531.
- ประภาพันท์ เอี่ยมสุภานิจ. "ครูปฐมวัยศึกษา," ประมวลสาระชุดวิชาสัมมนาการปฐมวัยศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2537.
- ประภาพรรณ สุวรรณสุข. "การเล่นของเด็ก," ใน เอกสารการสอนชุดวิชาพฤติกรรมวัยเด็ก หน่วยที่ 11. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2526.
- ประมวล ดิคนันต์. จิตวิทยาสมองมนุษย์(พรสวรรค์) เล่ม 3. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ ไทยวัฒนาพานิชจำกัด, 2527.
- พรณี ชูชัย เชนจิต. "การสนองความต้องการพื้นฐานของเด็ก," ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการพัฒนาพฤติกรรมเด็ก หน่วยที่ 3. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2537.
- พรณทิพย์ ศิริวรรณบุษย์. จิตวิทยาพัฒนาการ. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521.

- พงษ์สวัสดิ์ สวัสดิ์พงษ์. “พฤติกรรมทางสังคมของมนุษย์,” ใน เอกสารการสอนพฤติกรรมทางสังคมของมนุษย์ หน่วยที่ 11. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2538.
- ภรณ์ คุรุรัตน์. เด็กก่อนวัยเรียนเรียนรู้อะไรอย่างไร. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สถานสงเคราะห์เด็กหญิงปากเกร็ด, 2523.
- _____. “ความคิดรวบยอด, ใน เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาการพัฒนาอนุบาลศึกษา: เรื่องละครสร้างสรรค์ละครไว้สำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2532. อัดสำเนา.
- _____. ละครสร้างสรรค์สำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524. อัดสำเนา.
- _____. “ละครสร้างสรรค์,” สารานุกรมศึกษาศาสตร์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 4 : 87 ; เมษายน - กันยายน 2529.
- _____. สื่อการแสดงกับการพัฒนาเด็ก. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535.
- _____. การเล่นของเด็ก. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535.
- มางวิกา ผลพิรุฬห์. ความสามารถในการเล่นเหตุการณ์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสอนโดยการใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์กับการสอนตามแผนการจัดประสบการณ์ของสำนักคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533. อัดสำเนา.
- เขาวพา เดชะคุปต์. การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536. อัดสำเนา.
- _____. กิจกรรมสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน. กรุงเทพฯ : โอเคียนสโตร์. 2538.
- ราตี ทองสวัสดิ์. “แนวคิดการเตรียมความพร้อม,” รักลูก. ฉบับที่ 39 เมษายน, 2529.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ, 2536.
- เลขา ปิยะอังฉริยะ. การเล่นและเครื่องเล่นเพื่อพัฒนาเด็ก. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524.

- วันเพ็ญี เหมาะหุณกุล. พัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็กก่อนประถมศึกษาที่มีครูใช้คำถามในระหว่างการทำกิจกรรมและหลังการทำกิจกรรมในวงกลม. ปรินญาณินพนธ์ กสม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535. อัดสำเนา.
- วิมลศรี อุปรนัย. นาฏกรรมและการละคร : หลักการบริหารและการจัดการแสดง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจริญผล, 2524.
- วรรณท รักสกุลไทย. “การเปรียบเทียบหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย 3 แบบ - รายงานการวิจัยของมูลนิธิการวิจัยการศึกษาไฮ/สโคป มิซเกน,” อนุสรณ์ในงานฌาปนกิจ. 2530.
- วรรณิ์ สุนทรเวช. “วินัยในตนเอง,” ประชาศึกษา. ฉบับที่ 6. มกราคม, 2521.
- วิไล อัมสมบุรณ์. “กิจกรรมพื้นฐานละครสร้างสรรค์สำหรับเด็กก่อนวัยเรียน,” ใน เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการทางวิชาการ : การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์เด็กระดับก่อนประถมศึกษา. ม.ป.ท., 2531. อัดสำเนา.
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ และคนอื่น ๆ. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ : ชัยศิริการพิมพ์, 2522.
- สมร ทองดี. “ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์,” ใน เอกสารการสอนชุดวิชามนุษย์กับสังคม หน่วยที่ 2. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2538.
- สมใจ ทิพย์ชัยมธา และละออ ชูติกร. “การเล่นกมสำหรับเด็กปฐมวัย,” ใน เอกสารการสอนชุดวิชาสื่อการสอนระดับปฐมวัยศึกษา เล่ม 1 : หน่วยที่ 4. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2525.
- สุนันทนี จันทรทิพย์. ละครสร้างสรรค์. ขอนแก่น : คณะสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2530. อัดสำเนา.
- สุโขทัยธรรมาธิราช, มหาวิทยาลัย. เอกสารการสอนชุดวิชาการพัฒนาพฤติกรรมเด็ก หน่วยที่ 11 - 15. กรุงเทพฯ : วิคตอรี, 2524.
- ลีปพนนท์ เกดทัต และคนอื่น ๆ. “การศึกษาไทยในยุคโลกาภิวัตน์,” รักลูก. ฉ.155. ธันวาคม 2538.
- พรรษา นิลวิเชียร. “ปฐมวัยศึกษา,” หลักสูตรและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : โอเคียนสโตร์, 2535.
- อมรา ปฐกัญญาบุญ. การใช้สื่อการสอนแบบละครในโรงเรียนมัธยมในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521. อัดสำเนา.

- อรวรรณ กลุ่มประดิษฐ์. พฤติกรรมของความเอื้อเฟื้อ ความมีระเบียบวินัย และระดับขั้นการเล่นทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นแบบไทยและการเล่นที่จัดอยู่ทั่วไป. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533. อัดสำเนา.
- อรวรรณ เลิศสังข์. การวิเคราะห์ประเภทคำถามของครูวิทยาศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในจังหวัดสุพรรณบุรี. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524. อัดสำเนา.
- Break, Laura E. Child Development. Second Edition. Massachusetts : Allyn and Bacon, 1989.
- Charlesworth Rosalind. Understanding Child Development. New York : Dellmar Publishers, 1987.
- Craig, Grage. Child Development. New Jersey : Eglewood, 1979.
- Dinkmeyer, D.C. and R.Dreikurs. Encouraging Children to Learn. Englewood Cliffs : Prentice - Hall, 1963.
- Gesell, Arnold and Frances L. Ilg. The Child From Five to Ten. New York : Harper and Brothers Publishers, 1946.
- Maranon, Susan Pearl. "A Descriptive of a Program of Creative Dramatics with a Bilingual / Bicultural Content (Spanish/English) : Implications for English Oral Language Development of Mexican American Children," Dissertation Abstracts International. 42 : 124 - A ; 1981.
- Miccinati, Jeannette L. and Stephen Phelps. Classroom Drama From Children's Reading From The Page to the State. The Reading Teacher, 1980.
- Piaget, J. and B Innelder. The Psychology of the Child. New York : Weaver, Helen, Basic Books, 1969.

- Ridel, Shel by Jean Harvey. "An Investigation of the Effects of Creative Dramatics on Ninth Grade Student," Dissertation Abstracts International. 36 : 355 - A ; December, 1975.
- Schmidt, Tony, Goforth Elissa and Drew Kathy. "Creative Dramatics and Creativity : An Experimental Study," Education Theatre Journal. 27 : 11 - 114 ; March, 1975.
- Van Tassel, Katrina and Greaimann. Creative Drama. New York : Maxmillan Publishing, 1973.
- Wright, Mary Elin Sommers. "The Effects of Creative Drama on Person Perception," Dissertation Abstracts International. 37 : 1876 - A ; 1972.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แผนการจัดประสบการณ์
โดยใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์และแบบปกติ

การกำหนดหน่วยการเรียนรู้ จุดประสงค์และการใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์

1. หน่วยการเรียนรู้ในแผนการจัดประสบการณ์โดยใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์ กำหนดตามแผนการจัดประสบการณ์ ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2537 มีทั้งหมด 8 หน่วย คือ หน่วยร่างกายของเรา หน่วยหนูทำได้ หน่วยประสาทสัมผัส หน่วยอาหารดีมีประโยชน์ หน่วยผลไม้ หน่วยบ้าน หน่วยไข่ หน่วยของเล่นของใช้
2. การกำหนดจุดประสงค์ ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้จะกำหนดจุดประสงค์ให้สอดคล้องกับเนื้อหาของหน่วยการเรียนรู้และมุ่งเน้นให้เกิดเกิดพฤติกรรมทางด้านสังคม ซึ่งประกอบด้วยพฤติกรรมที่ต้องการวัด 3 พฤติกรรม คือ ปฏิบัติเพื่อตนเองได้ ปฏิบัติเพื่อเพื่อนได้และรักษาระเบียบวินัยของกลุ่มได้
3. การใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์ ซึ่งมีทั้งหมด 6 ทักษะ คือ การรู้จักตนเอง การใช้พื้นที่และรูปร่าง การรู้จักลักษณะเฉพาะของตนเอง การใช้ประสาทสัมผัส การสื่อความหมาย การแสดงละคร ซึ่งทักษะพื้นฐานทั้ง 6 ทักษะนี้ จะนำมาใช้เป็นวิธีการสอนให้สัมพันธ์กับเนื้อหาของแต่ละหน่วยในช่วงกิจกรรมวงกลม วันละ 20 นาที จนครบ 8 สัปดาห์ ในแต่ละสัปดาห์ เด็กจะได้ฝึกทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์ทั้ง 6 ทักษะ

ตารางกำหนดหน่วยการเรียนรู้ จุดประสงค์และทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์

ลำดับที่ หน่วยการเรียนรู้	วันที่	เนื้อหา	จุดประสงค์	ทักษะพื้นฐาน ละครสร้างสรรค์
1.หน่วยร่างกาย ของเรา	1	ส่วนประกอบของร่างกาย	1. รู้จักส่วนประกอบ ต่าง ๆ ของร่างกาย	1. การรู้จักตนเอง
	2	การรับรู้ความแตกต่าง ของตนเองและผู้อื่น	2. รู้จักรักษาสุขภาพ อนามัยของร่างกาย	2. การรู้จักลักษณะ เฉพาะของตนเอง
	3	การรักษาความสะอาด ร่างกาย เสื้อผ้าและ เครื่องใช้	3. รู้จักวิธีป้องกัน อันตรายต่าง ๆ ที่จะ เกิดกับอวัยวะต่าง ๆ ของร่างกาย	3. การใช้พื้นที่และ รูปร่าง
	4	การปฏิบัติตนให้มี พลานามัยดี	4. รู้จักขนาดเล็ก - ใหญ่	4. การใช้ประสาท สัมผัส
	5	การระวังดูแลป้องกัน อันตรายที่เกิดขึ้นกับ อวัยวะต่าง ๆ ของ ร่างกายและ สุขภาพอนามัย		5. การสื่อความหมาย
2.หน่วยหนูทำได้	1	การปฏิบัติกิจวัตร ประจำวัน	1. รู้จักการปฏิบัติ กิจวัตรประจำวัน	1. การรู้จักตนเอง
	2	การปฏิบัติตามระเบียบ ของห้องเรียน	2. รู้จักการรักษา ระเบียบวินัยของ ห้องและปฏิบัติตาม กฎของโรงเรียน	2. การรู้จักลักษณะ เฉพาะของตนเอง
	3	การปฏิบัติตนตาม มารยาทไทย	3. รู้จักการอยู่ร่วมกัน	3. การใช้พื้นที่และ รูปร่าง
	4	การอยู่ร่วมกัน	4. รู้จักการเปรียบ เทียบ ขนาดใหญ่ - เล็ก	4. การใช้ประสาท สัมผัส
	5	การปฏิบัติตามกฎและ เป็นประ โยชน์ต่อ โรงเรียน		5. การสื่อความหมาย
				6. การแสดงละคร

สัปดาห์ที่ หน่วยการเรียนรู้	วันที่	เนื้อหา	จุดประสงค์	ทักษะพื้นฐาน ละครสร้างสรรค์
3. หน่วยประสาทสัมผัส	1	ประสาทสัมผัสทั้ง 5 (การมองเห็น)	1. มีความรู้สึกที่ชัดเจน ตนเอง	1. การรู้จักตนเอง
	2	การฟังเสียง	2. บอกความเหมือน ความต่างของสิ่ง ต่าง ๆ โดยใช้	2. การใช้พื้นที่และ รูปร่าง
	3	การชิมรส	3. รู้จักการสังเกตและ จำแนกความ เหมือน ความต่าง	3. การรู้จักลักษณะ เฉพาะของตนเอง
	4	การดมกลิ่น		4. การใช้ประสาท สัมผัส
	5	การสัมผัสพื้นผิว		5. การสื่อความหมาย 6. การแสดงละคร
4. หน่วยอาหารดีมีประโยชน์	1	คำจำกัดความ	1. มีสุขนิสัยที่ดีในการ รับประทานอาหาร	1. การรู้จักตนเอง
	2	“อาหาร”	2. รู้จักอาหารที่มี ประโยชน์และมี	2. การใช้พื้นที่และ รูปร่าง
	3	อาหารที่มีประโยชน์ การเลือกรับประทาน	3. ช่วยเหลือตนเองใน เรื่องต่าง ๆ ได้ดีขึ้น	3. การรู้จักลักษณะ เฉพาะของตนเอง
	4	อาหาร	4. สังเกตและจำแนก อ้วน - ผอม	4. การใช้ประสาท สัมผัส
	5	วิธีประกอบอาหาร การรับประทานอาหาร อาหารอย่างถูกวิธี	5. รู้ค่าจำนวน 1 - 5	5. การสื่อความหมาย 6. การแสดงละคร

สัปดาห์ที่ หน่วยการเรียนรู้	วันที่	เนื้อหา	จุดประสงค์	ทักษะพื้นฐาน ละครสร้างสรรค์
5. หน่วยผลไม้	1	ชื่อและลักษณะของ ผลไม้ชนิดต่าง ๆ	1. มีสุขนิสัยที่ดีในการ รับประทานผลไม้	1. การรู้จักตนเอง
	2	ส่วนประกอบของผล ไม้	2. ร่วมกิจกรรมด้วย ความสนใจและกล้า แสดงออก	2. การใช้พื้นที่และ รูปร่าง
	3	ประโยชน์และโทษ ของผลไม้	3. รับผิดชอบในการ ทำงานร่วมกัน	3. การรู้จักลักษณะ เฉพาะของตนเอง
	4	ผลไม้ที่มีน้ำมาก	4. สังเกตการเปลี่ยน แปลงของผลไม้จาก กรรมวิธีถนอม อาหารอย่างง่าย	4. การใช้ประสาท สัมผัส
	5	การถนอมอาหาร	5. สังเกตความเหมือน - ความต่าง	5. การสื่อความหมาย 6. การแสดงละคร
6. หน่วยบ้าน	1	ประเภทของบ้าน	1. มีความรักและความ ภูมิใจในบ้านของตน	7. การรู้จักตนเอง
	2	จำนวนสมาชิกและ ความสัมพันธ์ของ สมาชิกในครอบครัว	2. ปฏิบัติได้อย่างมี สัมมาคารวะ	8. การใช้พื้นที่และ รูปร่าง
	3	การปฏิบัติตนต่อ บุคคลในบ้าน	3. ช่วยผู้ใหญ่ทำงานได้	3. การรู้จักลักษณะ เฉพาะของตนเอง
	4	การดูแลบ้านและการ จัดบริเวณบ้าน	4. รู้ความสัมพันธ์และ บทบาทหน้าที่ของ สมาชิกในบ้าน	4. การใช้ประสาท สัมผัส
	5	การทำความสะอาด บ้าน	5. เล่าเรื่องให้ผู้อื่นเข้าใจ ได้ 6. เปรียบเทียบระยะทาง ใกล้ - ไกล	5. การสื่อความหมาย 6. การแสดงละคร

สัปดาห์ที่ หน่วยการเรียนรู้	วันที่	เนื้อหา	จุดประสงค์	ทักษะพื้นฐาน ละครสร้างสรรค์
7. หน่วยไข่	1	ประโยชน์ของไข่	1. มีเจตคติที่ดีต่อการ รับประทานไข่	1. การรู้จักตนเอง
	2	ส่วนประกอบของไข่		2. การใช้พื้นที่และ รูปร่าง
	3	อาหารที่ทำจากไข่	2. เล่นและทำงานร่วม กับผู้อื่น ได้	3. การรู้จักลักษณะ เฉพาะของตนเอง
	4	สัตว์ที่เกิดจากไข่	3. ฝึกทักษะการสังเกต เปรียบเทียบ คุณลักษณะของไข่ โดยใช้ประสาท สัมผัส	4. การใช้ประสาท สัมผัส
	5	การทำไข่เค็ม	4. รู้ประโยชน์ของไข่	5. การสื่อความ หมาย 6. การแสดงละคร
8. หน่วยของเล่น ของไข่	1	ชนิดของการเล่นและ การเก็บของเล่น	1. รู้จักเล่นหรือใช้สิ่ง ของบางชนิดได้ถูก วิธี	7. การรู้จักตนเอง
	2	การระมัดระวังอันตราย ในการเล่นและการรู้จัก แบ่งปันของเล่น	2. จัดเก็บดูแลของเล่น ของไข่ให้เรียบร้อย	8. การใช้พื้นที่และ รูปร่าง
	3	ของไข่ในชีวิตประจำวัน และการเก็บ	3. รู้จักหลีกเลี่ยง อันตรายจากการเล่น หรือใช้สิ่งของง่าย ๆ	3. การรู้จักลักษณะ เฉพาะของตนเอง
	4	อันตรายที่เกิดจากของ เล่น	4. รู้จักเสียสละแบ่งปัน	4. การใช้ประสาท สัมผัส
	5	การรู้จักใช้สิ่งของอย่าง ประหยัดและรู้จักการ ประดิษฐ์และซ่อมแซม ของเล่นของไข่	5. สังเกตจำแนกความ เหมือน - ความต่าง คาดคะเนสั้น - ยาว 6. ร่วมสนทนาและ แสดงข้อคิดเห็น	5. การสื่อความ หมาย 6. การแสดงละคร

หน่วยร่างกายของเรา

แนวคิด

1. คนมีส่วนประกอบของร่างกายคล้าย ๆ กัน แต่มีลักษณะเฉพาะของแต่ละคน ไม่เหมือนกัน
2. คนทั้งหลายควรรู้จักดูแลป้องกันอันตรายที่อาจเกิดกับอวัยวะต่าง ๆ ของร่างกายและสุขภาพอนามัย

เนื้อหา

1. ส่วนประกอบของร่างกาย
2. การรับรู้ความแตกต่างของตนเองและผู้อื่น
3. การรักษาความสะอาดร่างกาย เสื้อผ้าและเครื่องใช้
4. การปฏิบัติตนให้มีพลานามัยดี
5. การระวังดูแลป้องกันอันตรายที่อาจเกิดกับอวัยวะต่าง ๆ ของร่างกายและสุขภาพอนามัย

จุดประสงค์

1. รู้จักส่วนประกอบต่าง ๆ ของร่างกาย
2. รู้จักรักษาสุขภาพอนามัยของร่างกาย
3. รู้จักวิธีป้องกันอันตรายต่าง ๆ ที่จะเกิดกับอวัยวะต่าง ๆ ร่างกาย
4. รู้จักขนาดเล็ก - ใหญ่

ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์

1. การรู้จักตนเอง
2. การรู้จักลักษณะเฉพาะของคน
3. การใช้พื้นที่และรูปร่าง
4. การใช้ประสาทสัมผัส
5. การสื่อความหมาย
6. การแสดงละคร

แผนการจัดประสบการณ์

หน่วยร่างกายของฉัน วันที่ 1

กิจกรรมในวงกลม

เนื้อหา

ร่างกายของคนเรามีส่วนประกอบต่าง ๆ ที่เหมือนกัน เช่น แขน ตา จมูก ปาก ฯลฯ แต่จะมีลักษณะที่แตกต่างกันไปตามเชื้อชาติ เช่น สีของตา สีของผม และส่วนต่าง ๆ ของร่างกายคนเรามีความสำคัญที่แตกต่างกัน เช่น ตาใช้สำหรับดู หูใช้ฟังเสียง ฯลฯ

จุดประสงค์

1. เด็กบอกชื่อและการทำงานของอวัยวะต่าง ๆ ในร่างกายได้
2. เด็กบอกความเหมือนและความแตกต่างระหว่างตนเองและผู้อื่นได้
3. เด็กคิดตอบคำถามได้
4. เด็กเคลื่อนไหวไปและเพื่อนโดยไม่หกล้ม

การดำเนินกิจกรรม

แผนการจัดประสบการณ์ตามปกติ	แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์
1. ให้เด็กสัมผัสส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย	1. ให้เด็กร้องเพลง “ตา หู จมูก” พร้อมกับทำท่าทางการจับส่วนต่าง ๆ ของร่างกายตามเนื้อเพลง
2. เด็กและครูร่วมกันสนทนาถึงส่วนต่าง ๆ ของร่างกายว่ามีอะไรบ้าง และมีความสำคัญอย่างไร	2. ครูนำรูปภาพเกี่ยวกับส่วนประกอบของร่างกายให้เด็ก ๆ ดู หาอาสาสมัครออกไปชี้และบอกชื่อให้เพื่อน ๆ ฟังตาม (คนละ 1 ชื่อ) พร้อมกับเอามือแตะส่วนนั้น ๆ ค้างในขณะที่เด็ก ๆ แตะส่วนนั้น ๆ ครูจะถามว่าเด็กใช้ทำอะไรได้บ้าง ให้เด็กแสดงท่าทางตามความคิดของตัวเอง

แผนการจัดประสบการณ์แบบปกติ	แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์
3. ให้อาสาสมัครออกมา 2 คน ให้เด็กสังเกตเปรียบเทียบว่าระหว่างเด็ก 2 คน มีลักษณะส่วนต่าง ๆ ของร่างกายแตกต่างกันหรือเหมือนกันอย่างไร	3. ครูเปิดเทปเพลงบรรเลงจังหวะช้า ๆ ให้เด็กเคลื่อนไหวตัวโดยเอาส่วนต่าง ๆ ของร่างกายที่เหมือนกันและกับเพื่อน (โดยไม่ซ้ำคนเดิม) ไปเรื่อย ๆ จนเพลงหยุด ให้เด็ก ๆ อยู่กับที่ ครูใช้คำถาม - เด็ก ๆ จูจิกะว่าส่วนไหนของร่างกายเราเหมือนกันกับเพื่อนบ้าง - เด็ก ๆ จูให้ดี ๆ แล้วลองเอาส่วนที่เหมือนกันกับเพื่อนเข้ามาใกล้ ๆ กัน จูจิกะว่ามีขนาดเท่ากันหรือไม่
4. ให้เด็กพิมพ์รอยฝ่ามือหรือฝ่าเท้า พิมพ์ลงบนกระดาษแผ่นใหญ่ แล้วเปรียบเทียบว่าคนแต่ละคนไม่เหมือนกัน	4. แบ่งเด็กออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน ให้ออกมาแสดงอย่างใดก็ได้ โดยใช้ส่วนที่กำหนดให้แสดง - กลุ่มที่ 1 ใช้ส่วนที่เป็นมือแสดง - กลุ่มที่ 2 ใช้ส่วนที่เป็นเท้าแสดง - กลุ่มที่ 3 ใช้ส่วนที่เป็นหน้าแสดง แสดงกลุ่มละ 1 นาที เมื่อหมดเวลา ครูจะใช้คำถาม - เด็ก ๆ ลองเปรียบเทียบจูจิกะว่าเรามี (มือ, เท้า, ใบหน้า) เหมือนกันหรือไม่ - เด็ก ๆ ลองจูใหม่อีกที จูจิกะว่าเมื่อมี (มือ, เท้า, ใบหน้า) เหมือนกันแล้ว ขนาดและลักษณะเป็นอย่างไร
5. เด็กและครูสนทนาร่วมกันสรุปร่างกายของคนเรามีส่วนประกอบที่เหมือนกัน แต่จะมีลักษณะที่แตกต่างกัน	5. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปคนมีส่วนต่าง ๆ ที่เหมือนกัน แต่ลักษณะไม่เหมือนกัน

แผนการจัดประสบการณ์แบบปกติ	แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์
หมายเหตุ อาจแนะนำให้เด็กช่วยเพื่อนส่งกระจกในห้องเรียน (ถ้ามี) และสังเกตเปรียบเทียบลักษณะที่แตกต่างกัน	

การประเมินผล

สังเกต

1. การพูด การตอบคำถามของเด็ก
2. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของเด็ก

สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

1. ภาพส่วนประกอบต่าง ๆ ของร่างกาย
2. เทปเพลงจังหวะช้า
3. กระดาษ
4. สีสำหรับพิมพ์ภาพ

ภาคผนวก

เพลง “ตา หู จมูก”

(ไม่ทราบนามผู้แต่ง)

ตา หู จมูก จับให้ถูก
จับใหม่จับให้ฉันดู
จับ จมูก ตา หู

จับจมูก ตา หู
จับใหม่จับให้ฉันดู
จับหู ตา จมูก

แผนการจัดประสบการณ์

หน่วยร่างกายของฉัน วันที่ 2

กิจกรรมในวงกลม

เนื้อหา

การรับรู้ความแตกต่างของตนเองและผู้อื่น

จุดประสงค์

1. เด็กบอกความเหมือนและความแตกต่างของตนเองและผู้อื่นได้
2. เด็กทำท่าทางเลียนแบบลูกแมวและเต่าได้
3. เด็กคิดบอกเหตุผลได้
4. เด็กบอกขนาดเล็ก - ใหญ่ ได้

การดำเนินกิจกรรม

แผนการจัดประสบการณ์แบบปกติ	แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์
1. เด็กฟังนิทานเรื่อง “ลูกแมวกับเต่า”	1. เด็กฟังนิทานเรื่อง “ลูกแมวกับเต่า” โดยใช้ภาพประกอบการเล่า เมื่อจบแล้ว ครูและเด็ก ๆ ช่วยกันสรุปเนื้อเรื่องในนิทาน
2. เด็กและครูช่วยกันสรุปเนื้อเรื่องในนิทาน ให้เด็กตอบคำถามและแสดงความคิดเห็น - รูปร่างของลูกแมวและเต่าไม่เหมือนกัน มีอะไรที่เหมือนกันบ้าง (มีตา 2 ตา มีขา 4 ขา มีปาก ฯลฯ) - ทำไมเต่าจึงไม่โกรธลูกแมวและทำไมเต่าจึงช่วยลูกแมว	2. ให้เด็ก ๆ สมมติตัวเองเป็นลูกแมวและเต่า โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มที่เป็นลูกแมวและกลุ่มที่เป็นเต่า โดยให้เด็ก ๆ แสดงท่าทางเลียนแบบลูกแมวตามความคิดของตนเอง โดยครูจะใช้คำถามกระตุ้น - เด็ก ๆ ลองเดินอย่างแมวจะ - เวลาแมววิ่งนอน แมวจะนอนอย่างไรคะ

แผนการจัดประสบการณ์แบบปกติ	แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์
3. เด็กและครูสนทนาร่วมกันและให้เด็กรู้ว่าคนเราแต่ละคนมีความสามารถไม่เหมือนกัน คนหนึ่งอาจทำสิ่งนี้ได้อีกคนหนึ่งอาจทำไม่ได้ คนเราทุกคนควรพอใจในตนเอง 4. ให้เด็กบอกว่าวันนี้ ตั้งแต่ตื่นนอนมาเราทำอะไรบ้างและคิดว่าวันนี้จะทำอะไรที่ดีอีก	ครูชูรูปลูกแมวและเต่าให้เด็กดู และให้เด็กเปรียบเทียบ บอกความเหมือนของลูกแมวกับเต่า (ปาก มีตา 2 ตา มีขา 4 ขา ฯลฯ) 3. ให้เด็ก ๆ สังเกตเพื่อน ๆ ในห้องว่าแต่ละคนเหมือนหรือต่างกัน โดยครูใช้คำถามดังนี้ให้เด็กคิดและตอบคำถาม - เด็ก ๆ คุณคิดว่าส่วนไหนของร่างกายเราเหมือนกับเพื่อน ๆ บ้าง - รูปร่าง หน้าตา ของเพื่อน แต่ละคนเหมือนหรือต่างกันอย่างไร - ขนาดตัวของเด็ก ๆ เท่ากันหรือไม่ เพราะอะไร (ให้เด็ก ๆ เลือกเข้ากลุ่มเพื่อนที่มีขนาดตัวเท่ากันและช่วยกันดูและตอบว่ากลุ่มไหนตัวเล็ก กลุ่มไหนตัวใหญ่) - เด็ก ๆ ชอบหรือไม่ชอบทำอะไร (ให้ตอบทีละคน) เด็กและครูช่วยกันสรุป คนแต่ละคนถึงแม้จะมีส่วนต่าง ๆ ที่เหมือนกัน แต่ลักษณะเฉพาะของแต่ละคนไม่เหมือนกัน 4. ให้เด็กเข้ารวมกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน ร่วมมือกันคิดทำในสิ่งที่คิดว่าเป็นประโยชน์ต่อห้องเรียน กลุ่มละ 1 อย่าง โดยให้ลงมือปฏิบัติจริง

การประเมินผล

สังเกต

1. การพูด และการตอบคำถามของเด็ก
2. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของเด็ก

ภาคผนวก

ลูกแมวกับเต่า

(ไม่ทราบนามผู้แต่ง)

มีลูกแมวตัวหนึ่ง มีนิสัยเกรงขอรังแกสัตว์ที่ตัวเล็กกว่าคน วันหนึ่งลูกแมวไปเดินเล่นใกล้บ่อน้ำ พบเต่าตัวหนึ่งกำลังคลานด้วยตัวเต็มไปอย่างช้า ๆ เพราะมีขาสั้น

ลูกแมวจึงมองดูเต่าแล้วก็เดินไปรอบ ๆ เต่า เห็นหางเต่าสั้นนิดเดียวก็หัวเราะชอบใจ เต่าจึงถามว่า “เจ้าหัวเราะอะไร”

ลูกแมวก็ตอบว่า “ก็หัวเราะเจ้านั่นล่ะ ทำไมหางสั้นนิดเดียว ช่างน่าขันเหลือเกิน ดูหางฉันสิยาวกว่าหางเจ้ามากนัก” พูดจบแล้วลูกแมวก็แกว่งหางไปมาแล้วหัวเราะเสียงดังด้วยความขบขัน

เต่าตอบว่า “ไม่เห็นน่าขันเลย สัตว์ทั้งหลายก็มีหางยาวไม่เท่ากันทั้งนั้นล่ะ ดูที่หางของฉันทสิ” พูดจบแล้วเต่าก็ทำหางขึ้น ๆ หด ๆ ให้ลูกแมวดู

ลูกแมวเห็นหางเต่าขึ้นได้ หดได้ ก็ตกใจ หดหัวเราะ ถอยหลังตกลงไปในน้ำ

ลูกแมวร้องให้เต่าช่วย “ช่วยด้วย ๆ ฉันทว่านี่ไม่เป็น” เต่าบอกลูกแมวว่า “ฉันทจะช่วยขึ้นมาแต่ต้องสัญญาว่าจะเป็นแมวที่ดี ไม่รังแกสัตว์ที่เล็กกว่า และไม่หัวเราะสัตว์ที่มีหางสั้นกว่า”

ลูกแมวตอบตกลง เต่าเลยยื่นไม้ส่งให้ลูกแมวเกาะ ลูกแมวก็ขึ้นมาจากสระน้ำได้ แล้วก็ขอบคุณเต่าที่ช่วยไว้

เต่าบอกว่า “เห็นไหมว่า หางยาวของลูกแมวก็ไม่ได้ช่วยลูกแมวเลย หางยาวหรือหางสั้นก็เหมือนกันทั้งนั้น ฉันทมีหางสั้นแต่ก็ช่วยลูกแมวได้นะ”

ตั้งแต่นั้นมา ลูกแมวก็เป็นแมวที่ดี ไม่รังแกสัตว์ที่ตัวเล็กกว่า และไม่หัวเราะเขาะสัตว์อื่นอีกต่อไป

แผนการจัดประสบการณ์

หน่วยร่างกายของเรา วันที่ 3

กิจกรรมในวงกลม

เนื้อหา

การรักษาความสะอาดของร่างกาย เสื้อผ้า และเครื่องใช้

จุดประสงค์

1. เด็กบอกวิธีการทำความสะอาดร่างกาย เสื้อผ้า เครื่องใช้ได้
2. เด็กคิดแสดงท่าทางการอาบน้ำ การแปรงฟัน การซักเสื้อผ้าได้

การดำเนินกิจกรรม

แผนการจัดประสบการณ์แบบปกติ	แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์
1. นำภาพเด็กมอมแมมกับเด็กสะอาดให้เด็กสังเกตเปรียบเทียบ และสนทนาเกี่ยวกับสิ่งที่เห็นในภาพเช่น - เด็กชอบภาพใด เพราะเหตุใด	1. หาอาสาสมัคร 2 คน โดยที่ครูนำเสื้อผ้าที่เตรียมไว้ 2 ชุด คือ ชุดที่สะอาดและชุดที่สกปรกให้เด็ก 2 คนแต่งให้เพื่อน ๆ ดู เปรียบเทียบการแต่งตัวของเด็กทั้ง 2 คน และถามความคิดเห็น - เด็ก ๆ ชอบการแต่งตัวของเพื่อนคนไหนใน 2 คน และให้เด็กบอกเหตุผลด้วยว่าทำไมถึงชอบ
2. เด็กและครูร่วมกันสนทนาถึงวิธีการรักษาความสะอาดของร่างกายโดยแนะนำวิธีการอาบน้ำที่ถูกต้องและการรักษาความสะอาดของเสื้อผ้าโดยไม่ให้สกปรกตลอดจนแนะนำการดูแลรักษาเครื่องใช้ส่วนตัว เช่น ถ้วยน้ำ แปรงสีฟัน ฯลฯ	2. ครูนำอุปกรณ์ทำความสะอาดมาวางให้เด็กดู ถามเด็ก ๆ ว่าใครรู้จักบ้าง โดยครูชี้ให้เด็ก ๆ ช่วยกันบอกชื่อและบอกด้วยว่าใช้ทำอะไร แบ่งเด็กออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน ให้แต่ละกลุ่มแสดง - กลุ่มที่ 1 ให้แสดงวิธีอาบน้ำ - กลุ่มที่ 2 ให้แสดงวิธีการแปรงฟัน

แผนการจัดประสบการณ์แบบปกติ	แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์
ให้เด็กตอบคำถามต่อไปนี้ - ทำไมต้องแปรงฟัน ทำไมต้องอาบน้ำ - ถ้าไม่แปรงฟันจะเป็นอย่างไร - ทำไมต้องเปลี่ยนเสื้อผ้าทุกวัน - ถ้าเด็กใส่ชุดนักเรียนทั้งวันทั้งคืน เพียงชุดเดียวจะเป็นอย่างไร	- กลุ่มที่ 3 แสดงท่าทางวิธีการซักผ้าเด็กและครูช่วยกันสรุป โดยครูใช้คำถามกระตุ้นความคิด - เด็ก ๆ ลองบอกครูซิคะว่า ถ้าไม่อาบน้ำเราจะเป็นอย่างไ - เด็ก ๆ อาบน้ำวันละกี่ครั้งและอาบตอนไหนบ้าง - เมื่อเช้าเด็ก ๆ ใครแปรงฟันมาบ้าง ถ้าเราไม่แปรงฟัน ฟันของเราจะเป็นอย่างไร เราควรแปรงฟันตอนไหนบ้าง - เด็ก ๆ ใครช่วยคุณแม่ซักผ้าบ้าง ทำไมเราต้องซักผ้า ทำไมเด็ก ๆ ต้องเปลี่ยนเสื้อผ้าทุกวัน
3. เด็กและครูร่วมกันร้องเพลง “อาบน้ำ”	3. เด็กและครูร่วมกันร้องเพลง “อาบน้ำ” และให้เด็ก ๆ เคลื่อนไหวแสดงท่าทางตามความคิดโดยอิสระ

การประเมินผล

สังเกต

1. การพูด และการตอบคำถามของเด็ก
2. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของเด็ก

สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

1. ภาพเด็กแต่งตัวสกปรกอมแมม และภาพเด็กแต่งตัวสะอาด
2. แก้วน้ำ แปรงสีฟัน ไข่สีฟัน สบู่ ผงซักฟอก กระป๋องดักน้ำ (กะละมัง)
3. เพลงอาบน้ำ

ภาคผนวก

เพลง “อาบน้ำ”

(ศรีนวล รัตนสุวรรณ)

อาบน้ำชุ่มซ่า	ล้างหน้าล้างตา
ฟอกสบู่ถูตัว	ชำระเหงื่อไคล
ราดน้ำให้ทั่ว	เสร็จแล้วเช็ดตัว
เราไม่ขุ่นมัว	สุขกายสบายใจ

แผนการจัดประสบการณ์

หน่วยร่างกายของเรา วันที่ 4

กิจกรรมในวงกลม

เนื้อหา

การปฏิบัติคนให้มีสุขภาพดีและแข็งแรง

จุดประสงค์

1. เด็กสามารถคิดแสดงท่าทางให้เพื่อนเข้าใจได้
2. เด็กช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้

การดำเนินกิจกรรม

แผนการจัดประสบการณ์แบบปกติ	แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์
1. ให้เด็กพูดคำคล้องจอง “เด็กน้อย”	1. ให้เด็ก ๆ เลือกสวมมงกุฎรูปผัก ผลไม้ และสัตว์ต่าง ๆ (เมื่อเด็กเลือกได้แล้ว ให้เด็ก ๆ บอกสิ่งที่ตัวเองเลือก ถ้าบอกไม่ได้ให้เพื่อน ๆ ที่รู้ช่วยบอกให้) เด็ก ๆ พูดคำคล้องจองและแสดงท่าทางโดยใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายตามความคิดของตัวเองโดยอิสระ เมื่อจบแล้วเด็กและครูร่วมกันสนทนาถึง เรื่องราวในคำคล้องจอง - เด็ก ๆ ต้องทำอะไรบ้างเพื่อให้ร่างกายเจริญเติบโต และมีสุขภาพแข็งแรง
2. สนทนาและแสดงข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติคนให้มีสุขภาพดี โดยอาจให้ภาพสุขภาพดี 10 ประการ มาให้เด็กดูประกอบการสนทนา	2. ให้อาสาสมัคร 10 คน ออกมาเลือกภาพเกี่ยวกับสุขภาพดี 10 ประการ โดยไม่ให้เพื่อนเห็น ให้คนเลือกดูภาพแล้วแสดงท่าทางให้เพื่อนทายว่า

แผนการจัดประสบการณ์แบบปกติ	แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์
แล้วใช้ คำถามดังนี้ - ทำไมเด็ก ๆ จึงต้องกินอาหาร - อาหารอะไรบ้างที่เด็ก ๆ คิดว่ามีประโยชน์ต่อร่างกายของเรา เพราะอะไร - ถ้าเด็ก ๆ ต้องการเป็นคนแข็งแรงต้องทำอะไรบ้าง	เด็กแสดงอะไร โดยแสดงทีละคน เด็กและครูร่วมกันสนทนาและแสดงข้อคิด การปฏิบัติตนให้มีพลานามัยดี โดยใช้คำถามดังนี้ - เด็ก ๆ คิดว่าคนที่แข็งแรงจะเป็นคนที่มีรูปร่างอย่างไร (ให้แสดงท่าทางของคนที่มีรูปร่างตามความคิดของเด็กเอง)
3. ให้นักเรียนนอนเหยียดตัวตรงบนกระดานหนังสือพิมพ์ ให้เพื่อนใช้คินสอสีหรือสีเทียนเขียนโครงร่างตามรูปร่างของแต่ละคนและติดผ้าฝ้าย หรือเก็บไว้เปรียบเทียบกับตอนปลายปีว่าเติบโตเพียงใด	3. แบ่งเด็กออกเป็น 2 กลุ่ม ให้ตัวแทนออกมาจับฉลาก กลุ่มที่ 1 แสดงเป็นคนแข็งแรง กลุ่มที่ 2 แสดงเป็นคนอ่อนแอ โดยให้แต่ละกลุ่มช่วยกันคิดท่าทางในการแสดง

การประเมินผล

สังเกต

1. การพูดและการตอบคำถามของเด็ก
2. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของเด็ก

สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

1. คำคล้องจอง “เด็กน้อย”
2. ภาพสุขบัญญัติ 10 ประการ
3. มงกุฎรูปผัก ผลไม้ และสัตว์ต่าง ๆ (ที่ใช้เป็นอาหาร)
4. กระดาษสร้างแบบ

ภาคผนวก

คำคล้องจอง “เด็กน้อย”

(อรวรรณ สุ่มประดิษฐ์)

เด็กน้อยโดวัย	เติบโตใหญ่แข็งแรง
ชอบเล่นกลางแจ้ง	สนุกถูกใจ
อาหารมากมี	ของดีมีมากมาย
ทั้งผัก ผลไม้	เนื้อ หมู ปลา
ล้วนมีประโยชน์	ไว้โภชนานา
บำรุงภาษา	สุขภาพ สบายใจ

แผนการจัดประสบการณ์

หน่วยร่างกายของเรา วันที่ 5

กิจกรรมในวงกลม

เนื้อหา

การระวังดูแลป้องกันอันตรายที่อาจเกิดกับอวัยวะต่าง ๆ ของร่างกาย

จุดประสงค์

1. เด็กบอกวิธีการดูแลอวัยวะต่าง ๆ ในร่างกายให้ปลอดภัยได้
2. เด็กสามารถเคลื่อนไหวที่ใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายได้โดยไม่หกล้ม
3. เด็กคิดและตอบคำถามได้

การดำเนินกิจกรรม

แผนการจัดประสบการณ์แบบปกติ	แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์
1. แนะนำข้อตกลงในการร่วมกิจกรรมกับวิทยากร	1. ให้เด็ก ๆ สำนวญอวัยวะต่าง ๆ ของร่างกายตัวเองให้ทั่ว ๆ - ให้เด็ก ๆ ลองหลับตา ขณะที่หลับตาครูถามความรู้สึกว่าเป็นอย่างไร ต่างกับเมื่อลืมตาอย่างไร - ให้เด็ก ๆ แสดงเป็นคนที่มีแขนข้างเดียว แล้วถามความรู้สึกว่าต่างจากที่เรามีแขน 2 ข้างอย่างไร - ให้เด็ก ๆ เดินขาข้างเดียว แล้วถามความรู้สึกว่าต่างจากเดิน 2 ขา อย่างไร

แผนการจัดประสบการณ์แบบปกติ	แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์
2. เชิญวิทยากร เช่น แพทย์ พยาบาล เจ้าหน้าที่สาธารณสุข อนามัย ฯลฯ มาพูดคุยเกี่ยวกับการดูแลรักษาและป้องกันอันตรายและเปิดโอกาสให้เด็ก ๆ ได้ซักถามในสิ่งที่ตนสนใจเกี่ยวกับอวัยวะต่าง ๆ ในร่างกาย	2. เด็กและครูสนทนาอภิปรายว่าการทำงานที่มีอวัยวะสมบูรณ์ครบจะทำงานได้สะดวก เด็ก ๆ จึงควรระวังรักษาอวัยวะต่าง ๆ ให้ดี โดยใช้คำถามดังนี้ - เด็ก ๆ คิดว่าอวัยวะส่วนไหนสำคัญที่สุด เพราะอะไร - เราจะดูแลอวัยวะต่าง ๆ ของร่างกายเราอย่างไรให้ดีและปลอดภัย
3. เด็กและครูร่วมสนทนาสรุปการดูแลร่างกายให้ปลอดภัยและมีสุขภาพดี	3. เด็กและครูร่วมกันสรุปการดูแลร่างกายให้ปลอดภัยและมีสุขภาพดีพร้อมกันร้องเพลง “อย่า” และให้เด็ก ๆ แสดงท่าทางตามความคิดของตัวเองอย่างอิสระ

การประเมินผล

สังเกต

1. การพูดและการตอบคำถามของเด็ก
2. การมีส่วนร่วมและตั้งใจทำกิจกรรมของเด็ก

สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

1. วิทยากร
2. เพลง “อย่า”

ภาคผนวก

เพลง “อย่า”

(ไม่ทราบนามผู้แต่ง)

อย่า อย่า อย่า
 ของชาวกลางแดคนั้น
 หู หู หู
 หูไม่หนวก ตาไม่บอด

ดวงตามีความสำคัญ
 อย่ามองมันตาเราจะบอด
 แผลงเข้าหูขอหาแพทย์หอด
 นับว่าเป็นโชคของคนเรา

หน่วยหนูทำได้

แนวคิด

1. การแปรงฟัน ถ้างูน้ำ อาบน้ำ สระผม แต่งตัว รับประทานอาหาร เป็นสิ่งที่ต้องปฏิบัติเป็นประจำทุกวัน
2. การปฏิบัติตามระเบียบ มีการแสดงมารยาทที่ดี รู้จักการอยู่ร่วมกัน เป็นเรื่องที่ดีงาม

เนื้อหา

1. การปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน
2. การปฏิบัติตามระเบียบของห้องเรียน
3. การปฏิบัติตนตามมารยาทไทย
4. การอยู่ร่วมกัน
5. การปฏิบัติตนตามกฎหมายและเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน

จุดประสงค์

1. รู้จักการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน
2. รู้จักการรักษาระเบียบวินัยของห้อง และการปฏิบัติตามกฎของโรงเรียน
3. รู้จักการอยู่ร่วมกัน
4. รู้จักการเปรียบเทียบขนาดใหญ่ - เล็ก

ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์

1. การรู้จักตนเอง
2. การรู้จักลักษณะเฉพาะของตน
3. การใช้พื้นที่และรูปร่าง
4. การใช้ประสาทสัมผัส
5. การสื่อความหมาย
6. การแสดงละคร

แผนการจัดประสบการณ์

หน่วยหนูทำได้ วันที่ 1

กิจกรรมในวงกลม

เนื้อหา

การปฏิบัติกิจกรรมประจำวัน เช่น แปรงฟัน อาบน้ำ สระผม แต่งตัว รับประทานอาหาร

จุดประสงค์

1. เด็กบอกและแสดงการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้
2. เด็กแสดงท่าทางสื่อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจได้

การดำเนินกิจกรรม

แผนการจัดประสบการณ์แบบปกติ	แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์
1. เด็กและครูร่วมกันร้องเพลง “ตื่นเช้า” พร้อมทั้งแสดงท่าทางประกอบ	1. เด็กและครูร่วมกันร้องเพลง “ตื่นเช้า” พร้อมทั้งให้เด็กคิดและแสดงท่าทางอย่างอิสระและสนุกสนาน เนื้อหาในเพลง
2. นำภาพกิจวัตรประจำวันมาให้เด็กดูและถาม คำถามดังนี้ “เด็ก ๆ ลองบอกวิธีการอาบน้ำว่าจะต้องทำอะไร” ฯลฯ	2. ครูขออาสาสมัคร 10 คน ให้เด็กดูภาพกิจวัตรประจำวันคนละ 1 อย่าง แล้วให้ออกไปแสดง ท่าทางให้เพื่อน ๆ ทายว่าทำอะไร
3. แบ่งเด็กเป็นกลุ่ม และให้แต่ละกลุ่มเลือกแสดงบทบาทสมมติ เกี่ยวกับการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน เช่น กลุ่มแปรงฟัน กลุ่มอาบน้ำ กลุ่มสระผม เป็นต้น	3. ให้เด็ก ๆ ทุกคนได้ปฏิบัติโดย การแสดงท่าทาง เริ่มต้นนอนตอนเช้า แปรงฟัน (แสดงการแปรงฟันให้ถูกวิธี) ถ้าง่วง อาบน้ำ แต่งตัว รับประทานอาหาร (แสดงท่าทางการนั่ง รับประทานอาหารให้เรียบร้อย ตามความคิดของนักเรียนเอง)

แผนการจัดประสบการณ์แบบปกติ	แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์
4. เด็กและครูร่วมกันสรุปถึงวิธีการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน <u>หมายเหตุ</u> ครูต้องหมั่นสังเกตการทำกิจวัตรประจำวันของเด็กแต่ละคนว่าทำได้หรือไม่ได้เพียงใด	4. ครูนำอุปกรณ์ที่ใช้ทำกิจวัตรประจำวันให้เด็กถือไว้คนละ 1 อย่าง แล้วให้เด็กนำไปวางไว้ให้ตรงกับรูปภาพกิจวัตรประจำวันที่ครูวางไว้ เด็กและครูช่วยกันดูว่าอุปกรณ์ต่าง ๆ วางไว้ถูกต้องหรือไม่ และช่วยกันสรุปถึงวิธีการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน

ประเมินผล

สังเกต

1. การพูดและการตอบคำถามของเด็ก
2. การมีส่วนร่วมและตั้งใจทำกิจกรรมของเด็ก
3. เด็กช่วยกันดูแลและเก็บอุปกรณ์

สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

1. เพลงตื่นเช้า
2. ภาพกิจวัตรประจำวัน
3. อุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น แปรงสีฟัน แก้วน้ำ ขัน สบู่ ไข่สระผม

ภาคผนวก

เพลง “ตื่นเช้า”

ไม่ทราบนามผู้แต่ง

ตื่นเช้าล้างหน้า	หยิบแปรงยาสีฟัน
อาบน้ำเช้าเช้าทุกวัน	รับประทานอาหารเช้า
แต่งตัวให้สง่า	ไม่รอช้าร่ำพิไล
สวัสดีพ่อแม่ทันใด	หลุดไปโรงเรียนแล้วเออ

แผนการจัดประสบการณ์

หน่วยหนูทำได้ วันที่ 2

กิจกรรมในวงกลม

เนื้อหา

1. การปฏิบัติตามระเบียบของห้องเรียน เช่น ไม่วิ่งเล่นในห้องเรียน เกือบของเมื่อเล่นเสร็จ การใช้คำสุภาพ

2. การเปรียบเทียบ ใหญ่ - เล็ก

จุดประสงค์

1. เด็กบอกวิธีและเกือบของได้เรียบร้อยถูกต้อง
2. เด็กพูดคำสุภาพได้
3. เด็กบอกเปรียบเทียบใหญ่ - เล็กได้

การดำเนินกิจกรรม

แผนการจัดประสบการณ์แบบปกติ	แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์
1. เด็กและครูร่วมกันร้องเพลง “เกือบของ” และทำท่าทางประกอบ	1. เด็กและครูร่วมกันร้องเพลง “เกือบของ” และให้เด็กคิดและแสดงท่าทางโดยอิสระ สนทนาเนื้อหาสาระของเพลงโดยครูใช้คำถามดังนี้ - ในเนื้อเพลงบอกให้ทำอะไรบ้าง - ถ้าเราไม่ทำตามเนื้อเพลงจะเกิดอะไรขึ้น
2. เด็กและครูร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับเรื่องกฎระเบียบของห้องเรียนโดยใช้คำถามดังนี้ - เราทำอะไรกันบ้างในห้องเรียน - ถ้าเด็ก ๆ ไม่เกือบของเล่นเข้าที่ ห้องเรียนจะเป็น	2. เด็กเข้ากลุ่ม 5 คน แบ่งกันสำรวจภายในห้องเรียน - กลุ่มที่ 1 ความเรียบร้อยทั่ว ๆ ไป - กลุ่มที่ 2 ความเรียบร้อยตามมุมต่าง ๆ

ภาคผนวก

เพลง “เก็บของ”

(เนื้อร้อง กัญญา เกตกล้า)

เก็บของไว้ให้ลูกที่	เก็บดีดี อย่าวิ่งซุกซน
มาช่วยกันเก็บกันทุกคน (จ้า)	หนู หนู อย่าชนช่วยกันคนดี

แผนการจัดประสบการณ์

หน่วยหนูทำได้ วันที่ 3

กิจกรรมในวงกลม

เนื้อหา

1. การปฏิบัติตามมารยาทไทย เช่น

- การแสดงความเคารพ
- การเดินผ่านผู้ใหญ่
- การรับของจากผู้ใหญ่
- การใช้คำขอบคุณ ขอบใจ

จุดประสงค์

1. เด็กสามารถแสดงท่าทางกราบ ไหว้ เดินผ่านผู้ใหญ่ และรับของจากผู้ใหญ่ได้
2. เด็กใช้คำพูดขอบคุณ ขอบใจ ขอโทษได้
3. บอกและแนะนำให้เพื่อนทำตามได้

การดำเนินกิจกรรม

แผนการจัดประสบการณ์แบบปกติ	แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์
1. นำภาพเด็กทำความเคารพผู้ใหญ่และภาพเกี่ยวข้องกับมารยาทต่าง ๆ ที่เด็กควรปฏิบัติต่อผู้ใหญ่มาให้เด็กดู และสนทนากับภาพนั้น ๆ โดยใช้คำถามดังนี้ - เด็กในภาพทำอะไร เป็นอย่างไร - ถ้านักเรียนเป็นเด็กในภาพ จะแสดงกิริยานี้เมื่อใด	1. เด็กดูภาพการแสดงความเคารพผู้ใหญ่ - การกราบ การไหว้ - การเดินผ่านผู้ใหญ่ - การรับของจากผู้ใหญ่ ครูสนทนาซักถามว่าใครเคยทำอะไรในภาพบ้าง ให้เด็กที่เคยทำแล้วเล่าให้เพื่อนฟังว่า ทำกับใคร ที่ไหน เมื่อไหร่ (ในขณะที่เล่าให้เด็กแสดงท่าทางประกอบด้วย)

แผนการจัดประสบการณ์แบบปกติ	แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์
2. ให้เด็กอาสาสมัครออกมาสาธิตการกราบ การไหว้ เดินผ่านผู้ใหญ่ รับของจากผู้ใหญ่ ฯลฯ ให้เพื่อนดูและให้เด็กอื่น ๆ ปฏิบัติตาม หากยังไม่ถูกต้อง ครูคอยให้คำแนะนำตามความเหมาะสม	2. ให้เด็กกลุ่มละ 5 คน ออกมาแสดงการกราบ การไหว้ การเดินผ่านผู้ใหญ่ การรับของจากผู้ใหญ่ (ในขณะที่เด็กแสดง ครูเลือกผู้ที่ทำถูกต้องไว้) ให้เด็กที่แสดงได้ถูกต้อง แสดงให้เพื่อนดู แล้วให้ทั้งหมดทำตามอีกครั้ง
3. เด็กและครูร่วมกันร้องเพลง “ขอบคุณ ขอบใจ”	3. เด็กและครูร่วมกันสนทนาว่า ถ้ามีผู้ใหญ่ให้ของกับเด็ก ๆ เราควรทำอะไร ไหนแสดงให้ดูหน่อยสิคะ (ให้เด็กตอบและแสดงทีละคน) ถ้าเด็ก ๆ ไม่มีของใช้ เพื่อน ๆ แบ่งให้ขอยืม เด็ก ๆ ควรทำอะไร (ให้ออกมาแสดงเองตามความคิด) เด็กและครูช่วยกันสรุป ผู้ใหญ่ให้ของให้ไหว้แล้วพูด “ขอบคุณ” ถ้าเป็นเพื่อนให้ขอยืมต้องพูดคำว่า “ขอบใจ” และถ้าทำของเพื่อนเสียหายควรใช้คำว่า “ขอโทษ” ให้เด็ก ๆ ร้องเพลง “ขอบคุณ ขอบใจ” และแสดงท่าทางประกอบอย่างอิสระ

การประเมินผล

สังเกต

1. การแสดงความเคารพของ เด็ก ได้ถูกต้อง
2. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของเด็ก

สื่อที่ใช้ในการประกอบกิจกรรม

1. ภาพเด็กทำความเคารพและภาพเกี่ยวกับการแสดงมารยาทต่าง ๆ
2. เพลง “ขอบคุณ ขอบใจ”

ภาคผนวก

เพลง “ขอบคุณ ขอบใจ”

(เตือนใจ ศรีมารุต)

เมื่อผู้ใหญ่ใจดีให้ของ
น้อมไหว้กล่าวคำขอบพระคุณ
นึกถึงบุญคุณ

หนู หนู ควรต้องนึกถึงพระคุณ
เพื่อนมีน้ำใจเผื่อแผ่การุณ
กล่าวคำขอบใจ

แผนการจัดประสบการณ์

หน่วยหนูทำได้ วันที่ 4

กิจกรรมในวงกลม

เนื้อหา

1. การอยู่ร่วมกันในห้องเรียน เด็กต้องรู้จักเอื้อเฟื้อมีน้ำใจช่วยเหลือเพื่อนเท่าที่จะทำได้ ไม่รังแกกัน ไม่เสียงดัง หรือรบกวนผู้อื่นตลอดจนรักษากฎระเบียบของห้องเรียนตามที่ได้ตกลงกันไว้

จุดประสงค์

1. เด็กแสดงท่าทางเลียนแบบสัตว์ต่าง ๆ ได้
2. เด็กบอกวิธีอยู่ร่วมกับเพื่อนได้อย่างมีความสุข

การดำเนินกิจกรรม

แผนการจัดประสบการณ์แบบปกติ	แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์
1. ให้เด็กฟังนิทานเรื่อง “เพื่อนแท้”	1. ครูเล่านิทานเรื่อง “เพื่อนแท้” โดยใช้ภาพประกอบนิทานให้เด็กฟังและสนทนาซักถาม - เด็ก ๆ ชอบสัตว์ตัวไหนในนิทาน - ถ้าเป็นเด็ก ๆ เมื่อเกิดไฟไหม้จะทำอย่างไร
2. เด็กและครูร่วมกันสนทนาเรื่องการอยู่ร่วมกัน และให้ช่วยกันแสดงข้อคิดเห็นว่าการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขต้องทำอย่างไรบ้าง	2. ให้เด็ก ๆ แสดงท่าทางเลียนแบบสัตว์ในนิทาน เช่น ลูกหมี ขาหมี ลิง เสือและหมู
3. ให้เด็กจับมือเพื่อนที่ตนเองชอบพร้อมทั้งให้เหตุผลประกอบว่าทำไมจึงชอบเพื่อนคนนั้น	3. ให้เด็กแต่ละคนในห้องเรียนเลือกเดินไปจับคู่กับเพื่อนที่ตนเองชอบมากที่สุด แล้วพากันนั่งลง

แผนการจัดประสบการณ์แบบปกติ	แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์
	ครูใช้คำถามดังนี้ - ทำไมถึงจับคู่กับเพื่อนคนนี้ - นอกจากเพื่อน คนที่จับคู่แล้วชอบเพื่อนคนไหนอีก เพราะอะไรถึงชอบ - ทำอย่างไรถึงจะให้เพื่อน ๆ รักเรา (ให้ช่วยกันตอบทีละคู่โดยไม่ให้ซ้ำกัน) เด็กและครูร่วมกันสรุป การอยู่ร่วมกันต้องรู้จักเอื้อเฟื้อ มีน้ำใจช่วยเหลือกัน ไม่รังแก ไม่ส่งเสียงดังรบกวนผู้อื่น 4. เด็กเข้ากลุ่มละ 5 คน ร่วมกันแสดงการช่วยเหลือกัน

การประเมินผล

สังเกต

1. การพูดและตอบคำถามของเด็ก
2. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของเด็ก

สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

1. นิทานเรื่อง “เพื่อนแท้”
2. ภาพประกอบนิทาน

ภาคผนวก

นิทาน “เพื่อนแท้”

(อำนาจ เข็นสาย)

เมื่อตะวันลอยเด่นเหนือขอบฟ้า ลมแสงที่สาดสายทอดมา ก็ปลุกชีวิตรอยยิ้มอันแจ่มใส แต่สำหรับเจ้าลูกหมาพิการ ซึ่งกำพร้าทั้งพ่อและแม่กลับมีแต่ความหงอยเหงาเศร้าซึม เมื่อถึงเวลา

ที่ต้องออกไปหาอาหารมาเลี้ยงชายผู้มีพระคุณ “ข้าขาแป่ เคนโซเซ ข้าขาเกเหไปหันมา... ฮ่า ๆ”
นี่คือเสียงตะโกนล้อเลียนของเจ้าลาชกับเพื่อนบางครั้งเจ้าลูกหมีพิการก็ยังกลั่นแกล้งขำขำไปอีก
ด้วย ทั้ง ๆ ที่มันไม่เคยไปสร้างความเดือดร้อนให้กับใครเลย

“ชายจ๋า ทำไมขาของฉันทึงพิการอย่างนี้” เสียงเจ้าลูกหมีร้องถามชาย “วันหนึ่งเมื่อเจ้ายัง
เล็กได้เกิดพาขุพัตโหมดันไม้ใหญ่โคนล้ม ถึงไม้ฟาดมาโดนขาเข้า เจ้าก็เลยพิการตั้งแต่นั้นมา” ชาย
เล่าจบก็จึงลูกหมีด้วยความสะดวก

วันหนึ่งในฤดูร้อน น้ำในลำธารเริ่มแห้งขอด ดันไม้เริ่มเหี่ยวเฉา ปีนี้น้ำแล้งกว่าปีใด ๆ
สัตตยูณภยครั้งใหญ่เกิดขึ้นแล้ว

“ไฟไหม้ ๆ ๆ” เสียงตะโกนบอกข่าวร้ายดังก้องไปทั่วป่าทุกชนิดต่างหอบถุกง
หลาน หนีความตายกันโกลาหล รวมทั้งลูกหมีกับชายเฒ่าด้วย “เพื่อนรัก... เราหมดแรงเสียแล้ว
ช่วยพาเราไปด้วยเถิด” กระต่ายน้อยออกอ้อน “เพื่อนรัก... เราหมดแรงเสียแล้ว ช่วยอุ้มเราไปด้วย
เถิด” เจ้าลิงวิงวอน “กรุณาเถิดเพื่อนที่รัก... เราหมดแรงเสียแล้ว ช่วยอุ้มเราไปด้วยเถิด” เจ้าลิง
วิงวอน “กรุณาเถิดเพื่อนที่รัก... เรากำลังเป็นไข้ ช่วยแบกเราไปด้วย” เจ้าหมูร้องขอต่อหน้าเพื่อน
ลูกเสือลาย

“ตัวใครตัวมันโว้ย” แล้วเจ้าลูกเสือลายผู้มีร่างกายสมบูรณ์ก็วิ่งแฉ่งตามแม่และพ่อของ
มันไป โดยทิ้งเพื่อนของมันไว้ข้างหลัง

ส่วนเจ้าลูกหมีแม้ขาของมันจะพิการ แต่จิตใจของมันกลับมีความสงสาร มันทั้งอุ้ม ทั้ง
แบก ทั้งพุงเพื่อนเกรเหล่านี้หนีภัยอย่างทุลักทุเล

ไฟป่าโหมไล่หลังเข้ามาแล้ว เจ้าลูกหมีพาพิการทั้งหนักแสนหนัก และเหนื่อยแสน
เหนื่อย แต่มันก็อดพินทนจนกระทั่งมันพาชายและเพื่อน ๆ หนีไฟมาถึงริมลำธาร เมื่อมันโชนปืน
ขึ้นฝั่งได้ ความเหนื่อยล้าทำให้เจ้าลูกหมีรู้สึกหน้ามืดล้มลงหมดสติไป

เจ้าลูกหมีรู้สึกตัวอีกครั้ง มันก็พบกับความประหลาดใจที่เห็นเจ้าหมูโบกพัดอยู่ใกล้ ๆ
เจ้ากระต่ายนวดพินอยู่ที่ขา เจ้าลิงยืนผลไม้ส่งให้ ตัวทั้งหลายต่างมองและส่งรอยยิ้มต้อนรับ
ลูกหมียิ้มตอบด้วยความสุข เมื่อรู้ว่าผลของการที่ได้ทำความดี ด้วยการช่วยเหลือเพื่อนให้พ้น
ทุกข์ภัย ช่วยให้เพื่อนที่เคยเกลียดกลับมาเป็นเพื่อนที่รักกันได้

แผนการจัดประสบการณ์

หน่วยหนูทำได้ วันที่ 5

กิจกรรมในวงกลม

เนื้อหา

เด็กต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบและเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน

จุดประสงค์

1. เด็กบอกและปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียนได้
2. เด็กบอกวิธีและรักษาความสะอาดบริเวณโรงเรียนได้

การดำเนินกิจกรรม

แผนการจัดประสบการณ์แบบปกติ	แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์
1. เด็กและครูร่วมกันร้องเพลง “อย่าทิ้ง”	1. เด็กและครูร่วมกันร้องเพลง “อย่าทิ้ง” โดยให้เด็กแสดงท่าทางประกอบเพลงโดยอิสระ และเมื่อร้องเพลงจบแล้ว ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับเนื้อเรื่องในเพลง โดยครูใช้คำถาม - เนื้อเพลงสอนว่าอย่างไร - ถ้าเราทิ้งเศษขยะและของต่าง ๆ ไม่เป็นที่จะเป็นอย่างไร (ให้เด็ก ๆ ช่วยกันคิดและอภิปรายแสดงความคิดเห็น) - เด็ก ๆ จะอย่างไรให้โรงเรียนสะอาดและสวยงาม (ให้เด็กคิดคำตอบโดยพยายามไม่ซ้ำกับเพื่อน)

หน่วยประสาทสัมผัส

แนวคิด

คนเราสามารถรับรู้สิ่งต่าง ๆ ได้จากการมองเห็น การฟังเสียง การชิมรส การดมกลิ่น และการสัมผัส พื้นผิว ซึ่งรวมเรียกว่า ประสาทสัมผัสทั้ง 5

เนื้อหา

1. ประสาทสัมผัสทั้ง 5 (การมองเห็น)
2. การฟังเสียง
3. การชิมรส
4. การดมกลิ่น
5. การสัมผัสพื้นผิว

จุดประสงค์

1. มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง
2. บอกความเหมือน ความแตกต่างของสิ่งต่าง ๆ โดยใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5
3. รู้จักการสังเกตและจำแนกความเหมือน ความต่าง

ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์

1. การรู้จักตนเอง
2. การใช้พื้นที่และรูปร่าง
3. การรู้จักลักษณะเฉพาะของตน
4. การใช้ประสาทสัมผัส
5. การสื่อความหมาย
6. การแสดงละคร

แผนการจัดประสบการณ์

หน่วยประสาทสัมผัส วันที่ 1

กิจกรรมในวงกลม

เนื้อหา

ประสาทสัมผัสทั้ง 5 มี

- การมองเห็น
- การฟังเสียง
- การชิมรส
- การคมกลิ่น
- การสัมผัสพื้นผิว

การมองเห็น เป็นการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ โดยการมองด้วยตาของเรา แสงช่วยให้เรามองเห็น
ถ้ามีคสนิทไม่มีแสง เราจะมองไม่เห็น

จุดประสงค์

1. เด็กรู้จักและบอกหน้าที่ของตาได้
2. เด็กสามารถคิดและแสดงบทบาทสมมติตามจินตนาการของตนเองได้

การดำเนินกิจกรรม

แผนการจัดประสบการณ์แบบปกติ	แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้ ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์
1. ให้เด็กตอบคำถามปริศนาคำทายดังนี้ “อะไรเอ่ย มีมันอยู่ข้างหน้า เปิด ๆ ปิด ๆ มอง เห็นทั่วทิศ รู้ไหมอะไร” (ตา)	1. ให้เด็กตอบคำถามปริศนาคำทายดังนี้ “อะไรเอ่ย มีมันอยู่ข้างหน้า เปิด ๆ ปิด ๆ มอง เห็นทั่วทิศ รู้ไหมอะไร” (ตา)
2. นำของภายในห้องเรี้นมาประมาณ 3 - 5 ชิ้น ใส่ รวมลงในภาชนะ 1 ใบ	2. ให้เด็ก ๆ สังเกตที่ตาของเพื่อน ๆ ครูใช้คำถาม กระตุ้นให้เด็กคิดดังนี้

แผนการจัดประสบการณ์แบบปกติ	แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์
3. แบ่งเด็กออกเป็น 3 กลุ่มดังนี้ กลุ่ม 1 ปิดตาด้วยผ้าหนา ๆ (มองไม่เห็น) กลุ่ม 2 ปิดตาด้วยผ้าบาง ๆ (มองเห็นราง ๆ) กลุ่ม 3 ไม่ปิดตา 4. ให้เด็กทั้ง 3 กลุ่ม บอกความรู้สึกของตนเองในเรื่องการมองเห็น 5. ให้อาสาสมัคร หยิบของเล่นออกจาก ภาชนะ 1 ชิ้น แล้วให้เด็กกลุ่ม 1 และกลุ่ม 2 ตอบว่า “เพื่อนหยิบของเล่นอะไรออกไป” จากนั้นช่วยกันสรุปถึงประโยชน์ของตาและการมองเห็นสิ่งต่าง ๆ	- เด็ก ๆ มองดูตาของเพื่อน ๆ ซิคะ ว่ามีรูปร่างอย่างไร แต่ละคนมีตารูปร่างเหมือนหรือต่างกันอย่างไร - เด็ก ๆ คิดเปรียบเทียบตาของเพื่อน ๆ ที่เห็นกับสิ่งของต่าง ๆ ว่ามีรูปร่างเหมือนอะไรได้บ้าง (เด็ก ๆ จะคิดตอบได้หลากหลาย โดยไม่ซ้ำกัน) - โหนเด็ก ๆ กลับตาซิคะ (ขณะที่เด็กกลับตาคูถามความรู้สึกว่าเป็นอย่างไร ต่างจากเวลาเรากลืมตาหรือไม่เพราะอะไร) 3. สมมติให้เด็ก ๆ เป็นคนตาบอดและให้แสดงท่าทางของคนตาบอด โดยให้เด็ก ๆ กลับตาให้สนิท ขณะที่แสดงให้เด็กได้สนทนาหรือสัมผัสพูดคุยกับเพื่อน ๆ ไปด้วย 4. ให้เด็ก ๆ สนทนา แสดงความรู้สึกขณะที่เห็นคนตาบอดให้เพื่อน ๆ ฟัง 5. เด็กคนที่ 1 ปิดตาด้วยผ้าหนา ๆ มองไม่เห็นอะไรเลย เด็กคนที่ 2 ไม่ต้องปิดตา ให้เด็กทั้ง 2 คน หยิบของขึ้นมาพร้อม ๆ กัน แล้วตอบเพื่อนว่าเป็นอะไร โดยให้เพื่อน ๆ สังเกตว่า ใครตอบได้เร็วกว่าและถูกต้อง ท่าทางของเพื่อนที่ปิดตาเป็นอย่างไร และ

แผนการจัดประสบการณ์แบบปกติ	แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์
6. หมุนเวียนให้เด็กได้ทำกิจกรรมสลับกันไป	ทำทางของเพื่อนที่ไม่ปิดตาเป็นอย่างไร เด็กและครูช่วยกันสรุปว่า การมองเห็นเป็นการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ด้วยตา แสงช่วยให้มองเห็น ถ้ามีคสนิทจะมองไม่เห็น
	6. เด็กร้องเพลง “อ๋า อ๋า อ๋า” ให้เด็กคิดแสดงท่าทางประกอบโดยอิสระ

การประเมินผล

สังเกต

1. การพูดและการตอบคำถามของเด็ก
2. การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมของเด็ก

สื่อที่ใช้ในการทำกิจกรรม

1. ปริศนาคำทาย
2. ผ้าหนา ๆ
3. ผ้าบาง ๆ
4. ของเล่นภายในห้องเรียน
5. ภาชนะใส่ของเล่น
6. เพลง “อ๋า อ๋า อ๋า”

ภาคผนวก

เพลง “อ๋า อ๋า อ๋า”

(ไม่ทราบนามผู้แต่ง)

อ๋า อ๋า อ๋า

ดวงตามีความสำคัญ

ของชาวกลางแคว้นนั้น

อย่ามองมันตาเราจะบอด

แผนการจัดประสบการณ์

หน่วยประสาทสัมผัส วันที่ 2

กิจกรรมในวงกลม

เนื้อหา

การฟังเสียง เสียงเกิดจากการสั่นสะเทือนหรือกระทบกันของสิ่งของบางสิ่ง เราได้ยินเสียงโดยใช้หูฟัง เราสามารถเรียนรู้ได้มากมายจากการฟังเสียง
เสียงหลายชนิดทำให้โลกของเราสวยงาม เช่น เสียงนกร้องเพลง ทำให้เรามีความเพลิดเพลิน

จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กรู้จักการทำงานของหู
2. เพื่อให้เด็กสามารถแสดงท่าทางตามจินตนาการในเหตุการณ์ที่กำหนด

การดำเนินกิจกรรม

แผนการจัดประสบการณ์แบบปกติ	แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์
1. เด็กและครูร่วมกันร้องเพลง “ตา หู มือ” พร้อมทำท่าทางประกอบ 2. ให้เด็กฟังนิทานเรื่อง “ปิงและปองเรียนรู้”	1. เด็กและครูร่วมกันร้องเพลง “ตา หู มือ” โดยให้เด็กแสดงท่าทางตามความคิดของตนเอง 2. ให้เด็ก ๆ เอามือมาปรบกัน 3 ครั้ง แล้วปรบไปในอากาศ 3 ครั้ง ครูใช้คำถามดังนี้ - เด็ก ๆ คิดว่าทำไมจึงมีเสียง - เราได้ยินเสียงได้อย่างไร - เด็ก ๆ เคยได้ยินเสียงอะไรบ้าง (ให้เด็กแสดงท่าทางและทำเสียงเลียนแบบเสียงที่ตอบออกมา)

แผนการจัดประสบการณ์แบบปกติ	แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์
3. เด็กและครูสนทนาพร้อมกันเกี่ยวกับเนื้อเรื่องในนิทาน	3. ครูพูดว่า “ถ้าแม่ของเด็ก ๆ เดินทางไปต่างจังหวัด เด็ก ๆ คิดถึงคุณแม่ จะทำอย่างไรเพื่อให้ได้ยินเสียงคุณแม่” - ครูนำโทรศัพท์ที่ทำด้วยแกนกระดาษให้เด็กๆ ดู แล้วให้เด็ก ๆ จับคู่กันพูดโทรศัพท์
4. สาธิตการทำโทรศัพท์อย่างง่าย ๆ จากแกนกระดาษชำระหรือด้วยไอศกรีม (ดูวิธีทำจากภาคผนวก)	4. เด็กและครูร่วมกันสรุป เสียงเกิดจากการกระทบกันของสิ่งของบางสิ่ง เราได้ยินเสียงโดยใช้หูฟังเสียงมีหลายชนิด เช่น เสียงร้องของสัตว์ เสียงดนตรี ฯลฯ
5. ให้เด็กอาสาสมัครออกมา 2 คน เพื่อแสดงการพูดโทรศัพท์พร้อมทั้งอภิปรายถึงการใช้โทรศัพท์ที่ประกอบจากแกนกระดาษชำระและเส้นด้าย เสียงที่ได้ยินนั้นชัดเจนเพียงไร	5. เด็กร้องเพลง “ตา หู มือ” และแสดงท่าทางตามจินตนาการของเด็กเองอย่างอิสระ
6. หมุนเวียนเด็กให้ทำกิจกรรมสลับกันไป	

การประเมินผล

สังเกต

1. การพูดและการตอบคำถามของเด็ก
2. การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมของเด็ก

สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

1. เพลง “ตา หู มือ”
2. นิทาน “ปิงและปองเรียนรู้”
3. แกนกระดาษชำระ

4. ถ้วยไอศกรีม

5. เส้นด้าย

ภาคผนวก

เพลง “ตา หู มือ”

ทำนอง Mary Had Little Lamb

(เนื้อร้อง คุณหญิงเบญจา แสงมลิ)

ตาของฉันนั้นมี 2 ตา มี 2 ตา มี 2 ตา

ตาของฉันนั้นมี 2 ตา เอาไว้ดูดี ดี

หูของฉันนั้นมี 2 หู มี 2 หู มี 2 หู

หูของฉันนั้นมี 2 หู เอาไว้ฟังดี ดี

(เปลี่ยนอวัยวะอื่นตามความเหมาะสม)

นิทานเรื่อง “ปิงและปองเรียนรู้”

(พี่แอ)

คำวันหนึ่ง คุณพ่อกำลังอ่านหนังสือพิมพ์ คุณแม่กำลังนั่งถักผ้าพันคอ ปิงกำลังทำการบ้าน ปองกำลังวาดรูป ทุกคนมีงานทำ

ทันใดนั้น “อ๊อ ไฟดับ” “คุณพ่อขาปิงกลัว” “เดี๋ยวพ่อไปหยิบไฟฉาย” “คุณแม่อยู่ไหนมืดจัง” ปิงเดินในความมืด “อ๊อ” “มีข้าว” ปิงเหยียบเจ้าหมีขั้ว มันร้องเสียงดัง แล้ววิ่งหนีไป

“แม่ขา เจ้าหมีขั้วจะเป็นอะไรไหมคะ” ปิงถามแม่

“ไม่เป็นไรหรอกจ๊ะ มันคงวิ่งหนีไปแล้ว”

“เจ้าหมีขั้ววิ่งได้ยังไงครับมืด ๆ อย่างนี้” ปองถาม “แมวสามารถวิ่งได้เพราะตาของมันมองเห็นได้ดีในที่มืดจ๊ะ มันจึงสามารถจับหนูได้ในที่มืด ๆ” แม่ตอบ

ปิงและปองลงเดินไปในความมืด

“โอ๊ย...” ปองร้องเสียงดัง เพราะเดินเตะ โຕะอย่างแรง

“โอ๊ย...” ปิงเดินไปชนตะกร้าเครื่องมือของคุณแม่ที่วางไว้

“ระวังหน่อยนะจ๊ะ ปิง ปอง” แม่ร้องเตือน ปิงใช้มือจับโຕะ ปิงรู้ว่าเป็นขอบโຕะแล้วคลำ

ต่อไป

“โอ๊ะ...คุณแม่คะ ปิงถูกตัวอะไรกัดก็ไม่รู้ มันอยู่ข้าง ๆ ตะกร้า”

“โครม” ปองเดินเคาะดังขะดั้ม และไปเหยียบบนสิ่งหนึ่ง ปองดั้มลง เขาใช้มือคลำเจออะไรบางอย่างนุ่ม ๆ ลื่น ๆ

“คุณแม่วัยเข้าเหมียวตายแล้ว มันนอนไม่กระดุกกระดิกเลย มันไม่หายใจด้วย ฮือ ๆ” ปองร้องไห้ เมื่อคลำไปพบสิ่งที่นึกว่าเป็นเจ้าเหมียว คุณพ่อจุดไม้ขีดไฟเพื่อหาไฟฉาย เมื่อได้ไฟฉายแล้วคุณพ่อจึงไปหยิบเครื่องมือ แล้วออกไปซ่อมหม้อไปที่หน้าบ้าน ไม่นานนักคุณพ่อก็ซ่อมไฟเสร็จ

“โฮโฮ...ไฟมาแล้ว” ทุกคนร้องขึ้น แล้วมองดูสภาพห้อง

“เหมียว ๆ” เจ้าเหมียวยังไม่ตาย แต่ปองคลำไปเจอตุ๊กตามีขนขาวนั่นเอง

ส่วนสิ่งนุ่ม ๆ ลื่น ๆ ที่ปองเหยียบและลื่นดั้มลงไปก็คือเปลือกกล้วยและตัวที่กักปิงข้าง ๆ ตะกร้าก็คือเข็มฉีดยาของคุณแม่ที่วางเอาไว้

พ่อพูดว่า “ในความมืดเรามองไม่เห็นอะไร แต่เราสามารถรู้ว่าอะไรเป็นอะไรได้ ถ้าเราใช้มือสัมผัส หูฟัง จมูกดมกลิ่น และใช้ลิ้นจิบรส”

แม่จึงพูดว่า “ไฟดับวันนี้ เป็นบทเรียนที่ดีของปิงและปองใช้ไหมจ๊ะ”

แผนการจัดประสบการณ์

หน่วยประสาทสัมผัส วันที่ 3

กิจกรรมในวงกลม

เนื้อหา

การชิมรส อาหารแต่ละชนิด จะมีรสชาติไม่เหมือนกัน บางชนิดหวาน เค็มเปรี้ยว ฯลฯ เรารับรู้รสต่าง ๆ ได้โดยผ่านปุ่มเล็ก ๆ ที่ลิ้นของเรา

จุดประสงค์

1. เด็กบอกได้ว่าลิ้นเป็นอวัยวะที่บอกให้รู้รสชาติของอาหาร
2. เด็กสามารถคิดแสดงท่าทางความรู้สึกของรสอาหารให้เพื่อนรู้ได้

การดำเนินกิจกรรม

แผนการจัดประสบการณ์แบบปกติ	แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์
1. ให้เด็กตอบปริศนาคำทายดังนี้ “ตัวฉันเป็นใคร อยู่ในปากคน แลบเลียสับสน รสหวาน เค็ม เปรี้ยว” (ลิ้น) 2. นำ น้ำเชื่อม น้ำเกลือ น้ำมะนาว ใส่ภาชนะชนิดเดียวกัน	1. ให้เด็กตอบปริศนาคำทายดังนี้ “ตัวฉันเป็นใคร อยู่ในปากคน แลบเลียสับสน รสหวาน เค็ม เปรี้ยว” ในขณะที่ครูพูดปริศนาคำทาย ให้เพื่อนอาสาสมัคร 1 คน ออกมาแสดงท่าทางประกอบให้เพื่อน ๆ ทาย 2. ให้เด็ก ๆ จับคู่กับเพื่อน แล้วให้สำรวจคุณลักษณะรูปร่างลิ้นของเพื่อน โดยผลัดกันแลบลิ้นให้เพื่อนดู ครูใช้คำถามกระตุ้น - ลิ้นของเพื่อน ๆ มีลักษณะอย่างไร (ให้เด็ก ๆ พูดและแสดงท่าทางประกอบด้วย โดยให้เด็กได้พูดคำตอบและแสดงทุกคน)

แผนการจัดประสบการณ์แบบปกติ	แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้ ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์
3. ให้เด็กอาสาสมัครออกมาครั้งละ 3 คน คนที่ 1 ชมน้ำเชื่อม คนที่ 2 ชมน้ำเกลือ คนที่ 3 ชมน้ำมะนาว แล้วให้แต่ละคนจำรสชาติที่ชิม 4. ให้อาสาสมัครอีก 2 ชุด มาปฏิบัติเช่นเดียวกับ ข้อ 3 5. ให้อาสาสมัครทุกคน บอกรสชาติที่ได้ชิมพร้อม กับรวมกลุ่มพวกที่รสชาติเดียวกัน 6. เด็กและครูร่วมกันสรุปเกี่ยวกับรสชาติโดยใช้ คำถาม ดังนี้ - ถ้าเรามองดูของในภาชนะ จะบอกได้หรือไม่ ว่ารสชาติอะไร เพราะเหตุใด	- ลิ้นของแต่ละคนเหมือนหรือแตกต่างกัน อย่างไร (ให้เด็กช่วยกันแสดงความคิดเห็น) - ถ้าเด็ก ๆ ไม่มีลิ้นจะเป็นอย่างไร (ให้เด็กตอบ คำถามตามความคิดของเด็กเองตอบอย่างไรก็ได้) 3. ให้เด็กรวมกลุ่มละ 5 คน 3 กลุ่ม แล้วนำน้ำเชื่อม น้ำเกลือ น้ำมะนาว ใส่แก้ว 3 ใบ ให้เด็กกลุ่มที่ 1 ชิมน้ำเชื่อม กลุ่มที่ 2 ชมน้ำเกลือ กลุ่มที่ 3 ชมน้ำ มะนาว (ให้แต่ละกลุ่มจำรสชาติที่ตนเองชิมไว้ แล้วให้แต่ละกลุ่มออกมาแสดงความรู้สึกและ ทำท่าทางให้เพื่อน ๆ ทายว่าเป็นรสชาติของอะไร) เด็กและครูร่วมกันสรุป อาหารแต่ละชนิดมี รสชาติไม่เหมือนกัน เรารับรู้รสชาติต่าง ๆ โดยผ่าน ปุ่มเล็ก ๆ ที่ลิ้นของเรา

การประเมินผล

สังเกต

1. การร่วมกิจกรรมด้วยความสนุกสนานเพลิดเพลิน
2. การพูดตอบโดยไม่แสดงความตั้งใจ

สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

1. ปริศนาคำทาย
2. น้ำเชื่อม
3. น้ำเกลือ
4. น้ำมะนาว
5. แก้ว 3 ใบ
6. หลอด

แผนการจัดประสบการณ์

หน่วยประสาทสัมผัส วันที่ 4

กิจกรรมในวงกลม

เนื้อหา

การดมกลิ่น เราใช้จมูกรับรู้กลิ่นต่าง ๆ ด้วยการดม ของบางอย่างมีกลิ่นเหม็น

จุดประสงค์

1. เด็กบอกได้ว่า จมูก เป็นอวัยวะของร่างกายส่วนที่ใช้ดมกลิ่น
2. เด็กสามารถใช้จมูกช่วยกันดมกลิ่นได้

การดำเนินกิจกรรม

แผนการจัดประสบการณ์แบบปกติ	แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์
1. ให้เด็กฟังนิทานเรื่อง “ความไม่สามัคคีของอวัยวะ”	1. ให้เด็กฟังนิทานเรื่อง “ความไม่สามัคคีของอวัยวะ” โดยใช้ภาพประกอบการเล่า
2. เด็กและครูร่วมกันสรุปและแสดงข้อคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาในนิทาน	2. หาอาสาสมัครออกมา 8 คน ให้เลือกแสดงเป็นอวัยวะต่าง ๆ ในร่างกาย มี หู ตา จมูก ปาก มือ แขน ขา เท้า (ให้เด็กสวมมงกุฎรูปอวัยวะที่ตัวเองเลือก) ให้ออกมาแนะนำตัวเองให้เพื่อน ๆ รู้จักหน้าที่ (เด็กคิดพูดเองจากเรื่องราวที่ฟังจากนิทาน) ตอนสุดท้ายอวัยวะต่าง ๆ เเถียงกันไม่ยอมทำงาน จนในที่สุดอวัยวะต่าง ๆ ก็เกิดความอ่อนแอเจ็บป่วยและไม่มีแรง อวัยวะต่าง ๆ จึงคิดว่าและช่วยกันทำงานตามหน้าที่ของตน

แผนการจัดประสบการณ์แบบปกติ	แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์
3. นำกลองไล่กลิ้งน้ำหอม 3 กลอง กลิ้ง แอมโมเนีย 3 กลอง กลิ้งกระเทียม 3 กลอง 4. ให้อาสาสมัครออกมาดมกลิ่น พร้อมทั้งจัด หมวดหมู่กลิ่นที่เหมือนกัน 5. ให้เด็กอีกคนออกมาตรวจความถูกต้อง 6. หมุนเวียนให้เด็กได้ทำกิจกรรมสลับกันไป 7. เด็กและครูช่วยกันสรุปกลิ่นต่าง ๆ ที่ได้ดม	3. ให้เด็กสังเกตสิ่งที่จมูกของเพื่อน ๆ มีลักษณะ อย่างไร เคยสังเกตรูปร่างของอะไรบ้างที่คล้าย ๆ กับของจมูกเพื่อน ๆ (เด็ก ๆ จะคิดตอบได้หลากหลายตามความคิดของเด็กเอง) 4. ครูนำกลองไล่กลิ้งน้ำหอม แอมโมเนีย น้ำส้มสายชู ตั้งไว้อย่างละ 3 กลอง แบ่งเด็กออกเป็น 3 กลุ่ม ให้ช่วยกันหากลิ่นที่กลุ่มตัวเองได้รับ เป็นตัวอย่าง แล้วนำมาวางรวมกัน ให้แต่ละกลุ่ม ตรวจสอบว่าได้มาถูกต้องหรือไม่ โดยให้ช่วยกัน สำรวจอีกครั้ง ให้แต่ละกลุ่มคิดแสดงท่าทางความรู้สึกที่ได้ดม กลิ่นในกลุ่มของตัวเองให้เพื่อน ๆ ทายว่าเป็น กลิ่นของอะไร (ให้เพื่อน ๆ สังเกตลักษณะ ท่าทางของเพื่อนแล้วทายให้ได้จึงจะเปลี่ยนกลุ่ม ใหม่) เด็กและครูช่วยกันสรุป เราใช้จมูกในการรับรู้ กลิ่นต่าง ๆ

การประเมินผล

สังเกต

1. การร่วมกิจกรรมด้วยความสนใจและปฏิบัติทันทีไม่ลังเล
2. การทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้ถูกต้อง

สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

1. นิทานเรื่อง “ความไม่สามัคคีของอวัยวะ”
2. น้ำหอม
3. แอมโมเนีย
4. น้ำส้มสายชู
5. กล้อง 9 ใบ

ภาคผนวก

ความไม่สามัคคีของอวัยวะ

(ไม่ทราบนามผู้แต่ง)

มีชายคนหนึ่งเป็นผู้ที่มีรูปร่างงามและแข็งแรง ไม่ว่าจะไปที่ใดทุกคนก็พากันชื่นชมในความงามและแข็งแรงของเขา

อยู่มาวันหนึ่ง ในขณะที่ชายคนนั้นกำลังพักผ่อนอยู่ พู ดา จมูก ปาก มือ แขน ขา นิ้วเท้า ฯลฯ ก็คุยกันถึงความสำคัญและหน้าที่ของตน พูบอกว่า “ถ้าไม่มีฉันเขาก็ไม่ได้ยิน” ส่วนจมูกก็บอกว่า “ถ้าไม่มีจมูกก็หายใจไม่ได้” ส่วนปากก็บอกว่า “ถ้าไม่มีปากก็จะพูดและกินอาหารไม่ได้” แขน มือ นิ้ว ก็พูดถึงความสำคัญของตนเช่นกัน อวัยวะทุกส่วนต่างก็บอกว่าตนเองมีความสำคัญที่สุด เคียงกันจนกระทั่งไม่มีใครยอมปฏิบัติหน้าที่ของตน ชายผู้นั้นก็รู้บอหม่ออนแอลงจนไม่มีใครอยากเข้าใกล้ อวัยวะทุกส่วนจึงคิดได้ว่า ทุกอย่างต้องทำหน้าที่ของตนให้ดี จึงทำให้ร่างกายแข็งแรง เป็นที่ชื่นชมของทุกคน

แผนการจัดประสบการณ์

หน่วยประสาทสัมผัส วันที่ 5

กิจกรรมในวงกลม

เนื้อหา

การสัมผัสพื้นผิว เราสัมผัสและรับรู้ได้ทางผิวหนัง และส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย สิ่งของบางอย่างแข็ง นุ่ม ขรุขระ เรียบ ฯลฯ

จุดประสงค์

1. เด็กสามารถบอกความรู้สึกได้เมื่อใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายสัมผัสสิ่งของต่าง ๆ ได้
2. เด็กคิดแสดงท่าทางแสดงความรู้สึกได้

การดำเนินกิจกรรม

แผนการจัดประสบการณ์แบบปกติ	แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้ทักษะพื้นฐานและสร้างสรรค์
1. นำแก้วใส่น้ำแข็งให้เด็กสัมผัส แล้วช่วยกันอธิบายและสรุปความรู้สึกจากการสัมผัส	1. ให้เด็ก ๆ ทุกคน เคลื่อนที่ตามจังหวะเพลง โดยให้เอาส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย เช่น มือ แขน หลัง แก้ม ฯลฯ สัมผัสกับเพื่อน ๆ โดยให้เปลี่ยนสลับกันไปจนเพลงหยุด (ให้เด็ก ๆ แต่ละคนบอกความรู้สึกที่สัมผัสกับร่างกายของเพื่อน ๆ ว่าเป็นอย่างไร) ต่อจากนั้น ให้เด็กใช้อวัยวะส่วนต่าง ๆ เช่น มือ แขน หลัง แก้ม ฯลฯ สัมผัสกับพื้นห้อง (ให้เด็ก ๆ พยายามใช้อวัยวะหลาย ๆ ส่วนสัมผัส และให้เด็กทุก ๆ คนพูดบอกความรู้สึกว่าเป็นอย่างไร ให้เด็ก ๆ ช่วยกันเปรียบเทียบความแตกต่างของการสัมผัสทั้งสองชนิดว่าเป็นอย่างไร

แผนการจัดประสบการณ์แบบปกติ	แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์
2. นำเศษผ้าหลาย ๆ ชนิด มาให้เด็กสัมผัสพร้อมทั้งจัดหมวดหมู่ผ้าตามชนิดของเนื้อผ้า 3. ให้เล่นจับคู่ชนิดของเนื้อผ้าจากกล่องสัมผัส 4. หมุนเวียนให้เด็กได้ทำกิจกรรมสลับกันไป 5. เด็กและครูช่วยกันสรุปชนิดของผ้าต่าง ๆ ในเรื่องผิวสัมผัส	2. ให้เด็กผลิตกันคลาผ้าในกล่อง 2 ใบ ใบที่หนึ่งใส่ผ้าขนหนู อีกใบหนึ่งใส่ผ้าเช็ดหน้า (พื้นเรียบ) ในขณะที่คลา ให้จำลักษณะของสิ่งของในกล่องแต่ละใบไว้ เด็กคลาหมดทุกคนแล้ว ให้แต่ละคนออกมาเล่าความรู้สึกที่ได้คลาของในกล่องทั้งสองใบ 3. เด็กและครูร่วมกันสรุป เราสัมผัสและรับรู้ได้ทางผิวหนังและส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย 4. ให้เด็ก ๆ ได้ใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายและสัมผัสกับสิ่งต่าง ๆ คือ - กับเพื่อน ๆ - กับพื้นห้องเรียน - กับผ้าขนหนู - กับผ้าเช็ดหน้าพื้นเรียบ

การประเมินผล

สังเกต

1. การพูดและร่วมกิจกรรมได้อย่างสนุกสนานและไม่ลังเล
2. การช่วยเหลือ แนะนำกันในกลุ่มได้

สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

1. แก้วใส่น้ำแข็ง
2. เศษผ้าชนิดต่าง ๆ
3. ถ้วยตวง ๕
4. ผ้าขนหนูและผ้าเช็ดหน้าพื้นเรียบ

หน่วยอาหารดีมีประโยชน์

แนวคิด

1. อาหารคือสิ่งที่รับประทานได้ ไม่เป็นพิษต่อร่างกาย สิ่งมีชีวิตต้องการอาหาร
2. เราควรเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกายและสะอาด

เนื้อหา

1. คำจำกัดความ “อาหาร”
2. อาหารที่มีประโยชน์
3. การเลือกรับประทานอาหาร
4. วิธีประกอบอาหาร
5. การรับประทานอาหารอย่างถูกวิธี

จุดประสงค์

1. มีสุขนิสัยที่ดีในการรับประทานอาหาร
2. รู้จักอาหารที่มีประโยชน์และมีความจำเป็นต่อร่างกาย
3. ช่วยเหลือตนเองในเรื่องต่าง ๆ ได้ดีขึ้น
4. สังเกตและจำแนก อ้วน - ผอม
5. รู้ค่าจำนวน 1 - 5

ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์

1. การรู้จักตนเอง
2. การใช้พื้นที่และรูปร่าง
3. การรู้จักลักษณะเฉพาะของตน
4. การใช้ประสาทสัมผัส
5. การสื่อความหมาย
6. การแสดงละคร

แผนการจัดประสบการณ์

หน่วยอาหารดีมีประโยชน์ วันที่ 1

กิจกรรมในวงกลม

เนื้อหา

1. อาหารคือสิ่งที่รับประทานได้และไม่เป็นพิษต่อร่างกาย
2. สิ่งมีชีวิตทุกชนิดต้องการอาหาร อาหารช่วยให้ร่างกายเจริญเติบโตแข็งแรง

จุดประสงค์

1. เด็กบอกความต้องการอาหารของตนเองได้
2. เด็กบอกความแตกต่างของความต้องการอาหารของแต่ละคน ไม่เหมือนกัน

การดำเนินกิจกรรม

แผนการจัดประสบการณ์แบบปกติ	แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์
1. ให้เด็กบอกชื่ออาหารที่ชอบรับประทานคนละ 1 อย่าง และให้บอกเหตุผลที่ชอบ	1. ให้เด็กคนที่มีน้องออกมาเล่าเรื่องการเลี้ยงน้อง (เล่าที่ตัวเองเลี้ยงเองหรือเห็นแม่เลี้ยง) โคครูใช้คำถามกระตุ้นให้เด็กคิดและเล่าให้เพื่อน ๆ ฟัง - น้องที่บ้านเป็นผู้หญิงหรือผู้ชาย ตัวโตขนาดไหน (ให้เด็ก ๆ แสดงท่าทาง) - เวลาน้องร้องให้ทำอะไร (ให้เด็กเล่าพร้อมแสดงท่าทางประกอบด้วย) - เคยเห็นแม่ทำอะไรให้น้องทานบ้าง (นม ข้าว) - ทำไมต้องเอานมและข้าวให้น้องทาน - ถ้าไม่ทานได้หรือไม่ เพราะอะไร (เด็ก ๆ จะ

แผนการจัดประสบการณ์แบบปกติ	แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์
2. สนทนาเรื่องการเจริญเติบโตของมนุษย์ โดยให้ดูภาพเด็ก (หรือภาพของคนบางคน) ที่เจริญเติบโตในแต่ละขั้นตอน ตั้งแต่ตัวทารก จนถึงวัยผู้ใหญ่ หรือภาพลำดับขั้นการเจริญเติบโตของพืช, สัตว์ อธิบายเพิ่มเติมเรื่อง สิ่งมีชีวิตต้องการอาหาร ซึ่งจะมีความต้องการอาหารแตกต่างกันไป สำหรับคนเราต้องการอาหารประเภทต่าง ๆ เช่น แป้ง ข้าว เนื้อสัตว์ ไข่ นม ผัก ผลไม้ 3. ให้เด็กอาสาสมัครเล่าประสบการณ์การเลี้ยงน้อง หรือการเลี้ยงสัตว์ที่บ้าน 4. เด็กและครูร่วมกันสรุปถึงประโยชน์ของอาหาร ที่ช่วยทำให้ร่างกายเจริญเติบโต	ช่วยกันคิดชี้แจงและให้เหตุผลตามความคิดของเด็กเอง) 2. ให้เด็ก ๆ ออกไปดูต้นไม้รอบ ๆ บริเวณโรงเรียน พร้อมครู โดยครูใช้คำถามดังนี้ - เด็ก ๆ รู้จักต้นไม้บ้าง (ให้เด็กบอกชื่อต้นไม้รอบ ๆ บริเวณโรงเรียนที่รู้จัก 1 ชื่อ) - ใครเคยปลูกต้นไม้บ้าง (ให้เด็กยกมือและเล่าถึงวิธีปลูกต้นไม้) - ถ้าเด็ก ๆ ต้องการให้ต้นไม้โต แข็งแรงและสวยงาม เด็ก ๆ จะทำอะไร (ให้แต่ละคนคิดหาเหตุผลและตอบครูทุกคน) 3. ให้เด็ก ๆ เล่าเรื่องสัตว์เลี้ยงของตัวเอง ว่าเลี้ยงสัตว์อะไร ให้อะไรกิน เลี้ยงไปนาน ๆ รูปร่างของสัตว์เป็นอย่างไร เด็กและครูร่วมกันสรุป คน สัตว์ พืช เป็นสิ่งมีชีวิต ต้องการอาหารเพื่อให้ร่างกายเจริญเติบโต และแข็งแรง 4. เด็ก ๆ คิดถึงลักษณะของคนแข็งแรงควรมีลักษณะอย่างไร ให้เด็ก ๆ คิดแสดงท่าทาง การใช้น้ำเสียงพูดคุยของคนแข็งแรง ตามความคิดของตัวเองอย่างอิสระ

การประเมินผล

สังเกต

1. การพูดคุยตอบคำถามโดยไม่ลังเล
2. การร่วมกิจกรรมด้วยความตั้งใจและทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

1. ภาพเด็กทารกจนถึงวัยรุ่นใหญ่
2. ภาพถ่ายขั้นตอนการเจริญเติบโตของพืช สัตว์
3. ตัวเด็ก

แผนการจัดประสบการณ์

หน่วยอาหารดีมีประโยชน์ วันที่ 2

กิจกรรมในวงกลม

เนื้อหา

อาหารที่มีประโยชน์และมีความจำเป็นต่อร่างกาย ได้แก่อาหารประเภทข้าว เนื้อสัตว์ ไข่ นม ถั่ว ผัก ผลไม้ ไขมัน

จุดประสงค์

1. เด็กบอกการเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกายได้
2. เด็กสามารถเคลื่อนไหวร่างกายได้อย่างมั่นคง

การดำเนินกิจกรรม

แผนการจัดประสบการณ์แบบปกติ	แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์
1. เด็กและครูร่วมกันร้องเพลง “อาหารดี”	1. เด็กและครูร่วมกันร้องเพลง “อาหารดี” ให้เด็กคิดแสดงท่าทางตามจินตนาการโดยอิสระ
2. ให้เด็กบอกชื่ออาหารมีประโยชน์ในเนื้อเพลง และคุณภาพและของจริงประกอบ	2. เด็กและครูร่วมกันสนทนาอภิปรายเกี่ยวกับเนื้อเพลงกล่าวถึงอาหารอะไรบ้าง วันนี้เด็ก ๆ ได้ทานอาหารชนิดใดบ้าง (ให้เด็ก ๆ เล่าให้เพื่อนฟังทีละคน) ใครรู้จักวิธีทำอาหารที่ทานมาบ้าง (ให้เด็กยกมือและออกไปเล่าถึงวิธีทำอาหารที่เห็นจากแม่)
3. นำภาพอาหารทั้ง 5 หมู่มาให้เด็กสังเกตว่ามีอะไรบ้าง อธิบายถึงประโยชน์ของอาหารนั้น ๆ ที่มีผล	3. ครูนำภาพเกี่ยวกับอาหารหลัก 5 หมู่ เช่น ผัก ผลไม้ ไข่ นม ถั่ว ข้าว ฯลฯ มาวางปนกันไว้

แผนการจัดประสบการณ์แบบปกติ	แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์
ต่อการเจริญเติบโต ให้กำลังงานและป้องกันโรคต่าง ๆ โดยเน้นถึงความจำเป็นของการรับประทานอาหารให้ครบทั้ง 5 ประเภท	ให้เด็ก ๆ ช่วยกันเลือกวางไว้พวกเดียวกัน เด็กและครูร่วมกันสนทนาและอภิปรายถึงการจัดประเภทของอาหาร โดยแบ่งอาหารออกเป็น 5 หมู่ มี หมู่ที่ 1 นม ไข่ เนื้อสัตว์ต่าง ๆ ดับ ถั่ว หมู่ที่ 2 ข้าว แป้ง เผือก มัน และน้ำตาล หมู่ที่ 3 ผักต่าง ๆ หมู่ที่ 4 ผลไม้ต่าง ๆ หมู่ที่ 5 ไขมัน น้ำมัน จากสัตว์และพืช เด็ก ๆ ดูภาพที่วางแบ่งบอกว่าถูกต้องหรือไม่ ถ้าไม่ถูกต้องให้จัดวางใหม่ (ให้ทุก ๆ คนช่วยกัน)
4. นำอาหารกลางวันของโรงเรียนมาให้เด็กสังเกตว่าเป็นอาหารที่มีประโยชน์และมีอาหารครบ 5 ประเภทหรือไม่	4. ให้เด็ก ๆ เลือกสวมมงกุฎรูปอาหารตามความพอใจของเด็ก และให้คิดว่าตัวเองเป็นอาหารชนิดนั้น สืบค้นหาพวกเดียวกันแล้วเข้าร่วมกลุ่มช่วยกันพูดถึงประโยชน์ของตัวเอง

การประเมินผล

สังเกต

1. การพูดและตอบคำถามโดยไม่ลังเล
2. การใช้วัยวะส่วนต่าง ๆ ของร่างกายทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้

สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

1. เพลงอาหารดี
2. ภาพอาหารหลัก 5 หมู่
3. ตัวอย่างอาหารของโรงเรียน
4. มงกุฎรูปอาหารหลัก 5 หมู่

ภาคผนวก

เพลง “อาหารดี”

(ศรินวล รัตนสุวรรณ)

อาหารดีและมีประโยชน์
เปิด ไก่ ไข่ นม ผลไม้ นานา

คือผักสดและเนื้อหมูปลา
มีคุณค่าต่อร่างกายของเรา

แผนการจัดประสบการณ์

หน่วยอาหารดีมีประโยชน์ วันที่ 3

กิจกรรมในวงกลม

เนื้อหา

ในการเลือกรับประทานอาหาร ควรเลือกรับประทานอาหารให้ครบ 5 หมู่ คำนึงเป็นประจำวัน รับประทานอาหารที่สะอาด ไม่รับประทานอาหารที่มีรสเผ็ดจัดและเปรี้ยวจัด และไม่รับประทานอาหารที่ใส่สี เพราะอาจเป็นพิษต่อร่างกาย ฯลฯ

จุดประสงค์

1. เด็กคิดและบอกวิธีการเลือกรับประทานอาหารให้ครบ 5 หมู่
2. เด็กบอกเปรียบเทียบอ้วน - ผอม
3. เด็กคิดสื่อความด้วยท่าทางได้

การดำเนินกิจกรรม

แผนการจัดประสบการณ์แบบปกติ	แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์
1. ให้เด็กฟังนิทานเรื่อง “บทเรียนของโด่ง”	1. ให้เด็กฟังนิทานเรื่อง “บทเรียนของโด่ง” พร้อมภาพประกอบ และร่วมกันสรุปเนื้อเรื่องในนิทาน โดยครูใช้คำถาม - อาหารที่โด่งกับด้อยรับประทานที่บ้านเป็นอย่างไร - ทำไมโด่งจึงท้องเสีย - ถ้าเด็ก ๆ เป็นโด่งเด็ก ๆ จะทำอย่างไร (เหตุผลตามความคิดของเด็กเอง)

แผนการจัดประสบการณ์แบบปกติ	แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์
2. เด็กและครูร่วมกันสรุปเนื้อหาในนิทานโดยใช้คำถามดังนี้ - เด็ก ๆ จะเลือกปฏิบัติเหมือนใครระหว่างโต้แย้งกับด้อย เพราะเหตุใด	2. ให้เด็กเข้าแถวเดินมาทอิมมกฏสวมหัวไว้คนละ 1 อัน (ก่อนสวมให้ดูภาพบนมกฏแล้วจำไว้) ต่อจากนั้นให้เด็ก ๆ เดินปรบมือร้องเพลงไปรอบ ๆ ห้อง พอเพลงจบให้จับคู่รวมกลุ่มเพื่อน ๆ ที่ใส่มกฏภาพเหมือนกัน ในแต่ละกลุ่มออกมาเล่าให้เพื่อน ๆ ฟัง (ช่วยกันเล่า) ว่ากลุ่มตัวเองได้ใส่มกฏภาพอะไร ให้กลุ่มได้ภาพเด็กฮ้วนออกมาเล่าก่อน โดยครูใช้คำถาม - ถ้าเด็ก ๆ มีลักษณะเหมือนคนในรูปนักเรียนคิดว่าจะเป็นอย่างไร (เด็ก ๆ ช่วยกันตอบ และให้แสดงท่าทางของคนฮ้วนตามที่เด็ก ๆ คิด) - เด็ก ๆ คิดว่าทำไมคนในรูปถึงฮ้วน ฮ้วนมาก ๆ ดีหรือไม่ เพราะอะไร กลุ่มที่ได้ภาพเด็กผอมออกมาเล่า โดยครูใช้คำถาม - เด็กในรูปเป็นอย่างไร ทำไมถึงเป็นอย่างนั้น - ถ้าเด็ก ๆ เป็นอย่างในรูปคิดว่าจะเป็นอย่างไร (ให้ช่วยกันคิดตอบ แล้วร่วมมือกันในกลุ่มแสดงท่าทางคนผอม ตามความคิด) กลุ่มได้ภาพคนปกติ ออกมาเล่าว่ากลุ่มตัวเองได้ภาพคนที่เป็นอย่างไรและครูใช้คำถามให้เด็ก ๆ สังเกตและตอบ - เด็ก ๆ คิดว่าเด็ก ๆ อยากเป็นเด็กอย่างไร ทำไมถึงอยากเป็นอย่างนั้น (ให้เด็กแต่ละคนตอบพร้อมบอกเหตุผลที่ชอบ)

แผนการจัดประสบการณ์แบบปกติ	แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์
3. ให้อาสาสมัครออกมาจำนวน 10 คน แจกบัตรภาพเด็กอ้วน - ผอม คนละ 1 บัตร 4. ให้อาสาสมัครทั้ง 10 คน จับกลุ่มแยกประเภทว่า กลุ่มไหนได้ภาพเด็กอ้วน กลุ่มไหนภาพเด็กผอม 5. ให้สมาชิกในกลุ่มทั้งสองอภิปรายถึงสาเหตุของภาพเด็กอ้วนและผอม 6. เด็กและครูร่วมกันสรุปโทษของการรับประทานอาหารไม่เพียงพอหรือรับประทานอาหารไม่ครบ 5 หมู่ โดยให้ดูภาพเด็กที่เป็นโรคขาดอาหารหรือภาวะขาดโภชนาการ หมายเหตุ อาจเชิญวิทยากรที่เกี่ยวข้องมาเล่าให้เด็กฟังเช่นพยาบาลหรือเจ้าหน้าที่อนามัย	- ทำไม้เด็กทั้ง 3 กลุ่มให้มีรูปร่างไม่เหมือนกัน (ให้เด็ก ๆ ตอบตามความคิดของเด็กเอง) 3. เด็กและครูช่วยกันสรุป ควรเลือกรับประทานอาหารให้ครบ 5 หมู่ ดื่มนมเป็นประจำ ไม่รับประทานอาหารรสเผ็ดจัดหรือเปรี้ยวจัด เลือกอาหารที่สะอาด ไม่ทานมากหรือทานน้อยเกินไปทานอาหารให้เป็นเวลา ให้เด็ก ๆ เลือกที่จะเป็นเด็กในภาพไหน ให้บอกเหตุผลด้วย 4. เด็กและครูร่วมกันสรุปโทษของการรับประทานอาหารไม่เพียงพอหรือไม่ครบ 5 หมู่

การประเมินผล

สังเกต

1. การพูดและทำกิจกรรมต่าง ๆ โดยไม่ลังเล
2. การปรบมือชมเชยเมื่อเพื่อนทำได้

สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

1. นิทานเรื่อง “บทเรียนของโด้ง” และภาพประกอบนิทาน
2. บัตรภาพเด็กอ้วน - ผอม เด็กปกติ จำนวน 15 ใบ (ทำเป็นมงกุฎสวมหัว)

ภาคผนวก

บทเรียนของโด้ง

(ดัดแปลงจากหนังสืออ่านเพิ่มเติม

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

ชั้น ป.1 - 2 กรมวิชาการ

กระทรวงศึกษาธิการ)

โด้งเป็นน้องของด้อย ทั้ง 2 คนอาศัยอยู่กับพ่อแม่ วันนี้ทั้งสองช่วยพ่อทำสวนครัว พ่อพรวนดินใส่ปุ๋ยก่อนรดน้ำต้นไม้

“ทำไมต้องรดน้ำ ใส่ปุ๋ยด้วยคะ” ด้อยถาม

“ต้นไม้ก็เหมือนคนนั่นแหละ ร่างกายคนจะเติบโตแข็งแรงสมบูรณ์ต้องกินอาหาร ต้นไม้จะเติบโตก็ต้องรดน้ำใส่ปุ๋ย” พ่ออธิบาย

“พ่อว่าเราไปช่วยแม่ในครัวดีกว่า จะได้รู้ว่าวันนี้มีอาหารอะไรมาช่วยให้เราเจริญเติบโต” พ่อชวนหลังจากทำงานในสวนเสร็จแล้ว

อาหารวันนี้มี ผักผักบุ้ง ไข่เจียว แกงจืดผักรวม สองพี่น้องกินอาหารได้มาก หลังจากนั้นแม่ก็นำส้มและสับปะรดที่เตรียมไว้มาให้ทุกคนรับประทาน เมื่อด้อยกับโด้งช่วยกันล้างจานเสร็จก็ออกมานั่งเล่นที่สนามหน้าบ้าน

วันหนึ่ง หลังจากโรงเรียนเลิก สองพี่น้องเดินกลับบ้าน โด้งเห็นแม่ค้าขายขนมข้างทาง โด้งชวนพี่สาวซื้อ “อย่ากินเลยโด้ง ขนมไม่มีอะไรปึก ลีก็เข้มน่ากลัว แม่ลงวันก็ตอมเต็มไปหมดเดี๋ยวท้องจะเสีย”

“ไม่เป็นไรหรอกที่ กินนิกเคียว” ไต้งรีบส่งเงินให้แม่ค้าและรับขนมมากินอย่างเอร็ดอร่อย ตอนดึกของคืนวันนั้นทุกคนในบ้านก็ตกใจตื่น เพราะ ไต้งปวดท้อง อาเจียนและถ่ายอุจจาระหลายครั้ง พ่อกับแม่พาไต้งไปหาหมอ หมอบอกว่า อาหารที่ไต้งกินเข้าไปมีเชื้อโรค

“รู้อย่างนี้ไต้งเชื่อพี่ด้อยก็จะได้ไม่ต้องเป็นอย่างนี้” ไต้งพูด

หลังจากวันนั้น ไต้งระมัดระวังในการเลือกซื้ออาหารมากขึ้น ไต้งเลือกซื้ออาหารที่มีประโยชน์ ทำสุกใหม่ ๆ และซื้อจากร้านค้าที่สะอาดเท่านั้น

แผนการจัดประสบการณ์

หน่วยอาหารดีมีประโยชน์ วันที่ 4

กิจกรรมในวงกลม

เนื้อหา

วิธีการประกอบอาหาร สามารถทำได้หลายวิธี มีการทอด การต้ม การผัด การนึ่ง การย่าง ฯลฯ

จุดประสงค์

1. เด็กสังเกตและบอกความแตกต่างของวิธีการทำอาหารได้
2. เด็กสามารถคิดและใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายสื่อความหมายได้

การดำเนินกิจกรรม

แผนการจัดประสบการณ์แบบปกติ	แผนการจัดประสบการณ์โดย ใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์
1. ให้เด็กอาสาสมัคร 4 - 5 คน บอกชื่ออาหารที่ รับประทานตอนเช้าก่อนมาโรงเรียน	1. ให้เด็ก ๆ บอกชื่ออาหารที่ตัวเองชอบคนละ 1 อย่าง (แยกเด็กออกเป็นกลุ่ม ๆ โดยแยกตามวิธี ประกอบอาหาร เช่น ทอด ต้ม ผัด นึ่ง ย่าง)
2. เด็กและครูร่วมกันสนทนาถึงวิธีประกอบอาหาร ชนิดต่าง ๆ	2. ให้เด็กแต่ละกลุ่มออกมาช่วยกันเล่า ประสบการณ์ที่เคยเห็นคุณแม่ทำอาหารให้ รับประทาน โดยให้กลุ่มที่ชอบอาหารประเภท ทอด ต้ม ผัด นึ่ง ย่าง ออกมาเล่าตามลำดับ (ใน ขณะที่แต่ละกลุ่มเล่าให้เด็กแสดงท่าทาง ประกอบตามความคิดของตัวเองด้วย)

แผนการจัดประสบการณ์แบบปกติ	แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์
3. เด็กและครูร่วมกันประกอบอาหารด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น ทอด คั่ว ผัด นึ่ง ย่าง โดยเลือกปฏิบัติการประกอบอาหารชนิดเดียวกันเพียงหนึ่งวิธี อีก 2 วิธีให้นำอาหารสำเร็จ หรือภาพมาให้เด็กดู และให้เด็กสังเกตว่าอาหารแต่ละวิธีมีความเหมือนและแตกต่างกันอย่างไร	3. เด็กและครูช่วยกันสรุป การประกอบอาหารทำได้หลายวิธี เช่น การทอด การคั่ว การผัด การนึ่ง การย่าง ฯลฯ
4. เด็กและครูร่วมกันสรุปข้อคิดเห็นจากการสังเกตและแบ่งอาหารให้เด็กรับประทานร่วมกัน	4. เด็กนำอาหารที่เตรียมมารับประทานร่วมกัน

การประเมินผล

สังเกต

1. การพูดและทำกิจกรรมได้โดยไม่ลังเล
2. การช่วยเหลือกันในการทำกิจกรรมกลุ่ม

สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

1. ภาพการประกอบอาหาร
 - การทอด
 - การคั่ว
 - การย่าง
2. ของจริง (อาหารที่ประกอบเสร็จแล้วโดยเด็กนำมาจากบ้าน)

แผนการจัดประสบการณ์

หน่วยอาหารดีมีประโยชน์ วันที่ 5

กิจกรรมในวงกลม

เนื้อหา

การรับประทานอาหารอย่างถูกวิธี คือการจับช้อนด้วยมือขวาจับส้อมด้วยมือ ไม่เลือก
รับประทานอาหารเฉพาะอย่าง ดักอาหารพอดีกิน ไม่คุยขณะรับประทานอาหาร เวลาเคี้ยวให้หุบ
ปากและเคี้ยวให้ละเอียดก่อนกลืน ไม่ดื่มน้ำขณะรับประทานอาหารและระมัดระวังไม่ให้อาหารหก
เลอะเทอะ

จุดประสงค์

1. เด็กบอกเหตุผลต่าง ๆ ในการตอบคำถามได้
2. เด็กบอกและช่วยกันทำกิจกรรมได้เรียบร้อยและสำเร็จ

การดำเนินกิจกรรม

แผนการจัดประสบการณ์แบบปกติ	แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้ ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์
1. ให้เด็กบอกถึงการรับประทานอาหารอย่างถูกวิธี และให้อธิบายเหตุผลของการทำเช่นนั้น	1. ให้เด็กแต่ละคนเล่าเรื่องการรับประทานอาหารที่ บ้านของเด็ก ๆ ว่าทำอะไรกันบ้าง
2. สนทนาถึงมารยาทในการรับประทานอาหาร โดยใช้ภาพประกอบ	2. เด็กและครูร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับมารยาทและ การรับประทานอาหารอย่างถูกวิธีโดยครูใช้ คำถาม - ทำอย่างไรถึงจะเรียกว่าการรับประทานอาหาร อย่างถูกวิธี (ให้เด็ก ๆ ตอบชี้แจงแสดงเหตุผล ของตนเอง)คงการจับช้อน จับส้อมอย่างถูกวิธี)

แผนการจัดประสบการณ์แบบปกติ	แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์
3. สาทิการใช้เครื่องมือใช้ในการรับประทานอาหารอย่างถูกวิธี และให้เด็กทดลองปฏิบัติ 4. เด็กและครูร่วมกันสรุปประโยชน์ของการรับประทานอาหารอย่างถูกวิธีและมีมารยาท	- ใครเคยเห็นและรู้จักอุปกรณ์ (ช้อน ส้อม จาน ฯลฯ) เหล่านี้บ้างว่ามีไว้ทำอะไร (ให้เด็ก ๆ แสดงการจับช้อน จับส้อมอย่างถูกวิธี) - ก่อนที่เด็ก ๆ จะรับประทานอาหารทุกครั้ง เด็ก ๆ ต้องทำอะไรก่อน และทำไมต้องทำอย่างนั้น (เด็กตอบและบอกเหตุผลด้วย) - ขณะนั่งรับประทานอาหารควรทำอย่างไรบ้าง (ให้เด็กแต่ละคนคิดเหตุผล ตอบตามความคิด หรือที่เด็กเคยได้ปฏิบัติมา) 3. เด็กและครูช่วยกันสรุปมารยาทในการรับประทานอาหาร จับช้อนมือขวา ส้อมมือซ้าย ดักอาหารพอดีคำ ไม่คุย หุบปากเวลาเคี้ยว ไม่ทำเลอะเทอะ 4. ให้เด็ก ๆ รวมกลุ่มละ 5 คนคิดสมมติเหตุการณ์ว่ากำลังนั่งรับประทานอาหารด้วยกันโดยเอาถ้วย จาน ชาม ช้อน แก้วน้ำ จัดวางให้เรียบร้อย แล้วให้ลงมือรับประทานอาหาร

การประเมินผล

สังเกต

1. การพูด ตอบคำถามของเด็ก
2. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของเด็ก

สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

1. ภาพการรับประทานอาหารอย่างถูกวิธีและมีมารยาท
2. เครื่องใช้ในการรับประทานอาหาร เช่น ช้อน ส้อม แก้วน้ำ ฯลฯ

ภาคผนวก ข
คู่มือการใช้แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคม

คู่มือการใช้แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยอายุระหว่าง 5 - 6 ปี

คำชี้แจง

แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมทางสังคมประกอบด้วยพฤติกรรมที่ใช้ในการสังเกต 3 พฤติกรรมใหญ่ คือ

1. การปฏิบัติเพื่อตนเอง ประกอบด้วย 5 พฤติกรรมย่อย คือ
 - 1.1 ลงมือทำงานทันทีที่ได้รับมอบหมาย
 - 1.2 ทำงานเสร็จทันเวลา
 - 1.3 พุดคุย และทำกิจกรรมต่าง ๆ โดยไม่แสดงท่าทางดิ่งเล
 - 1.4 ทำตามคำแนะนำของเพื่อนหรือยอมรับความช่วยเหลือจากเพื่อน
 - 1.5 ใช้คำพูดขอโทษ หรือยกมือไหว้ เมื่อทำให้เพื่อน ไม่พอใจ
2. การปฏิบัติเพื่อเพื่อน ประกอบด้วย 5 พฤติกรรมย่อย คือ
 - 2.1 พุดบอกเพื่อน หรือเข้าไปช่วยเมื่อเพื่อนทำไม่ได้หรือไม่รู้
 - 2.2 แบ่งสิ่งของที่ตนมีให้เพื่อน
 - 2.3 ยิ้ม ประบมือ หรือกล่าวคำชมเชยเมื่อเพื่อนทำความดี
 - 2.4 ไม่แย่งของเพื่อนที่กำลังเล่นหรือใช้อยู่
 - 2.5 ไม่ว่ากล่าวเพื่อนด้วยคำที่รุนแรง
3. รักษาระเบียบวินัยของกลุ่ม ประกอบด้วย 5 พฤติกรรมย่อย คือ
 - 3.1 พุดบอกกับผู้ร่วมงานหรือเพื่อนได้ว่าต้องทำอะไร
 - 3.2 ไม่แย่งกันทำงาน หรือแบ่งหน้าที่กันทำงานอย่างทั่วถึง
 - 3.3 ทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้ถูกต้อง
 - 3.4 แลกเปลี่ยนหน้าที่กันในการทำงาน
 - 3.5 ช่วยกันเก็บอุปกรณ์เมื่อหมดเวลาหรือทำงานเสร็จทุกครั้ง

ข้อปฏิบัติในการสังเกต

1. ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยกรอกข้อมูลให้ถูกต้องตามรูปแบบในแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคม
2. ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย 2 คน เป็นผู้สังเกตพฤติกรรมทางสังคม ในขณะที่เด็กทำกิจกรรมตามสถานการณ์ที่กำหนดให้ทั้งกลุ่มทดสอบและกลุ่มควบคุม โดยหมุนเวียนเป็นกลุ่มตามตารางการสังเกตพฤติกรรม ซึ่งการสังเกตจะสังเกตครั้งละ 3 หัวข้อพฤติกรรมต่อ 1 สถานการณ์ ดังนั้นการสังเกตแต่ละครั้งจะใช้ประกอบกับคู่มือการจัดสถานการณ์สังเกต ในหัวข้อพฤติกรรมที่กำหนดขึ้น และการสังเกตในแต่ละหัวข้อพฤติกรรม ให้สังเกตพฤติกรรมย่อยทุกพฤติกรรมในหัวข้อพฤติกรรมนั้น ๆ ตั้งแต่เด็กเริ่มเข้าเล่น จนกระทั่งหมดเวลา 15 นาที
3. บันทึกพฤติกรรมทางสังคมทันทีที่สังเกตเห็นพฤติกรรม

การให้คะแนน

1. ให้คะแนน 1 คะแนน เมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมทางสังคม ตามคุณลักษณะที่ระบุไว้ในด้านต่างๆ
2. ให้ 0 คะแนนเมื่อเด็กไม่แสดงพฤติกรรมทางสังคมตามคุณลักษณะที่ระบุไว้ในด้านต่างๆ

แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคม

ชื่อผู้สังเกต.....

สถานการณ์ที่สังเกต.....

เวลา.....วันเดือนปีที่สังเกต.....

(ใช้เวลาในการสังเกต 96 นาที แบ่งเป็น 6 กลุ่ม กลุ่มละ 15 นาที พัก 1 นาที)

พฤติกรรมทางสังคม	เวลา	9.30	9.46	10.02	10.18	10.34	10.50	รวม
		9.45	10.01	10.17	10.33	10.44	11.05	
	กลุ่มที่	1	2	3	4	5	6	
	นักเรียนคน ที่							
1. การปฏิบัติเพื่อนของ								
1.1 ลงมือทำงานทันทีที่ได้ รับมอบหมาย								
1.2 ทำงานเสร็จทันเวลา								
1.3 พูดคุยและทำกิจกรรม ต่าง ๆ ใค้โดยไม่มีท่าทางถึงเล								
1.4 ทำตามคำแนะนำของ เพื่อน หรือยอมรับความช่วยเหลือ จากเพื่อน								
1.5 ใช้คำพูดขอโทษหรือยก มือไหว้เมื่อทำให้เพื่อนไม่พอ ใจ								
2. การปฏิบัติต่อเพื่อน								
2.1 พูดบอกเพื่อนหรือเข้าไป ช่วยเหลือเพื่อนทำไม่ได้ หรือ ไม่รู้								
2.2 แบ่งสิ่งของที่ตนมีให้ เพื่อน								
2.3 ยืม ปรบมือ หรือกล่าวคำ ชมเชย เมื่อเพื่อนทำความดี								
2.4 ไม่แย่งของเพื่อนที่กำลัง เล่นหรือใช้อุปกรณ์								
2.5 ไม่ว่ากล่าวเพื่อนด้วย ถ้อยคำรุนแรง								
3. ภาระเบิยวินัยของกลุ่ม								
3.1 พูดบอกกับผู้อื่นร่วมงาน หรือเพื่อนได้ว่าต้องทำอะไร								
3.2 ไม่แย่งกันทำงานหรือ แบ่งหน้าที่กันทำงานอย่างทั่ว ถึง								
3.3 ทำหน้าที่ที่ได้รับมอบ หมายได้ถูกต้อง								
3.4 แลกเปลี่ยนหน้าที่กันใน การทำงาน								
3.5 ช่วยกันเก็บอุปกรณ์เมื่อ หมดเวลาหรือทำงานเสร็จ								

ภาคผนวก ก
ตัวอย่างคู่มือ การจัดสถานการณ์สังเกต

คู่มือการจัดสถานการณ์สังเกต

คำชี้แจงทั่วไป

1. สถานการณ์ในการสังเกตพฤติกรรมทางสังคมจัดขึ้นทั้งหมด 3 สถานการณ์ คือ เล่นบล็อก เล่นทรายและศิลปะสร้างสรรค์ โดยจัดสถานการณ์ทั้ง 3 ก่อนและหลังการทดลอง
2. ในการจัดสถานการณ์ 1 สถานการณ์ใช้เวลา 1 วัน วันละ 96 นาที โดยสังเกตพฤติกรรมทางสังคมทั้ง 3 พฤติกรรม คือ การปฏิบัติเพื่อตนเอง การปฏิบัติเพื่อเพื่อน การรักษาระเบียบวินัยของกลุ่ม
3. จัดบริเวณพื้นที่ให้เป็นมุมการเล่นหรือทำกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับเด็ก 5 คน และสามารถสังเกตพฤติกรรมทางสังคมได้ชัดเจน
4. จัดวัสดุอุปกรณ์ให้ตรงกับที่กำหนดไว้ในแต่ละสถานการณ์

การจัดสถานการณ์การสังเกตก่อนการทดลองและหลังการทดลอง

1. เล่นบล็อก

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสังเกตพฤติกรรมทางสังคม การปฏิบัติเพื่อตนเอง
2. เพื่อสังเกตพฤติกรรมทางสังคม การปฏิบัติเพื่อเพื่อน
3. เพื่อสังเกตพฤติกรรมทางสังคม การรักษาระเบียบวินัยของกลุ่ม

ระยะเวลา

ใช้เวลา 96 นาที โดยแบ่งเวลาล่นกลุ่มละ 15 นาที พักระหว่างเปลี่ยนกลุ่ม 1 นาที เข้าเล่นครั้งละ 1 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน มีทั้งหมด 6 กลุ่ม

วัสดุอุปกรณ์

1. บล็อกไม้ ขนาดและรูปร่างต่าง ๆ กัน
2. สัตว์ยาง คนยาง หินต่าง ๆ
3. หนังสือที่เกี่ยวกับการสร้าง

นำอุปกรณ์ต่าง ๆ วางบนชั้นให้เรียบร้อย เพื่อให้เด็กสามารถเลือกหยิบเล่นได้สะดวก

การดำเนินกิจกรรม

ครูแนะนำการเล่นและอุปกรณ์ต่าง ๆ ดังนี้

1. สวัสดิ์ค๊ะเด็ก ๆ วันนี้ครูจะให้เด็ก ๆ เล่นต่อไม้บล็อก คุณครูมีอุปกรณ์ในการเล่นวางไว้บนชั้นให้เด็ก ๆ หยิบมาเล่น เมื่อเล่นเสร็จแล้วให้เด็ก ๆ ช่วยกันเก็บเข้าที่เดิมให้เรียบร้อยด้วยนะคะ

2. ให้เด็ก ๆ ต่อบล็อกเป็นรูปอะไรก็ได้ แต่ต้องทำให้เสร็จทันเวลา เมื่อคุณครูบอกหมดเวลาแล้ว ให้เด็ก ๆ แต่ละคนเล่าว่าตนเองทำอะไรให้เพื่อน ๆ ฟังด้วยนะคะ

3. เมื่อเพื่อน ๆ เล่าจบแล้วให้เด็ก ๆ แสดงความยินดีกับเพื่อนด้วยนะคะ

ประเมินผล สังเกตพฤติกรรมทางสังคม โดยสังเกตจากพฤติกรรม

1. การปฏิบัติเพื่อตนเอง
2. การปฏิบัติเพื่อเพื่อน
3. การรักษาระเบียบวินัยของกลุ่ม

2. เล่นทราย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสังเกตพฤติกรรมทางสังคม การปฏิบัติเพื่อตนเอง
2. เพื่อสังเกตพฤติกรรมทางสังคม การปฏิบัติเพื่อเพื่อน
3. เพื่อสังเกตพฤติกรรมทางสังคม การรักษาระเบียบวินัยของกลุ่ม

ระยะเวลา

ใช้เวลา 96 นาที โดยแบ่งเวลาเล่นกลุ่มละ 15 นาที พักระหว่างเปลี่ยนกลุ่ม 1 นาที เข้าเล่นครั้งละ 1 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน มีทั้งหมด 6 กลุ่ม

วัสดุอุปกรณ์

1. ทราย
2. กะบะใส่ทราย 1 อัน
3. อุปกรณ์ชุดเล่นทราย

4. ตุ๊กตารูปคน รูปสัตว์ ดินไม้พลาสติก

จัดเตรียมอุปกรณ์ต่าง ๆ วางไว้บนชั้นใกล้ ๆ กระบะทราย นำทรายที่เตรียมไว้ ใส่ลงในกระบะทราย ประมาณ 1/3 ของความสูงของกระบะทราย พรมน้ำให้ทรายเปียกจนทั่ว

การดำเนินกิจกรรม

ครูแนะนำการเล่นและอุปกรณ์ต่าง ๆ

1. ตัวสัตว์เล็ก ๆ วันนี้คุณครูจะให้เด็ก ๆ เล่นทรายกันนะคะ ให้เด็ก ๆ เล่นด้วยกันนะคะ คุณครูมีอุปกรณ์ต่าง ๆ สำหรับเล่นวางไว้ใกล้ ๆ กระบะทรายแล้วนะคะ เด็ก ๆ ช่วยกันหยิบมาเล่นได้เลยคะ

2. เวลาเด็ก ๆ เล่นด้วยกัน ถ้าไม่รู้จักรูปอุปกรณ์ที่เล่นเรียกว่าอะไร ให้อะไร ให้ถามเพื่อน ๆ นะคะ เพื่อน ๆ ที่รู้จักช่วยบอกให้เพื่อนที่ถามด้วยนะคะ

3. ให้เด็ก ๆ ช่วยกันคิดว่าจะก่อทรายเป็นอะไร แล้วรีบลงมือทำงาน คุณครูใช้เวลา 3 นาที เสร็จแล้วให้ช่วยกันเล่าว่าทำอะไรกันนะคะ

ประเมินผล สังเกตพฤติกรรมทางสังคม โดยสังเกตจากพฤติกรรม

1. การปฏิบัติเพื่อตนเอง
2. การปฏิบัติเพื่อเพื่อน
3. การรักษาระเบียบวินัยของกลุ่ม

3. ศิลปสร้างสรรค์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสังเกตพฤติกรรมทางสังคม การปฏิบัติเพื่อตนเอง
2. เพื่อสังเกตพฤติกรรมทางสังคม การปฏิบัติเพื่อเพื่อน
3. เพื่อสังเกตพฤติกรรมทางสังคม การรักษาระเบียบวินัยของกลุ่ม

ระยะเวลา

ใช้เวลา 96 นาที โดยแบ่งเวลาเล่นกลุ่มละ 15 นาที พักระหว่างเปลี่ยนกลุ่ม 1 นาที เข้าเล่นครั้งละ 1 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน มีทั้งหมด 6 กลุ่ม

วัสดุอุปกรณ์

1. กระดาษชนิดต่าง ๆ (หนังสือพิมพ์ กระดาษแข็ง กระดาษโปสเตอร์ กระดาษสี ฯลฯ)
- กาวชนิดต่าง ๆ
2. ดินน้ำมัน
3. กรรไกร ไม้บรรทัด หมึก เครื่องเขียน
4. วัสดุเหลือใช้
5. วัสดุจากธรรมชาติ
6. อุปกรณ์เย็บปักถักร้อย
7. แป้ง

จัดวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ วางไว้บนโต๊ะ เพื่อให้เด็ก ๆ ได้เลือกทำกิจกรรม

การดำเนินกิจกรรม

ครูแนะนำการเล่นและอุปกรณ์ต่าง ๆ ดังนี้

1. สวัสดิ์แต่ละเด็ก ๆ วันนี้เราจะทำศิลปะกันนะคะ เด็ก ๆ ช่วยกันสำรวจซิคะว่าบนโต๊ะมีของอะไรบ้าง คุณครูจะให้เด็ก ๆ ช่วยกันคิดและทำงานด้วยกัน ตกलगัน และลงมือทำได้เลยคะ
2. ให้เด็ก ๆ ทวนคำสั่งอีกครั้งว่าคุณครูตั้งว่าอย่างไร
3. เมื่อหมดเวลา ให้เด็ก ๆ เลาถึงผลงานที่กลุ่มตัวเองทำ

ประเมินผล สังเกตพฤติกรรมทางสังคม โดยสังเกตจากพฤติกรรม

1. การปฏิบัติเพื่อตนเอง
2. การปฏิบัติเพื่อเพื่อน
3. การรักษาระเบียบวินัยของกลุ่ม

บัญชีรายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. รองศาสตราจารย์ วราภรณ์ รักวิจัย	อาจารย์ประจำโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
แผนกประถม
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เขาวพา เครษะคุปต์	อาจารย์ประจำโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
แผนกประถม
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วัฒนา บุญญฤทธิ์	อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์
สถาบันราชภัฏพระนคร
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อัญชลี ไสยวรรณ	อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์
สถาบันราชภัฏพระนคร
5. อาจารย์ชำนาญวิภา ผลพิรุฬห์	อาจารย์ประจำโรงเรียนอนุบาลสามเสนฯ
สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ	นางทัศนัย	ชื่อสกุล	อุดมพันธ์
เกิดวันที่			16 กรกฎาคม 2497
สถานที่เกิด			กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน			15/1 หมู่ 11 แขวงกระทุ่มราย เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร 10530
สถานที่ทำงาน			โรงเรียนวัดหลวงแพ่ง (อินทรีประชานุกูล) ต.ศาลาแดง อ.บางน้ำเปรี้ยว จ.ฉะเชิงเทรา 2400
ประวัติการศึกษา			
พ.ศ.2513			มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดหนองจอก อ.หนองจอก จ.กรุงเทพมหานคร
พ.ศ.2515			ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา (ป.กศ.) สถาบันราชภัฏธนบุรี
พ.ศ.2520			ประกาศนียบัตรครุพิเศษมัธยม (พม.) (ศึกษาค้นคว้าตนเอง)
พ.ศ.2523			การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.บ.) วิชาเอกสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (บางเขน)
พ.ศ.2541			การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

การศึกษาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัด
ประสบการณ์ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์

บทคัดย่อ
ของ
ทัศนีย์ อุดมพันธ์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตร ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย
พฤษภาคม 2541

การศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์ กับการจัดประสบการณ์แบบปกติ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือเด็กปฐมวัยจำนวน 30 คน อายุ 5 - 6 ปี กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนวัดหลวงแพ่ง (อินทพรประชานุกูล) ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2540 โดยการสุ่มแบบเจาะจง และสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีจับฉลากเพื่อแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม จากนั้นจับฉลากอีกครั้งเพื่อกำหนดเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มทดลองใช้วิธีการจัดประสบการณ์ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์ กลุ่มควบคุมใช้วิธีการจัดประสบการณ์แบบปกติ ใช้เวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 20 นาที

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์ แผนการจัดประสบการณ์แบบปกติ และแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคม ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยคำนวณค่า t - test

ผลการศึกษาพบว่า

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์ มีพฤติกรรมทางสังคมโดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรม ก่อนและหลังการทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบปกติ มีพฤติกรรมทางสังคมโดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคม ก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์และการจัดประสบการณ์แบบปกติ มีพฤติกรรมทางสังคมโดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

A STUDY OF PRESCHOOL CHILDREN'S SOCIAL BEHAVIOR
EXPERINCING BASIC SKILLS OF
CREATIVE DRAMATICS

AN ABSTRACT
BY
THASSANAI UDOMPANT

Presented in partial fullfillment of the requirement for the
Master of Education degree in Early Childhood Education
at Srinakarinwirot University
May 1998

The purpose of this study was to compare preschool children's social behavior practicing basic skills in creative drama and conventional activities.

The sample was 30 preschool children, aged 5-6 years old, in academic year 1997 of Wat Luangpang School, divided into two by purposive sampling groups. The experimental group was designed to participate in basic skills of creative drama. The control group was designed to participate in conventional activities. The experiment was carried out during 8 consecutive weeks of 20 minute activity each day and 5 days a week. The instruments of this study were Lesson Plans Using Basic Skills of Creative Drama and Lesson Plans Using Conventional Activities, and Social Behavior Observation Checklist. The data were then analyzed using t-test.

The findings of the study were as follows :

1. Pre observation and post observation scores on social behavior preschool children participated in basic skills of creative drama indicated significant difference at .01 level.
2. Pre observation and post observation scores on social behavior of preschool children participated in conventional activities indicated significant difference at .01 level.
3. Pre observation and post observation scores on social behavior of preschool children participated in basic skills of creative drama and conventional activities indicated significant difference at .01 level.